T. No. 167

महाविश्वकर्म्यम् - Mahāviśvakarmyam

copied from a ms belonging to Madurai.

T. No. 167

श्री.

महाविश्वकर्म्यम्

T. No. 167

II

T. No. 167

T. No. 167.

महाविश्वकर्म्यं समाप्तम् ।

T. No 167

॥ महाविश्वकर्मीयम् ॥

॥अनुक्रमणिका॥

शयने

प्रतिष्ठा होमम्

महाविश्वकर्म्ये समाप्तम् ॥

13 TR No 167

महाविश्वकर्म्यम

॥ अनुक्रमणिका ॥

क्र.संख्या	विषयः	पुट संख्या प्रभृति	पर्यन्तम्
16	शिलाभेदम्	37	44
17	बालयौवनवृद्धशिला	44	47
18	शिवलिङ्गप्रमाणम्	47	52
19	अष्टाश्रम्	52	55
20	त्रैराशिकलिङ्गम्	55	56
21	धारालिङ्गम्	56	56
22	स्वयम्भूः	56	57
23	मानुषम्	57	58
24	ठाकबाणलिङ्गम्	58	58
25	बाणलिङ्गम्	58	60
26	स्फटिकलिङ्गम्	60	60
27	वक्त्रलिङ्गम्	60	70
28	यागमण्डपम्	70	71
29	त्र्यम्बकमिति विष्णाति	71	73
30	पीठलक्षणम्	73	86

वि. संख्या	विषयः	पुट संख्या प्रभृति	पर्यन्तम्
46	रत्नन्यासम्	111	111
47	बलिप्रदेशन्यासम्	111	112
48	शिल्पि	112	113
49	ब्रह्ममन्त्रविधिः	113	116
50	पञ्चशक्ति	116	118
51	बाणालिङ्गम् आगमम्	118	118
52	आगमं चतुर्थम्	118	121
53	प्रतिष्ठै	121	123
54	मृत्सङ्ग्रहणम्	123	124
55	प्राणायामत्रयम्	124	125
56	मृत्सङ्ग्रहणम्	125	126
57	अङ्कुरम् [ङ्कु]	126	126
58	सोमकुम्भविधि	126	127
59	नवधान्यम्	127	128
60	वाच्यतादि प्रियतादि रत्नन्यासविधिः	128	131

॥ महाविश्वकर्म्य समाप्तम् ॥

T. No 167

Silp Shastra
MS. on loan from Madurai

L.No 1 a.

हरिः ओम् .

शुभमस्तु .

गुरुभ्यो नमः .

महाविश्वकर्म्यम् .

कैलास शिखरे रम्ये नानारत्नसमाकुले ।
नानामृगगणाकीर्णे नानापक्षि समाकुले ॥
नानास्वराभिलषिते नानासुरगणान्विते ।
नानावृक्षोभिराजीन्ये नानापद्म समाकुले ॥
किन्नरैर्नारदैश्चाऽपि नित्यतुम्बुरुभिः सह ।
दिव्याङ्गने समाकीर्णे सर्वदा देवसन्निधौ ॥
L.No.1-b. आकाश गङ्ग सलिलैः शीतलैरुपचारिके ।
श्रुतिस्मृति पुराणाद्यै रितिहासैस्तथाविधैः ॥
भूमावनेकर्षिभिः सनन्त - सनकादिभिः ।
सैवञ्च सप्तद्वीपा समुद्रास्तथा विधीयन्ते ॥
एतेषां शमिता कर्ता समस्तमस्तकं शिवम् ॥

इत्थं ते देव देवेशो देवो नः श्रीपतिः शिवम् ।

L.No. २a. समीक्षा विश्व कर्मणां तस्य मे जगदीश्वरम् ॥

देव देवमहादेवो ललाटे नयनोद्भवम् ।

त्रिनेत्रं सहस्रवक्त्रं नो लक्षा हास दन्त सम्युतम् ॥

अष्टादशायुतं आदि ......

[ई]

त्रिमूर्त्यायुत .... प्रवाहि । धीश्वरायुध भेदानां

यथा विधि क्रमात् ॥

धवलं वर्णदेहं च ना आवर्ज्यमलक्षातम् ।

पृथिव्यासन संयुक्तं अज्ञानां तत्त्वमौलिकम् ॥

सृष्टि स्थिति लयाकारं द्योतानुग्रहकारणम् ।

L.No: २b. इत्येवं विश्वमूर्तीनां विश्वकर्म ततोद्भवम् ॥

निर्झरं च जटाकेशं पञ्चवक्त्रं ततोद्भवम् ।

अभयं वरदं चैव पुस्तके लेख गर्भकम् ॥

खड्गाङ्कं बीजपूरं च अमृतोत्कलितोमृतः ।

कुण्डिकञ्चाक्षमाला चासज्य सूत्रोत्तरीयकम् ॥

शिवमन्त्रं समुच्चार्य गात्रेण जपेत् सः ॥

पञ्चाक्षरञ्च पञ्चैव शिवपुत्रो महीयते ।
शिवमन्त्रं समुच्चार्य शिवपूजा "तु" कारणम् ॥
विश्वकर्मा महादेवो ललाट नयनोद्भवम् ।
L.No 3a. त्रेतायां न त्ववक्त्रञ्च साष्टबाहु शशिप्रभा ॥
अभयं वरदं शान्तं पुस्तकं लेरव्यमेव च ।
खड्गाङ्गं बीजपूरं च कुण्डिकञ्चाक्ष मालिका ॥
सर्वाभरण संयुक्तं पीतवस्त्रोत्तरीयकम् ।
यज्ञोपवीत संयुक्तं सर्वकामफलप्रदम् ॥
त्रेतायां त्रिः वक्त्रं च षड्भुजं च शशिप्रभा ।
अभयं वरदं ह्येवं पुस्तकालेरव्यकं तथा ॥
कुण्डिकञ्चाक्षमालाञ्च त्रिनेत्रं कमलोद्भवम् ।
द्वापरे द्विमुखं चैव चतुर्बाहु महेप्रभा ॥
L.No 3b अभयं पुस्तकं चैव अक्षमालाकमण्डलम् ।
यज्ञ सूत्रोत्तरीयञ्च सर्वाभरणभूषितम् ॥
कलौ च एकवक्त्रं च द्विबाहुश्च [illegible]प्रभा ।
पुस्तकं कुण्डिकं चैव यज्ञसूत्रोत्तरीयकम् ॥

शिवरूपं शिवध्यानं "शिवं" परममुच्चरेत् ।

त्रेतायां मनसा सृष्टिः त्रेतायां सृष्टिसम्भवा ॥

द्वापरे मन्त्रमारव्यातं कलौ कर्म* च सृष्टितम् ।

आचार्यो विश्वकर्म्यश्च तक्षको वर्धकस्तथा ॥ ✓

(ई)

L. No 4a. स्थपतिः शिल्पिकश्चैव रथकारश्च मीरितम् ।

नामतत्सप्तके चैव समुत्पन्ने महाबला ॥

विश्वकर्मा स्वकं देव्य वारुणिः शान्तकी तथा ।

शिवोहि शैवं करोति विश्वकर्मस्वयम्भुवा ॥

सर्वलक्षण तत्सृष्टेः तत्स्याच्छिल्पिः समीरितम् ॥

[र्म]

आचार्यविश्वकर्माणां स्थपतीनां च लक्षणम् ॥

शिखा यज्ञोपवीतञ्च जपमालाकमण्डलम् ।

कामपिश्याच आर्तानां योगक्षेमैरलङ्कृतम् ॥

हस्तौ हरिहरश्चैव चन्द्रादित्योऽपि नेत्रकम् ।

L. No.4 b. हृदयं बृहद्देवत्वं आद्याङ्ग सर्वदेवतामणि ब्रह्मद्वयं-

ब्रह्मा शीर्षञ्च गणेश्वरम् ॥

तर्जनीरम्बरं प्रोक्तं मुख्यमाङ्गलि माधवम् ।

अनामिकामनङ्ग्या कनिष्टया भास्करं तथा ।

तलमध्ये त्रिअनोतीर्थं गङ्गायमुना सरस्वति। नव-

नक्षत्रदेवानां यज्ञसूत्र पवित्रकम् ॥

त्वष्टामनामयश्चैव विश्वकर्म्यश्च काश्यपो ।

यद्यो ड्डौ . . . . . ऋषिकर्तात् पश्चाचार्य ऋषिस्तथा ॥

LNO5a कलश वृषकरिकरस्कन्धनं कलशगार्भ करेण समायुतम् ।
[ग]
तथैव शिल्पिकरेण समायुतं प्रतिमालय ममादि समुद्भवम् ॥

. . . .

आचार्यलक्षणं वक्ष्ये सर्वशास्त्रविशारदः ।

गणितज्ञा पुराणज्ञा दशकर्माणि द्वित्रक ॥

सूत्रज्ञः सर्वदेशीनां सत्यधर्मजितेन्द्रियः ।
[ह]
अस्ते अथ निर्माणं ड्डभाङ्गेन सुभाषिता ।

देवकर्माणि पूज्यानि राजराष्ट्राभिपूजितम् ॥

देवावयादियत्सर्वे वर्धये दिति बर्धकी ।
[प]
No.5b इत्यादिको दायादि स्थपति र्नाम हेवहि ॥

सर्वदानिभवेच्चैव स्थापकाचारविलाय-च ।

" स्थपतिलक्षणम् "

स्थपतिः प्रोक्षते सर्वं शिल्पिपतिः शिल्पिरित्यपि ।
[नाम्नः]
पुरश्चरश्च नामस्य शिवस्य परमेष्ठिना ।
स्थञ्च जगदङ्गारं कृतवान् परमं शुभम् ।
स्थकर्ममिति प्रोक्तं विश्वकर्म्यं च नाव हि ।
शिवलोके शिवस्थानं वैकुण्ठो गरुडोऽपि वा ।
ब्रह्मणो ब्रह्मलोके तु स्वर्गेवाप्यमरावती ।
अष्टदिक्लोकपालाश्च सेनानीश्च महावती ॥

L. No 6a.

अयोध्या द्वारका लङ्का हिमोत्केदारमेव च ॥
अष्टमेरुयुतञ्चैव धर्मज्ञानञ्चपूरितम् ।
अन्यानि सर्वक्षेत्राणि मेरोर्मण्डलवत्तथा ।
आधारसप्तरूपाणि विश्वकर्म्यं च निर्मिते ।
इति महाविश्वकर्म्ये
प्रथमोऽध्यायः ...... ॥

पुरा पद्मासनासीनः ब्रह्मणापि बृहस्पतिः ।
पप्रच्च लोकनक्षत्रं सूत्रमुद्भवकर्मणि ।
प्रोवाच भगवान्तस्य जन्यकर्मबृहस्पते ।
[मत्]
समाहितमनाद्यत्वात् कथ्यमानं हि श्रद्धिमान् ॥

L.NO.6b. भूपतिपते ! शक्तिनिर्मितशिल्पीनां पुरा
प्रातःप्रासादिकर्माणि देवालयञ्च कल्पयेत ॥
शिलानान्त्वन्यलोहाद्यैः प्रतिमा सूत्रकारणे ।
यन्त्रार्थ सूत्र [णव] आदीनां कलात्यन्तं विशेषतः ॥
[षा]
देवानाञ्च ऋषीणाञ्च अंशोषां भक्तिशालिका ।
निष्कलं [क] रूपिणं देव सकलं कथ्यते मया ।
[वं]
पञ्चवक्त्रमहादेवो सदाशिवस्वरूपिनम् ।
पञ्चानामादिदेवाहि सूत्रनाथकलौयुगे ।
लक्षणं स्थपतिः शिल्पि वर्धकी तक्षकी तथा ।
[रवे] [ना]
L.No.7a प्रातः शिवमुखो जातस्तेषामद्याह शङ्करिः ।
स्थपतिः स्थापके शिल्पि आचार्यो विश्वकर्मणाम् ।

देशिको रथकारश्च जगन्मात्रं च पण्डितः ।
महाविष्णुशिवश्चैव पुरन्दरञ्च भास्करौ ॥
[दैवतम्]
एतेषु पञ्चब्रह्माणां विश्वकर्म्यञ्च दैवतः ।
कृतेष्वण्डशतायुष्यं परमायुगते नराः ।
आयुः शतशतं वर्ष्येत् त्रेतायां मानुषं तथा ।
द्वापरे द्विशतायुष्यं कलौ वर्षशतन्नरः ॥
समं चतुष्पदं त्रीते त्रेतायां त्रिपदेषु च ।
[पादः]
L.No.7b. द्विपदं द्वापरे प्रोक्तं एकपादो कलौयुगे ।
तस्मात् कलियुगे सर्वे पापिष्ठांश्चातिवर्जयेत् ।
श्वेत रक्ता च पीता च कृष्णा पापिष्ठमारभे
कृतत्रेताद्वापरेषु असत्यं तु कदाचन ।
कलौ तु सत्यन्नैवस्यात् तस्मात्पापिष्ठमारभत् ।
आकाशरूपिणं ब्रह्म न जानन्ति नराः क्वचित् ।
L.No8a. शिलाभिस्स्वर्ण लोहाद्यैः हस्तपादादि संयुतम् ॥
अजस्र पञ्चवक्त्रश्यो पञ्चसंज्ञा कलौ युगे ।
नामाहि विश्वकर्म्याद्यैः विश्वस्य स्थपतिर्निजम् ।

देवताद्या च निर्माणं कुरु कल्याणमुत्तमम् ।
प्रतिमाद्यासनं तेषां सान्निध्यं च करोम्यहम् ।
यो यो देवताभक्तः तस्य भक्तो मतस्तु यः
तत्रादिदेवतामुक्ता तेषामिष्टं ददाम्यहम् ।
देवतानां च निर्माणं वर्तते तु शिलाक्रिया ।
L.No 8 b चतुर्णामपि वर्णानां मध्यमं च करोत्ययम् ।
आसन्धायविधौ चापि विस्तारारामदुच्छ्रयम् ।
अलङ्कारक्रियायुक्तं स्वर्वकर्म समार्थकम् ।
पादाधिक्यात्समानं वा विस्तारं ब्राह्मणस्य तु ।
पादोत्तरत्रिहस्तस्य आयामन्दृढनिर्मितम् ।
सार्धहस्तसमुत्सेधं प्रभावादमलं कृतम् ।
कुर्याच्छवक्रं काष्ठेऽथ ब्राह्मणानां विशेषतः ।
तृतीयहस्तं विस्तारमायामं पञ्चहस्तकम् ।
त्रिहस्ता कृष्णमेवं हि क्षत्रियाणां विनिर्मितम् ।
चतुश्शालेककूटं च युक्तं कुर्यात् सबुद्धिमान् ।
L.No 9 a वनशास्त्रेण वृक्षेण कुर्वन्तु दृढनिर्मितम् ।

अश्वत्थ हस्तमुच्छाया: तिन्त्रिणी निजनिर्मितम् ।

हस्तिवृष्ट्या कृतिं कुर्यात् वैश्यानां च विशेषतः ॥

वैश्यश्च वृषलश्चापकुर्यात् शिरोशिरोहति ।

ब्राह्मणस्य तु वर्णानां चतुर्णां सम्भवेत्स्त्रियः ।

विवाहं कारयेद्विद्वान् यन्त्रियात् तृतीयास्करम् ।

वैश्यादिकाश्च तत्वस्थो वैश्यशूद्रजना: ....

सह तं मनुलोमश्चा विलोमाश्चाश्च कारिता ।

L.No.9b. तेषां संस्कारजातीनां गृहादीन्योपकारयेत् ।

आसन्द्यादि निधारेषां नैवं कुर्यात् कदाचन ।

आयादिर्यातु मेहात् अज्ञानादथवाभयात् ।

किमत् पापिलोकात् वर्जन्यैव त्रिवष्यति ।

देवपूजानुग्रहन्ते राष्ट्रक्षोभं च जायते ।

तस्मात्सङ्करजातीनां सन्ध्यादि च न कारयेत् ।

पूर्वाह्णे तु क्रिया कुर्यात् अपराह्णे तु नक्षको ।

शास्त्रोक्तविधिना कुर्यात् स्मृतिशास्त्रस्य निर्णयः ।

L.No.10a. जपहोमादिकं कुर्यात् अनुष्ठानं समाचरेत् ।

शाययित्वा त्वमेवं तु प्रोक्तमेतद्वितीयते ।
तथास्वरं यथाकार स्त्रेमकां पुण्यकर्मभि: ।
स्वतन्त्रोक्तेन मार्गेण पुण्याहमपि कारयेत् ।
मुरवं नैष्टिकृतं प्रोक्तं पुण्यलोके सुगच्छति ।
ब्रह्म प्रजापति: स्वाहा ओं श्रीभूं यमराजायस्वाहा ।
स्वस्मि इन्द्रायस्वाहा, स्वस्ति अग्निदेवाप्रियाञ्च
प्रियतां स्वस्ति । विश्वदेवप्रियतां स्वास्ति स्वदेवता-
.No.10.8. प्रियतां स्वाहास्वस्ति । मुदकं स्वरदेव दक्षांके
न क्ष क वि धि: सदाप्यतं कुम्भंनिधाय जलपूर्णमलङ्कृताय पुण्याह-
मन्त्र विधीनां स्वयमे कृत्वातस्याश्च तस्याजयादि
मनुव्रतो इत्थं मार्तण्ड वर्ण दशभुजहितं पञ्चवक्त्रा-
भिषेकं, मर्मारूढमहत्वं अखिल मुनिगणां सेवितम्
नन्तमुक्ति सत्श्रुतमानदण्डं सुरवरमभयं पुस्तके
लाक्षामालां होमाग्नि कुण्डिकाख्या शिवसुतनयने
मुद्धं विश्वकर्म इति महाविश्वकर्म्ये
द्वितीयोऽध्याय: ॥ -

अथकर्म प्रवक्ष्यामि तक्षकस्य यथा विधः । ✓

L.No 11a गर्भाधानं पुंसवनं वृत्तगर्भे यथाक्रमो ।

दक्षिणे नासिकाया-च सीमन्तश्च ततः परः ।

शाल्यादिभिरतत्वैव दक्षिणे दुःख मुच्छ्रितम् ।

अग्राशीरस्वनादी-च प्रस्यवेत् पापमेव-च ।

गर्भे तु प्रथमं कुर्यात् श्रुतिशां प्रोक्तनिश्चया ।

ततो विष्णुबलिं कुर्यात् जातकर्म यथाक्रमम् ।

जातस्य जातकर्मञ्च क्रिया कुर्याद्विचक्षणः ।

मध्वाज्य पञ्चगव्यं दद्यात् पिता जन्म विशुद्धयेत् ।

L.No 11b दिवसे तु दशे-चैव नामकर्म समीरितम् ।

षष्ठे ऽन्न प्राशनं कुर्यात् निति स्नानञ्च वर्जयेत् ।

त्रिवर्षे चौलं कुर्यात् त्रित्रिभागे ततो विधिः ।

अक्षराभ्यासकं चैव पञ्चमे वेदाद्यंक भवेत् ।

गर्भाष्टमे वर्षस्यत्व मुपनयनको विधिः ।

प्रथमं गृह्यकर्मञ्च गर्भाधानन्द्वितीयकम् ।

सीमन्तं क्रियञ्चैव जातकर्म चतुर्थकम् ।

L.No12a. पञ्चमं नामकर्मञ्च अन्नप्राशनं षष्ठयोः ।

सप्तमं चौलकर्मञ्चोपनयनं षष्ठमं तथा ।

यज्ञोपवीतदण्डण्डं च मौञ्जिधारणयेत् पृथक् ।

ओङ्कारप्रणवञ्चैव विश्वकर्मण्यकद्रुणः ।

ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म अग्निर्दैवतास्तथा ।

प्रविश्य विषयञ्चैव गायत्रीश्छन्द लक्षणम् ।

परमात्मस्वरूपञ्च सायुज्यं विनियोगञ्च ।

तथा तु वरदेवि त्वम्क्षरं ब्रह्म संमितम् ।

गायत्रीश्छन्दसां माता इदं ब्रह्मजुषस्वनः ।

मेदाहं कुरुते पापं तदर्भप्रतिमुच्यते ।

यन्नोदियेयात् कुरुते पापं तदारण्याप्रतिमुच्यते ।

L.No12b. सर्वपञ्चमहादेवी सन्ध्यादेवि सरस्वति ।

ओजोऽसि·क· सहोऽसि·ध: · बलमसि·ा·

सोमोसि देवतादेवत्वमसि, नामासि विश्वोसि

विश्वायुश्चासि, सर्वमसि, सर्वायुश्चासि,

पुरोगायत्रीमावाहयामि, छन्दर्षिमावाहयामि.

श्रियमावाहयामि, अनाहात्मि गायत्रिछन्दः
स्पुष्टऋषिः सविता देवता । अग्निमुखे
ब्रह्मते विष्णुहृदयते । सदेवत्वं रुद्र ललाट
नेत्राश्चैव पञ्चवदनञ्च प्रवारयोः ।
उदानञ्च सत्वणाम् ········· श्वेतवर्णयोः ।
विश्वकर्मञ्च गोत्रञ्च चतुर्विंशति अक्षरम् ।
त्रिपादं षड्कुक्षिञ्च शिरश्च वेधसा ।
L.No 130a. पाषां प्रपञ्चविनियोगन्नमोनमः ।

॥ यज्ञसूत्रविधिः ॥

कैलासे धनमेरुं मन्त्रगिरीयं श्रीशैल वृद्धाचलं
शोणाद्रियं विमलगिरियं श्री चित्र कूटाचलं
नव पर्व निर्मितस्य परशुराम देवादि देवोत हरिः
ब्रह्माविष्णु महेश्वरस्य परशुरामे आप्रभुः ।
ब्रह्माण्डे बहुदेवि विश्व शरीरम्, श्रीविश्वकर्मप्रभुः
विश्वयोनिविनिर्दिष्टा विश्वसंधानसम्भवः ।
विश्वकर्मकुलेजाता ब्राह्मणा साधुसम्भवः ।

L.No13b. अङ्गुष्ठमध्यपर्वञ्च त्रिगुणीकृतसूत्रकम् ।
अनिष्टाङ्गुष्ठमध्ये तु षण्णवत्या कृतञ्च वा ।
ब्रह्मसूत्रमिति प्रोक्तं ऋषिभिस्तत्वदर्शिभिः ।
समावर्तनकर्मा च कुर्याद्दश च शिल्पिका ।
विवाहं विधिवच्चैव ऋषिभिश्च समीरितम् ।
आवर्तं सा गतिश्चैव प्रथमे आलयं भवेत् ।
प्रमाण प्रस्त २५ नक्यैश्च भवत्यश्च भगिकेस्त्रियाम् ।
L.No14a. उभयोः सममतायाञ्च सभमूर्मितम् ।
पञ्चाहं बृहदाकारं विश्वकारस्त्ववक्षातम् ।
त्रिकोणकालयवान् श्रीमान् सायासरव्यंचसम्मतम् ।
शिरः पादादि पार्श्वं च साङ्कृत्यङ्गरूपवत् ।
सप्तमे च सजीवादि कारणानां च सम्भवम् ।
अष्टमे मुखमेवस्यात् नवमे ज्ञानवद्भवेत् ।
दशमेवायनं क्षिप्तं मायारूपेणबाध्यते ।
अधोमुखं हि मा तस्मात् ४५ बाध्यादिसपीडितम् ।
जातस्य जातकर्मादि कुर्यात्कृत्यविचक्षणः ।

L.No 14 b. निष्कलं निर्मलं शान्तं सर्वव्यापि नादीश्वरम् ।

ब्रह्मा विष्णु शिवाद्याभीं कल्पादिनाभिस्तु कल्पितम् ।

वशिष्टवामदेव्याद्यैः समाराध्यनतत्परम् ।

प्रापितं त्वपरं ब्रह्म स्वविकारे पृथक्ततः ।

अविकारित्व विकृते मुनिना दृष्टिवत्स्वयम् ।

रूपं ब्रह्मादि विकृते अनेक प्रतिमोऽभवत् ।

ऋषिभिः प्रार्थितं पूर्वं कर्तुस्वप्रतिमादिकत् ।

यज्ञार्थं स्रुक् स्रुवादीनां ब्राह्मणानां विशेषतः ।

L.No 15a. रथञ्चतेषां कृत्वार्थं यज्ञशालादिकामपि ।

देवालय नृपादीनां मालकश्यामपादिकान् ।

चित्रादिक विशेषेण तदस्यासर्वशिल्पिनाम् ।

वास्तु सर्वजगत् सृष्टि कारणं भगवान् प्रभुः ।

सृष्टिकाले विधातायां विश्वकर्मादितः प्रभुः ।

स्थित्याकाले रथाकारौ स्थपत्यैवैष्णरूपकम् ।

स्थापकाग्नेः स्वरस्तेषां वर्धकी रुद्ररूपकम् ।

ऽावं सृष्टौ तु भगवान् ब्राह्मणां परिवेषितम् ।

L.No.15b. गर्भादीनां च सर्वेषां मुख्यं हरं च ते लभेः ।
पावं स्थपति ऋद्धीनां कृतं कारकर्मणाः ।
कृतोर्जनस्वनो सुदिनो स्थापनं स्थपतिः पुनः ।
जपहोमादिभिश्चैव देवताविश्वरूपिणी ।
सुप्रत्यक्षोप परयस्मान सर्वसंस्कारवान भवेत ।
अन्यथा स्थापितो देवो राजराष्ट्र विनश्यति ।
इति भगवान ब्रह्म ऋषीणां स्वयमेव हि ।
इति महाविश्वकर्म्ये स्थपति लक्षण विधानाम
तृतीयोऽध्यायः ॥

L.No16a. ॥ प्रतिष्ठाविधिः ॥

अथ तस्य प्रवक्ष्यामि प्रतिष्ठाविधिमुत्तमम ।
शिवलिङ्गं प्रतिष्ठानां मूलबेरस्य चैव हि ।
उत्सवप्रतिमानां च ..... नित्योत्सवम ।
चित्रमानं च सर्वेषां दारुपाषाणस्वर्णकैः ।
राजाभिषेते देवानां सर्वेषां नेत्रमोक्षणम ।
पातेषां नयनमोक्षस्य प्रतिष्ठास्य विधिक्रमम ।

कुर्वन्तु स्थपतीनां च तत्रास्थितसविक्रमा ।
L.No.16 b. पाषाणस्वर्णलोहाद्यैः प्रतिमा निर्मिता यथा ।
तथा नयनमोक्षादि क्रिया कुर्याद्विचक्षणः ।
सुदिने शुक्लपक्षे वशिलान्नेवो प्रकारयेत् ।
काले ौपेक्षा यदि भावे तत्काले तु क्रियादिकम् ।
आलयस्य पुरस्तस्मा दक्षिणस्यतथा विधा ।
दृशिकुर्याद्विशेषेणं चेवमात्रं वृथा शुभा ।
एकहस्तप्रमाणेन चतुरस्रंचमेव हि ।
सर्वादि बरविम्बस्य श्वेतवस्त्रेण वेष्ट्य च ।
L.No.17a. हविस्तुपायसं पूर्वे दक्षिणे तु तिलान्नकम् ।
पश्चिमे चैव शुद्धान्नं शाके रसलाञ्चितम् ।
उत्तरे चैवमुद्गान्नं निवेद्यञ्च विधीयते ।
मध्यमं देवि पूर्वस्य दक्षिणे सहदेविका ।
त्रिशिलाश्चैव पश्चिम्यां पूर्वं चोत्तरतो क्षिपेत् ।
ताकादशितिनक्षात्र स्वर्णं च रजतं तथा ।
नवरत्नं च तन्मानं चराब्दद्वय संस्थितम् ।

कुम्भस्य देवताश्चैव तन्मध्ये विन्यतान्यपि ।

L.No.17b. पुण्याहावाच्य संप्रोक्ष्य सर्वहेतानि देशिका ।

कुम्भक्षौमेन संवीतं करकञ्च वंशालिभिः ।

गन्धैश्च चन्दनाद्यैश्च पत्रं नीलोत्पलांशभिः ।

मल्लियका मालतीभिश्च पाटलीवनमालिका ।

अन्यैः सुगन्धकुसुमैरर्चयेत् देशिकोत्तमः ।

प्रतिष्ठादिवसात्पूर्वे पश्चिमे दिवसे शुभे ।

शिल्पिनां कृतयानां च प्रतिमानां विशेषतः ।

कदलीपनसाम्राणां फलैः पक्कैस्तिलैस्तथा ।

L.No.18a. नारिकेलफलैनैच मुद्गेन च गुडेन च ।

मधुनाज्येन सस्येन प्रतिमां वेष्टयेत् ध्रुवाम् ।

स्थपतिं यजमानञ्च ब्राह्मणैः सहशोधयेत् ।

स्वर्णं रजतताम्रञ्च नवरत्ने विशाव्यते ।

प्रतिमाकालपूर्वं च नानारत्नं विशेषतः ।

सप्तभिः ब्राह्मणैः सार्धं सप्तर्षिकुलोद्भवेत् ।

" सप्तर्षिवम्शाम् "

स्थपतिं यजमानं च नवरत्ने विशोध्यते ।

कुम्भं च करकं स्थापि मुद्रकाश्रयामनन्यपि ।

L.No.18 b. प्रोक्ष्यपुण्याहमेवोक्तं कुर्याद्द्विजवरैः सह ।

अलङ्कृत्य च तां पश्चात् गीतवाद्यादिनिःस्वरैः ।

प्रदक्षिणद्वयं कृत्वा आलयं वेदघोषणैः ।

मुखबन्धोत्तरीयञ्च स्थपतिर्धारयेच्चवै ।

वेदिपञ्च तु विन्यस्य द्विभूजे धान्यराशिकम् ।

स्थण्डिलं च यथापूर्वं तस्मादुपरि विन्यसेत् ।

नवक्षौमं विशेषेणास्मिन्नुपरि देवता ।

संस्थाप्य वस्त्रैराच्छाद्य प्रोक्ष्यकुम्भस्थवारिणा ।

L.No.19a. सुमुहूर्ते पुरश्चेतां सर्वेषामभिशोषः ।

गर्भालये प्रतिष्ठाप्य तेवताश्यवमन्यथाः ।

स्थपतिः सूत्रविन्यासं कृत्वाचैवाष्टबन्धनम् ।

पुनः सप्त त्रऋषीणां च द्विजानां परिदापयेत् ।

प्रथितत्वर्मनं तत्त्वं तत्वमिन्द्रजसं तथा ।

अङ्गप्रत्यङ्गंदं चैव देवतायां विशेषतः ।

स्थपतिर्विश्वशुद्धिं च पूजकासर्वपूजयेत् ।
स्थपतिं पूजयेद्राजा सर्वैरुद्रैवकारके ।
प्रतिष्ठेत् स्थपतिर्दैवाऽभितो भवति नित्यशः ।
L.No 19 b. अन्यथा राजराष्ट्रस्य विनाशं भवति ध्रुवम् ।
ध्यावमेव महाविष्णु पुरादेवमहेश्वरः ।

॥ ग्रहार्चना ॥

कृष्यमस्तु शिवमस्तु सदानृपस्यात्, वृष्टिश्च तुष्टिरभिवृद्धि समृद्धिरस्तु । यजमानस्य वज्रशरीरस्कन्धश्च दृढाकारश्च पश्चात्सिद्धिरस्तु, हवहोम जपवृद्धिरस्तु इति महाविश्वकर्मीये सर्वप्रतिष्ठानां चतुर्थोऽध्यायः ॥

ग्रहार्चनायवेद्यादि ध्यावमेव प्रमाणतः ।
भवस्तु पवमानस्य मध्यमाङ्गुलिमध्यमः ।
L.No. 20a: सर्वतोरष्ट भागांशं नवाधिकशतन्तु वा ।
यथैकविंशत्यारश्य द्वाभ्यां जान्वाभ्यां विनर्धनात् ।
आयादिषद्कृतं कर्तुं अङ्कुलेनकल्पयेत् ।

नवोत्तरशते रुद्रे संख्या दायादिरुच्यते ।
ग्रहार्च्यं देवताकारं यवक्षिप्तोदकं विदुः ।
श्रीकरं विजयं चैव पुत्रक्षेत्राभिसिद्धितम् ।
सान्निध्यं कुरुते पापे सर्वदा साधुदेवता ।
अङ्गुल्यामितिरप्तन्तु यजमानस्य नाशनम् ।
सकलानां ग्रहार्च्चानां कुर्वन्तं विधिरेव तु ।
L.No. २०६. तेनैव शिल्पिना कुर्यात् नयनस्याक्षिमोचनम् ।
तिथिवारमुहूर्तादि पाकैनैवावलोकयेत् ।
ग्रहार्च्चं शिल्पिना कृतबिम्बस्य सद्यो ग्रहार्चनः ।
कुर्यात् श्रद्धावाप्यं तु पूज्यानि सर्वशक्तैः समादरेत् ।
आचार्यदेवनिष्ठाय नेदं कर्तुः नाशनम् ।
तत्पूजाफलमप्यश्नयात् कर्तुश्चैव भवेत्सदा ।
त्रियादव्ययषट्कञ्च ग्रहार्चनमुदाहृतम् ।
ख्याकारस्थ गुणाभिस्त्वा यथा भवेत् ।
नेत्रेण तस्मुभादिनि गणयं चार्ह पितुः ।
पूर्वसंख्या ग्रहे विद्धा मुनिभिस्सम्भजोऽन्ततः ।

L.No. 21a. तच्छेषे भानुवारादि शुभञ्च ततथाञ्चकम् ।

रामघनमष्ट भक्तानां योनिमानं मनीषिणाम् ।

वैदेहत्वाह भैभक्तन्नवाम्शक समीरितम् ।

॥ आयादि ॥

भक्तशक्तिस्तथासित्वं नृपतिश्च नपुंसकः ।

अभयश्चैव माङ्गल्यं धनधान्यशुभावहम् ।

ध्वजधूमश्च सिम्हश्च श्वानं वृषभकांस्तथा ।

गजवायसयोनीनां सङ्घातेषु च सिद्धिति ।

ध्वजसिम्हवृषाह्वस्ते धनधान्यशुभं भवेत् ।

आयादित्वव्ययं क्षीणं व्ययाधिक्यन्नकारयेत् ।

उत्तमं स्वगणं विद्या मध्यमं देवमानुषम् ।

अधमं देवराक्षसञ्च मरणं नरराक्षसम् ।

विम्बस्य तां प्रसंख्याया तस्यभागं च पञ्चमम् ।

L.No 21b. ॥ तावृसंख्यै ॥

नत्तत्समन्नृपाणां च तद्विमानं च येव्यते ।

मुक्तामूर्ध्वं वद्भवेत् पुनः क्लृप्तिरिहोच्येत ।

तत्प्रमाणेन तद्रूप्य तत्संख्याऽनेन कल्पयेत् ।
एवं कृतिर्यदि भवेत् यथा सर्वार्थसाधकम् ॥
इत्यकृते सकल पूर्ण सकलगुणान् कुले त्वारोग्य
कीर्ति विभावा दभाणान् धर्मार्थ निःस्वापयापरि-
कल्पिते तु क्षीणायुषा त्वपरिहरस्य सिद्धिदायी ।
नानाशास्त्र विचक्षणो बहुविद्याकराणि कर्तुः क्षमो-
विद्वत् । तक्षक पल्लिय जामणि वृणाजादनि प्राण-
स्वराशितानादिकम् । एवं प्रमाणं पूर्वोक्ताः
साम्प्रतं तु विशेषतः ॥

No. 22a. प्रमाणान्तरमस्माभिरुच्यते सर्वसिद्धितः ।
कर्तुर्नामाक्षरं न्यस्येत् नक्षत्राण्यक्षराणि वा ।
यायावती तत्प्रमाणे स्तैव बिम्बं प्रकल्पयेत् ।
द्विसंख्यायोत्तरं कर्तुरकर्तुः कूल्यते आयता भवेत् ।
तद्वारा भावयेत् संख्यां नवोत्तरशुभं भवेत् ।
आयादिषड्क्रमेणाहि त्वनुकूल्यं च कारयेत् ।
कर्मशरीरं पार्ष्णिषं यत्प्रमाणं भवेत्तथा ॥

LNo:22b. नावमुक्तं गृहार्चासु प्रमाणं च फलोदयम् ।
इत्यादिमुच्यते चेह मुत्सवस्थापनं तथा ।
शैलजं लोहजं चैव कर्तुरङ्गुलिमानता ।
नवोत्तरशतं यावत् तत्संख्यानां प्रकल्पयेत् ।
कर्तुः शरीरतोऽष्णीषं यत्प्रमाणं भवेद्यथा ।
तत्प्रमाणं च कर्तव्यं बिम्बसर्वहृतावहम् ।
कर्णान्तं वा पिधेयानि नासिकान्तमथाऽपि वा ।
हन्वन्तं वाऽपि कर्तव्यं कुलदैव्यान्तमथापि वा ॥ ।
स्तनान्तं वाऽपि कर्तव्यं नागेशाविश्वकारयेत् ।
मेढ्रान्तं वाऽथ कुर्वीत जान्वन्तं वा प्रमाणतः ।
L.No.23a. पार्ष्ण्यन्तं वा पिधेयास्थांमध्यमाङ्गुलिमानतः ।
प्रमाणन्नैवमुक्तञ्च कर्तुर्देहानुरूपिता ।
॥ प्रमाणश्रुतिः ॥
नाकादशप्रमाणानि चैवं कुर्यात्कारयेत् ।
देवस्थानं च कर्तुस्ते कुर्वन्ति तु नृपादया ।
भयञ्च द्वयमुख्यस्थान् सप्तनैर्मुक्तिकाञ्चना ।

स्थपतिं नो मनस्मृत्वा वर्तते स्थापिते द्विजा ।
शातार्धश्च हिरण्यश्च प्राद्वं कृत्वा देवता ।
उपस्य जन्ययनो रात्रिं ताम्प्रदा देहशोभनम् ।
उत्शोभितं वा तत्सर्वं स्वप्ने दृष्टं प्रवच्यते ।
ततो गत्वा गिरिश्रेष्ठां स्थपतिर्ब्राह्मणस्वाहा ।
L.No 23b. कृतप्रवादयो कर्तुं तामुपास्य यथाविधिः ।
प्रवन्ध्यमानास्ते सर्वे शिरेसाऽत्र भूतले ।
प्रभावादेवतैर्यूथौ स्वप्नवृषभमेवहि ।
तथाराज्यशुभं सर्वं मन्त्रबन्धे पतत्त्चलम् ।
इत्येवमुच्यमानेषु शिल्पिभिः गद्यते रथः ।
गत्वा पवाद्वासं च चतुःसूत्रं विभस्यते ।
ईशान्यो नवपते शुभ्रं शङ्कं नस्य शिलाष्टकम् ।
तदेशा नवपते मध्ये तन्त्रन्तुत्वा विचक्षणः ।
चतुर्भागेतु ते तत्र पूर्वोक्तञ्च यथाशुभम् ।
L.No 24a. लिङ्गं दक्षिण भागे तु पीठारव्यं तस्य पश्चिमे ।
भागो विघ्नेश्वरशिला उत्तरे स्कन्दमारतम् ।

शैलं च पश्चिमे भागे दक्षिणामूर्तिपार्वतान् ।
षोडश प्रतिमा कुर्यात् मेधावी देववर्धकी ।
अग्निभागे कृतं विघ्नो प्रतिमाशिवरूपकम् ।
वृद्धयादि प्रतिमा कुर्यात् नैरृते कोणभागतः ।
पाव मित्ये शुभाकन्तु देवानित्यमेवहि ।
यित्येवं श्रीकरं श्रेष्ठं मन्यथा निष्फलं भवेत ।
पार्वकुंक्ष्या कृतं सर्वं प्रतिमा कस्यमेव हि ।
शिल्पिश्च यामकान्त्राक्षां कुरुते सर्वमेवहि ।
L.No 246 लिङ्गस्य पीतवर्णं च श्यामगोत्तं च कृष्णमम् ।
बिन्दुहेमार्थसंयुक्तं श्रीकरं पुष्टिवर्धनम् ।
लिङ्गपीठं च मिश्याच तुल्यवर्णा विनाशकृत ।
श्वेतबीजशिलायान्तु रत्नकं पीठकं हृतम् ।
सर्वनाशकुलाराष्ट्र नाशनं वृषलो हृ वा ।
नोवचक्षते ....
लिङ्ग पीठं प्रमाणं स्यालक्षणं वक्ष्यतेऽधुना ।
यजमानसमे कुम्भे नेत्रस्यमानताविव ॥

☞ मैत्रप्रसाद शैलाभं हन्वप्रासादमेव च ।

L.No.25a. हन्वन्तं बहुसीमान्तं हृदयान्तं स्तनान्तकम् ।

नाभ्यमेढ्रान्तमूलं वा पावमानमिहोच्यते ।

पावं प्रमाणमित्युक्तं सर्वं वै संस्थितं भवेत् ।

नलिनं प्रश्ने कस्यात् कैलासमन्त्रतन्त्रथा ।

महाललित कन्यै त्वँ हस्तिपृष्ठं तथैव च ।

महास्वर्गविमानञ्चा नवैतानि यथाक्रमम् ।

L.No.25b. पूर्वोक्तेन प्रमाणेन त्रयस्त्रिंशाङ्गुलं भवेत् ।

पावमेव कृतं लिङ्गं इत्याह परमेश्वरम् ।

विशेषेण तु लिङ्गन्तु सान्निध्यं च करोमि ते ।

विश्वकर्म महाप्रज्ञा प्रमादिष्ट कल्पयेत् ।

शैलादिषु च हेमास्वविशेषु सुकर्मसु ।

कुण्डस्य मानं यद्धि तावन्नाभिप्रमाणकम् ।

तथाकृत्वा प्रमाणस्य चैकांशं विस्मृतं भवेत् ।

नागहस्ति शरं कृत्वा पञ्चान्नैमर्व लिङ्गगा ।

..No.26a. अथा विष्णु शिवायच्च वर्धमानस्य लक्षणम् ।

"वर्धमानलिङ्गं स्वस्ति, नन्द्यावर्तम्" ॥

लक्षणं वर्धमानं कृतं लिङ्गं द्विजादीनां शुभं भवेत् ।
त्रयोविंशति भागे तु स्वस्तिकन्नामलिङ्गकम् ।
पञ्चविंशति भागेन नन्द्यावर्तमिहोच्यते ।
पूर्वं द्विवर्धमानं स्यात् त्वष्टास्रं स्वस्तिकं भवेत् ।
षोडशास्रं भवेद्यस्य नन्द्यावर्तमिति स्मृतम् ।
एवं लक्षणसंयुक्तं पीठं लिङ्गस्य कल्पयेत् ।
L.No.26 b- नानाशास्त्र विशारदे ऋनिपुराणार्थमभोतशिल्पिभिः ।
कृन्त यत्प्रतिमन्तद्देवशुभं मोक्षप्रदं देहिनांत्रिपुरान्तकः ।
कृतं कृतं कृतयुगे कुर्यात् शिल्पिने वा ।
पात्रे सुखावहे कल्पित कुर्यात् पुं स्त्रियम् ।
इयामं प्रोक्तं लिङ्गपीठंस्य शैल कृष्णालिङ्ग-
L.No27a- बिन्दु हेमद्वियुक्तं कुर्याद्धीमान् मंगळं वृष्टि-
सिद्धिं लिङ्गपीठं तुल्यवर्णं शिवर्णदा ।
श्वेतबिन्दु शिरयाद्रक्तकम् । पीठलिङ्गे तोक्ष्य-
स्हिति सर्वनाशकर राष्ट्रबाधनम् । वृष्टिलोपश्च ।
शूलास्थिरज्जु स्थिरताया श्रुतिकाष्टबन्धो

मुमावच्छाकटम् । शङ्करादेमद शौरिनीं यद्बलि चम ।
मतिभवञ्च कृत्वा बिम्बं सद्भवनानि विरत्नकृतम्
विधिशै: ॥ इति महाविश्वकर्म्ये पञ्चमोऽध्यायः ।

अथ वक्ष्ये विशेषेण शिवलिङ्गस्य लक्षणम् ।
सर्वपापहरं पुण्यं सर्वैश्वर्यदिनं तथा ।
L.No.27b. भुक्तिदं इह लोकस्यात् परलोके तु मोक्षकम् ।
तस्मात्सर्वप्रयत्नेन स्थापयेच्छिवलिङ्गकम् ।
संसार विषये भुक्ते सर्वलिङ्ग विधीयते ।
सृष्टिकाले तु संगम्य तस्यालिङ्गमितिष्यते ।
सृष्टिकाले तु संगम्य तस्यालिंगं भविष्यति ।
संहार निष्कलं लिङ्ग शिवश्रूपं परात्परम् ।
नित्यं सर्वगतानित्यं दृश्यं हृप्रमेहयकम् ।
अनामयमनोपम्योपेत लक्षण संयुतम् ।
L.No.28a. शिलेन लीलया सर्वं तत्वानां उद्भवं भवेत् ।
तत्त्वेन सर्वलोकानां सम्भवं स्वेच्छया शिवः ।

तद्भवेन समुद्भूतं पराशक्त्यादि पञ्चकम्।

तत् शिवञ्चोद्भवं पञ्च शयदाख्यं च विचक्षण:।

तत् पञ्चमे तु सादाख्यमित्येवं च विधीयते।

तद्बिन्दुनाद संयुक्तं बिन्दुमध्यं च नादकम्।

नादमध्य गतं मूर्ति मिति कृत्वा शिवं भवेत्।

नादमूर्तिरिति ख्यातं बिन्दुशक्तिरितिस्मृतम्।

L.No.28b. नादलिङ्गमिति ज्ञेयं बिन्दुपीठं भविष्यति।

लिङ्गयोनि प्रकारेण जगत्सृष्ट्यार्थकारणम्।

लिङ्गेन जायते तत्र जगत्स्थापन सङ्गमम्।

कर्मसादाख्यके नैव सम्भवमीश्वरं तत:।

ईश्वरं तु महेशं स्यात् महेशो वैष्णवोद्भवम्।

वैष्णवो ब्राह्मणोद्भवं महेशात्तु विशेषत:।

चतुष्कोटिभि: देवनाद्यसुरं चैव ऋषिमानादिभि:।

सम्भवं च विधिज्ञेयं स्व च पापरमेश्वरम्।

L.No.29a. पावं शिवमयं लिङ्गं सर्वं तत्त्वमयं श्रुतम्।

त्रिदशानां त्रिनाथानां ध्यानपूजानिमित्तकम्।

जगदादिविनाशार्थं सर्वप्राणिहितावहम् ।
ध्यानपूजानिमित्तार्थं प्रोच्यते लिङ्गलक्षणम् ।
इन्द्रचापमिवाकाशे दर्पणं प्रतिबिम्बवत् ।
प्रमाणत्वाभिमन्त्राणां शिवलिङ्गस्य रूपकम् ।
शिवलिङ्गप्रमाणन्तु तस्माच्छूलाख्यके तु च ।
शिवलिङ्गं प्रकुर्वन्तं मन्त्रशास्त्रेषु बुद्धिमान् ।
L.No 29b. यत्कर्मञ्च शरीरं स्यात् मन्त्रं तत् जीवमिष्यते ।
कृत्वा मन्त्रप्रयोगेण शिवसान्निध्यमिष्यते ।
तस्मात् लिङ्गशिलादीनां द्रव्येष्टं परिकल्पयेत् ।
सकलं निष्कलं मिश्रं लिङ्गं चेति त्रिधा मतम् ।
निष्कलं लिङ्गरूपं स्यात् सकलं बेरमिष्यति ।
मुखलिङ्गाख्यं चो मिश्रं त्रिविधं च प्रकीर्तितम् ।
निष्कलं शिवलिङ्गस्यां स्थानपूर्वं विधीयते ।
श्यामादीनां च वास्तूनां अष्टदिक्षु च कथ्यते ।
L.No 30a. शिवसामं प्रवक्तव्यं सर्वलोकफलप्रदम् ।
ईशानादि महेन्द्रादि सोमेवादश्वरान्तकम् ।

स्थानञ्चाष्टमुददद्दष्टं शिवायामविचक्षणः ।
धृति दण्डञ्च प्रच्यात् त्रिंशदस्थापशानकः ।
शिवहर्म्यं प्रकुर्वीत ग्रामादीनां समीरितम् ।
अथवा पुण्यन्नमेकौ तु निर्दिशेच्चना बुधः ।
उद्दमाने पर्वतास्ते सुमूले वा विशेषतः ।
ग्रामाङ्गा प्रविधेयानि लिङ्गं संस्थापयेत् सुधीः ।
अभक्तं भक्तिदाश्चैव राजनां नगरादिषु ।
L.No 30 b. शिवलिङ्गञ्च संस्थाप्य ग्रामगे तु विचक्षणः ।
अथवा नृपतेश्चैव यतीनां गुरुमेवहि ।
पातद्दहन संचिकं स्थानेवापि शिवालयः ।
अथवा द्वित्रिदण्डादि त्रिंशद्दण्डवशानकम् ।
संस्थाने लभ्यते यत्र तत्स्थाने स्थापितं बुधः ।
ग्रामाङ्गवस्तु तन्त्रं वा स्थपतिः पूर्वके नवा ।
शिवायामेषु या कुर्यात् स्थापनीयं यथेष्टतः ।
स्थापितं शिवलिङ्गं स्यात् सर्वभोगफलप्रदम् ।
[illegible] सर्व [illegible] ।

No 31a

॥ शिलासङ्ग्रहम् ॥

विश्वरूपस्वरूपं वा स्थापितं मनसेप्सितः
ग्रामादि यद्रि संस्थाप्य लिङ्गवास्तु विशेषतः ।
विभक्ति युक्तेष्वु ग्रामे कर्मा शिवा स्वतः ।
पट्टणे नगरे दुर्गे कैटके वनतीर्थके ।
स्थापितं यद्वि लिङ्गं च दुर्गे तत्व विशेषतः ।
यस्य ग्रामादिवास्तूनां तत्सङ्गं ल विचक्षणः ।
तद्वास्तुमध्यमेवापि यामे वा मण्डपं कुरु ।
शिवलिङ्ग प्रतिष्ठायां प्रतिमान्नतु कल्पयेत् ।

No 31b. तद्ग्रामे ओत्सवञ्चैव सर्वं तत्र समाचरेत् ।
स्वतन्त्र त्रयलिङ्ग यत् तच्चास्वेव समाचरेत् ।
एवमेवं प्रकर्तव्यं अन्येषां देवदेविनाम् ।
एवं स्थानमिदं प्रोक्तं लक्षणालन्तु नोच्यते ।
शुभोक्त शुभनक्षत्रे शुभवारे सुपक्षके ।
सुमुहूर्ते शुभे लग्ने शिलासंग्राहयेत् बुधः ।
ऐन्द्रवा चैव कोणात् सोमेवाथ विचक्षणः ।
गच्छेत् नालिं वै ···स्य सर्वदेववनेडपिवा ।

॥ सगुनम ॥

नद्योद्याने समुद्रे वा पुण्यक्षेत्रेतु वाबुधः।
देवालय समीपेवा क्षीरवृक्षसमीपके।
स्थपतिः स्थापकश्चैव कर्ता तु व्यज्यते सह।
शिवभक्त जनैर्युक्तं गच्छेत शैलं तु संग्रहेत।
दिव्यान्तरिक्ष भौमानि निमित्तमुपलक्षयेत।
शेवं वै दक्षिणाद्वाम मार्गश्च तथैव च॥
वायसं दक्षिणाद्वामं आगतं च विशेषतः।
मांसं ग्राह्यं च कर्तव्यं दक्षिणाद्वाममागतः।
L.No.32b. क्षीरपूर्व घटश्चापि दधि जलघटं तथा।
मद्यं च मांसभारं च दीपज्वालानलैरपि।
कन्यागोवृषभाश्चैव द्रुसुराश्च तथैव च।
गजाश्च हरिनाद्यं च शङ्खं साफल्यवाद्यकम।
भक्त पुत्रि पतिश्च वेश्याश्च सुबलानि वै।
पुष्पमाल्य सुपुष्टैः च वस्त्रवर्ण सुगन्धकैः।
अथाराजवराजं वा श्रुतं चाश्चार पूर्वकम।
अन्यैश्च त्रिविधैः सर्वैः शुभमेवं प्रकल्पयेत।

महापातप्रवर्त्यैश्च कलहानास्तथैव च ।
बहुपद्याश्च मत्याश्च मुक्तकेशिनरामपि ।

No 33a. ॥ प्रायश्चित्ताहुतिः ॥

वकीर्णकेश नमिताश्च काषायावाससानरः ।
तैलाभिषिक्तमन्कुजास्तैलपात्रपरस्तथा ।
नवमुद्धान्धवासि त्वमित्यनङ्गारभास्करः ।
अन्यैरुद्रशिवैश्चैव अशुभान्ययुतानि च ।
पाताश्च दर्शयित्वा तु भोग्य नित्यशुभानि च ।
शुभं वर्जयेत् धीमान् शुभानि च प्रगच्छयेत् ।
अशुभो दर्शयेत्तत्र प्रायश्चित्ता विधीयते ।
शतं हुत्वा तु मूलेन तस्य दोषन्नविद्यते ।
गजाननस्य सम्पूजा फलं भक्ष्यादिनासह ।

No 33 b. शिरसा प्रणाम्य देवेशं सर्वज्ञत्वमहेश्वरम् ।
गच्छेच्छैलं समुद्रस्य स्थपतिस्थापकात्रिषु ।
श्वेतरक्ताच पीताच ··· कृष्णाशैल च कुर्वीत ।
शिलागोक्षीरसादृश्य कृतं च स्फटिकोपमा ।

मल्लिका कुसुमा शंखामुक्ताच श्वेतसप्तधा ।
जपापुष्पे ज्वलकोनापि किंशुकं कुसुमप्रभा ।
जाति लिङ्ग समावर्णं दाडिमं कुसुमप्रभा ।
क्रान्तु कुसुमप्रख्यात रक्तकाञ्चसमप्रभा ।
सप्तधा रत्नशैलं स्यात् सौवर्णं सद्रसोऽपिवा ।
34a. सौवर्णं सद्रसाकारं सर्वत्रन पुष्टसन्निभम् ।
असन्ने पुष्पसंकाशा हरिद्रस्य यथार्थवत् ।
ब्रह्माण्ड कुसुमप्रख्या कोरण्ड कुसुमप्रभा ।
॥ शिलैभेदम् ॥
आरद्वयस्य पुष्टयाभापीतलोलासमस्तथा ।
माहिषा-च नाभासानि नीलोत्पल समप्रभा ।
भृङ्ग मायूरगन्धयाभा माषमाहिषनासिवत् ।
राजानिवर्धं निहाका मुत्सप्रभा ।
स्पृष्ट मृगसमाकारा कृष्णशैल दशाङ्गुला ।
श्वेत रक्ताच पीताच कृष्णाविप्रादि शैलभा ।
सर्वकाम्यार्थ सिद्ध्यर्थं तन्त्रशैलं च संग्रहेत् ।

No 34b. शूद्राणां कृष्णशैलं च अन्यच्छैलं विनाकृतम् ।
सर्वेषां कृष्णशैलं च योग्यं विप्राविचक्षणः ।
सर्वमोक्षप्रदां तद्यु संग्रमेव हि ।
परेषां पापनैशेषं परेषां परमं विना ।
प्रतिलोमानुलोमानां बीजेनैवनु योग्यकम् ।
लिङ्गं नालिपिण्डितं श्वेतं नमाध्यारत्व शैलकम् ।
भावं विविचित्रयं कुर्यात् प्राधान्येन विशेषतः ।
तथाशैलं च संगृह्य तच्छैलं नैव योग्यकम् ।
No 35a. स्थपतिस्थापकश्चैव श्वेतवस्त्रोत्तरीयकम् ।
श्वेतयज्ञोपवीतञ्च श्वेतमाल्यानुलिप्तके ।
रक्तचन्दनपुष्पाणां स्थौपञ्चाङ्गभूषणे ।
अर्चयेद्वनदेवानां गजपुष्पादिमेव च ।
मांसेन रुधिरे चैव भूतानां राक्षसान् तथा ।
असुराणां बलिं देवा गजपुष्पञ्च दापयेत् ।
मुद्रान्नं वायसान्नं च लसरान्नं तथैव च ।
वदेवाश्च पूज्यानि शिला संग्रहमाचरेत् ।

NO35b. कर्मसादवदिष्यामि कुर्यादन्नं च पायसम् ।
पावमुक्त्वा नमस्कारं शिलासंग्रहणं बुधः ।
शिलाभूमि पदान्यत्र तदर्थं दृष्टस्यास्मृताः ।
यत् शिला दृश्यते वाऽपि तारकृत्वा प्रदक्षिणम् ।
दोषादोषं च तन्त्रोष्टा शिलां च त्वं समारभेत् ।
वातादग्निर्गन्धश्च जन्मना रक्षसन्निभः ।
दर्शशास्त्रं गतं क्षीरं परिशं स्मृतमेव च ।
वैवर्ण्यं शाकराज्यं च यथा कर्मञ्च योजितम् ।
पत्ररेखादिसंयुक्तं प्रयत्नेन विवर्जयेत् ।
NO36a. रेखा बिन्दु कलङ्कञ्च वर्जीहि रूपपञ्चधा ।
सूत्रपादतवाकारं रविरश्मिसमप्रभा ।
परुषाकवषाकारं रेखा वै त्रिविधा मता
जम्बूफलस्य संकाशास्तनाक्षस्य दशोपमा ।
तिलपापनसंकाशा श्रीमाक्षिकोपमा ।
चक्रविद्यमथा बिन्दु कलङ्कानि यवक्षते ।
कृष्णभृङ्गनिभा कृष्णा लोकाभाश्च तथैव च ॥

राजापत्थनिभाश्चैवा मयूरपञ्च सान्निभः ।
कलङ्काश्च तु विज्ञेया: शंखाभा हेतु सन्निभा ।
कांस्यलोह समा प्रारव्य रूपं च त्रिविधं मतम् ।
No36b. वैशिकूरं वदाकारं पूर्वाकृतिनां पयौ ।
खर्जूर पत्र संकाशा लते पादवदायता ।
इक्षोरग्र समाकार पञ्चध्याखिरता मता ।
कृष्णशैलसिताकारो सर्वसम्पद्विपत्करम् ।
कृष्णे तु कृष्णरेखा च सर्वसम्पत् क्षयो भवेत् ।
श्वेतायां कृष्णरेखास्यात् स्थाननाशं धन क्षयम् ।
तस्मात्सर्व प्रयत्नेन वर्जयेत्शिलिपि विक्रमा ।
हरिद्र सित वर्णनि कृष्ण शैल विशेषत: ।
No37a. खर्जूरपत्र संकाशा दूर्वास्तम्भ कृति: शुभा ।
बिबाकृति तिला इदमं शुभदं प्रविधीयते ।
बिन्दु पुत्र विनाशाय कलङ्क रोगतं भवेत् ।
अधमं परिचार्यन्तं सकलङ्कं च कर्मणि ।
विवर्ण स्फटिका वृत्ता निकृष्ट तु कदाचन ।

स्वस्तिकस्फटिकाचास्य तालकोष्टं च नर्थकी ।
शिवन्नपुंसकं ज्ञेयं त्रिविधा च शिला भवेत् ।
No 37 b. विशालमायत शिला स्त्रिणां विद्याच्च तां शिला ।
एकवर्णघनास्निग्धा व्यक्तं घोषं पुमान् भवेत् ।
नपुंसकञ्च नग्राह्यं इति पूर्वस्य दर्शनम् ।
पुंसवे तु पुमान् ग्राह्या स्त्रियाशीले स्त्रिया भवेत् ।
एवं शिला तु कर्तव्यं तत्तच्छिलोत्तमं भवेत् ।
अधोमुखाः शिलाः सर्वे तस्मात्प्रागुत्तरे स्थिरे ।
उन्नतं च शिरोभागे प्रमाणे पादमुच्यते ।
अधोमुखोर्ध्व पृष्ठे तु स्थिते चैव विशेषतः ।
No 38 a. अथ पादं शिरोदूर्ध्वे प्रागुद्धरत तमुखात्।
एवं च शिरपृष्टे तु विज्ञेया प्रतिमा शिला ।
श्वेताश्च पञ्च वर्णाच्च कुलस्ताभामनुस्मितम् ।
पाण्डुरा माषवर्णाच्च कपोतं शङ्खसन्निभा ।
श्वेतपत्रा कुलस्थाभा ब्रह्मक्षत्रियग्राहिता ।
पीत मुद्गाच वर्णानां वैश्यशूद्रे च कारयेत् ।

नावं हि कृष्णशैलानां साधारणमितिश्रुतम् ।
सितवर्णा च स्फटिका भेदा रेखा च पञ्चमम् ।
सुषिरश्चैव गन्धश्च सप्तदोषा शिला गता ।
शिरश्यां यजमानस्यत् शूलं भवति नश्यति ।
No 38 b. विवर्णं कीर्तिनाशाय सुषिरं जननाशनम् ।
भेदो रेखा न चलनं भेद सन्तदमेव हि ।
वैरूप्य रेखया चैव सुषिरं राष्ट्रनाशनम् ।
भेदये दक्षिणे वाऽपि मण्डलं यत्र दृश्यते ।
सुभद्रा च शिला विद्यात् धूमेवा पितथा विदुः ।
नाहो हि शिलाभागे च गोधावृश्चिक गालिका ।
अक्षुवं ज्योतिको चाऽपि कृकलासो विबज्वलः ।
चित्रको गोपिविन्दश्च सितक कूर्मनस्यका ।
षोडशेति शिला गर्भो तेषां लक्षणमुच्यते ।
मञ्जूषवर्णे मण्डूके गर्भन्नपति मण्डले ।
39 a कृष्णे भुजङ्गं विद्या च श्वेताभे नीलवर्णके ।
कपिले मूषिकं विद्यात् वद्येत मधुसन्निभौ ।

अरुणे च विद्या सुपर्णे रुम भोमेवत् ।

अपोऽग्नि दिव्यवर्णे तु विचित्रे चित्रकं विदुः ।

गर्भे तु काम्भेस्वरूपो गोरकं तत्र निर्दिशेत् ।

मण्डले पङ्कजे हेतु वालकान्तं च निर्दिशेत् ।

कुर्मेहे कूर्ममेऽपि स्यात् स्यामोकत शयं भवेत् ।

जलाभयंकरेभूति तस्य नाशो तथैव च ।

भोज्यां गोज्यां स्थितस्मान्तौ तस्करान्ताग्निको भयम् ।

अद्यहानि च सिन्धुसहस्रा गो विवर्जिताम् ।

No391b. शङ्ख नाशो महाव्याधि गोनस्या च वलीनकम् ।

पातितदेशक्रमेणोक्तं गर्भस्थेषु समुद्भवेत् ।

अनेन गर्भ चिह्नेन शोधनेन यतिष्यते ।

दोषं ब्रूहि वजि त्रिशूले च विक्रान्ते ॥

कुम्भे दुरव्य सपत्राते च मांसो च नरशृंगे तथैव च ।

गोक्षीरेण समं पीत्वा कनकं तत्र दर्शयेत् ।

हेमपात्रो समायोगो कर्मन्तत्र प्रदर्शयेत् ।

त्रिरात्रो प्रतिमाने तु कृकलासेश्च संस्थतुः ।

No 40 a. फलं कुबेर वङ्कुट मांसि परकम ।

मुक्तासि तन्निमुक्तान्तो शेषं प्राणि नदर्शनम ।

" बालयौवनवृद्ध शिलै "

लेपयेत वारुणे मान्त्रो स०याद्रो गं पृथक् पृथक् ।

प्रफले वेत्तलोयेषु न गच्छेत रूपदर्शयेत ।

तां शिलै तत्र संग्राह्य विधिना वेरवीरयोः ।

ज्ञानमेवं परीक्ष्यातु सङ्ग्राह्य लक्षणान्वितम ।

बालयौवन वृद्धाश्च शिलाश्चै त्रिधाभवेत । ✓

पर्वतं ध्वनिसंयुक्तं मण्डपञ्चेष्टकोपमा ।

मृतं पापाय मुद्रीय नुस्वाश्चाल शिलास्मृता ।

खण्डादीर्घ स्वनासिद्ध शीतली मृदुरेव ना ।

No 40 b. निवीते पद्मसेदेता यावनेति प्रकीर्तिता ।

विप्र तध्वनि संयुक्तं रूक्षा वृद्धाः शिलास्मृता ।

आयता च्चायता वृद्धा द्वादशास्रकः ।

सशिला चमाता पुंसा चतुरास्राष्टकोरका ।

त्रिशिलै त्रिसमाख्याता ३५क्ता च तु नपुंसका ।

सपुक्ते सुगणे युक्ता नां शिला प्रतिगृह्यते ।

स्त्री पुंसक निते काले वृद्धचण्डयुतैर्युतम् ।

तमन्त्रैश्चैचलं न्यज्य सतत सर्वदोषदम् सदा ।

लिङ्गं पुंशिला कुर्यात् पिण्डिका यस्य स्त्रीशिला ।

नपुंसकशिलाभिस्तु पादाधारशिला तथा ।

No 41 a. तथा बेरञ्च पुंस्त्वेन पुंसा सम्प्रयोजयेत् ।

स्त्रीशिलाभिस्त्रयं कुर्यात् पिण्डादीनां त्रिधैवतु ।

प्रासाद तल कुड्यादि षण्डो बालेन कारयेत् ।

यथाबालापशिलावाथा प्रासादादिषु सर्वसु ।

प्रागग्रमुत्तराग्रं च शैलं शुभकरं भवेत् ।

मूलं पश्चिमदक्षिण्यां पादमूलं शिरोग्रतम् ।

नैरृते तु शिलामूलं तदग्रं च सकोणके ।

अन्याग्रं तु शिरसं विद्यात् शिला संयक् गृहीतथा ।

एवं परीक्ष्यकर्तव्यं लक्षणोक्त शिला गृहेत् ।

No 41 b. विघ्नेश्वरस्तु सम्पूज्या नालिकेर फलादिभिः ।

तक्षकेण शिलां चिद्यात् विमलञ्च शिलागथः ।

एवं हि कृष्णशैलानां साधारणमितिश्रुतम् ।
सितवर्णा च स्फटिका भेदा रेखा च पञ्चमम् ।
सुषिरश्चैव गन्धश्च सप्तदोषाशिला गता ।
शिरश्यां यजमानस्यात् मूलं भवति नश्यति ।
No 38 b. विवर्णे कीर्तिनाशाय सुषिरं जननाशनम् ।
भेदो रेखा न चलनं भेदसन्तदमेव हि ।
वैरूप्य रेखया चैव सुषिरं राष्ट्रनाशनम् ।
भेदये दक्षिणेवाऽपि मण्डलं यत्र दृश्यते ।
सुभद्राच शिला विद्यात् धूम्रेवापि तथा विदुः ।
एहोहि शिलाभागे च गोधावृश्चिक गालिका ।
अङ्कुरं ज्योतिको चाऽपि कृकलासो विषज्वलः ।
चित्रकौ गोपिविन्यश्च सितक कूर्मनरश्चका ।
षोडशेति शिलागर्भा तेषां लक्षणमुच्यते । ✓
मञ्जूषवर्णे मण्डूके गर्भन्नपति मण्डले ।
39 a कृष्णे भुजङ्गं विद्याच श्वेताभे नीलवर्णके ।
कपिले मूषिकं विद्यात् वद्येत मधुसन्निभौ ।

कुर्यात्तद्विशेषेण कर्ममण्डपयद्विधिः ।
042b. शिलालाभात् प्रतिष्ठा च दिनान्तत्वशितागतः ।
यदि दिने शुभे मासे यदि लग्नो तिथौ तथा ।
गृहीत्वा तच्छिला कुर्यात् क्रियां पूर्वसमानके ।
अथायामवशाल्लिङ्गं लिङ्गवशायामं भवेत् ।
। शिवलिङ्गप्रमाणम् ।
भवनं च नराद्यै च लिङ्गमानं विधीयते ।
गर्भगृहवशेनैव द्वारमानं वशेन च ।
स्तम्भाधिष्ठानमानेन शिवमानेन वप्रथः ।
शिवास्तूभि प्रमाणेन हस्ततालाङ्गुलेन च ।
एवन्तु बहुसामानां प्रोच्यते तु विशेषतः ।
नागरे भवने गन्धे आत्मयर्थं कन्ये सम्भवेत् ।
No.43a. पञ्चत्रिंशन्तन्तकोष तेथार्मद्येष्टधाभवेत् ।
भवन्ति नवलिङ्गानि उत्तमादि त्रयं स्मृतम् ।
एवं लिङ्गोदयं ख्यातं विस्तारमधुनोच्यते ।
लिङ्गोदये तु वेदांशे त्वेकांशो कन्ये सम्भवेत् ।

कुर्यात्तद्विशेषेण कर्ममण्डपयद्विधिः ।

042b. शिलालाभात् प्रतिष्ठा च दिनान्तत्वशितागतः ।

यदि दिने ऽशुभे मासे यदि लग्नो तिथौ तथा ।

गृहीत्वा तच्छिला कुर्यात् क्रियां पूर्वसमानके ।

अथायामवशाल्लिङ्गं लिङ्गवशाद्यामं भवेत् ।

। शिवलिङ्गप्रमाणम् ।

भवनं च नराद्यै च लिङ्गमानं विधीयते ।

गर्भगृहवशेनैव द्वारमानं वशेन च ।

स्तम्भाधिष्ठानमानेन शिवमानेन नवप्रथः ।

शिवास्तूभि प्रमाणेन हस्ततालाङ्गुलेन च ।

एवन्तु बहुसामानां प्रोच्यते तु विशेषतः ।

नागरे भवने गन्धे आत्मयर्थं कन्ये सम्भवेत् ।

No.43a. पञ्चत्रिंशन्तन्त्रोष तेयार्मध्येष्टधाभवेत् ।

भवन्ति नवलिङ्गानि उत्तमादि त्रयं स्मृतम् ।

एवं लिङ्गोदयं ख्यातं विस्तारमधुनोच्यते ।

लिङ्गोदये तु वेदांशेत्वेकांशो कन्ये सम्भवेत् ।

No 44a. सप्तादशाम्शा कुम्भादि लिङ्गं तत्प्रविधीयते ।

तस्यलिङ्गायते चैवा पञ्चविंशति भाजिते ।

चतुर्विधाधिकं वाऽथ नस्था सुरसेत्रियम् ।

पौष्टिका सार्वभौमिकम् ।

ऽातत्सर्वं विमानस्य सामान्यं च विचक्षणः ।

कुद्रालपयोस्तदुद्दिष्टं तत्सर्वं देवशिको भवेत् ।

प्रकारे परिते भूत्वा व्यासं सर्वत्र कीर्तितः ।

ऽावं गर्भगृहे प्रोक्तं क्षुद्रद्वारं ततो न्नतः ।

क्षुद्रद्वारोदयं श्रेष्ठं त्रिभागेकं तु कन्येसम् ।

तयोर्मध्येष्ट भागेन नवलिङ्गोदयं भवेत् ।

No 44b. अथवा द्विंशत्तुंगस्य नन्दभागं विभाजिते ।

त्रिभागाद्येकवृद्ध्या तु नवलिङ्गं तु सप्तधा ।

अथवा द्वारतुङ्गस्य पञ्चाङ्गं द्वित्रियंशकम् ।

हीनन्तत् श्रेष्ठमध्यं तत् षड्विंशदंशकं भवेत् ।

ऽाकैककं नियोत्सेध्यं लिङ्गं विचक्षणः ।

अथवा स्तम्भमानेन अधिष्ठाने तथैव च ।

श्री विमानं शिरस्तूपि वशामानञ्च द्वारवत् ।
एकहस्तसमारभ्य एकद्वित्याङ्गुलं प्रति ।
त्रयस्त्रिंशत्रिसंख्यादि लिङ्गतुङ्गं प्रकीर्तितम् ।
द्विस्तम्भमानं तु ···· मदसात् भूमि सीमकम् ।
No.45a. क्रमेणा नव हस्तान्तं लिङ्गतुङ्गं विधीयते ।
अथवा एकहस्तात्रि त्र्यङ्गुलवर्धनात् ।
नवहस्तावधिं यावत् मानं स्यात्पञ्चषष्टिभिः ।
पञ्चहस्तविमानाश्च हस्तक्षीणन्नकारयेत् ।
एकहस्त त्रिहस्तान्तं एकैकाङ्गुलवर्धनात् ।
त्रिहस्तान्तं विजानीयात् विकल्पाभासहर्म्यते ।
शान्तहर्म्ये तु कर्तव्यम् त्रिहस्ताषट्करान्तकम् ।
षट् नवहस्तान्तं लिङ्गस्याज्जाति हर्म्यके ।
त्रिहस्तमेवं प्रोक्तं च द्वादशस्थलवर्धनात् ।
No.45b. दशतालस्य मानं स्यात् कुर्याज्जातिं तथातले ।
पञ्चपञ्चाङ्गुलत्र्यादि द्वि द्व्यङ्गुलवर्धनात् ।
सप्तचत्वारियान्तोन द्वादशाचैवमानकम् ।

हस्तक्षीणञ्च लिङ्गानां अंशोषं वृद्धदङ्कुरः।
त्रितीयं उत्तमं प्रोक्तं कनिष्ठिका मध्यमोत्तमम् ।
षट् सप्ताष्ट येवनैव अङ्कुलञ्च त्रिधामनम् ।
क्रमेणैवाऽधमध्यञ्च उत्तमञ्चविधीयते ।
चतुर्विंशाति मात्रेण उत्तमामध्यमा मता ।
लिङ्गहस्ते समुद्दिष्टं अर्धं स्तनविशेषतः ।
अधमन्तु प्रकुर्वीत अर्धस्तेनैव लिङ्गकम् ।
हस्तादुत्थाय तं लिङ्गं तत् त्रिखण्ड प्रकल्पयेत् ।
हस्तक्षीणं च लिङ्गानां विकल्पाभासहम्यकः ।
अष्टनेबेरा लिङ्गं यत् विकल्पार्धन्नकारयेत् ।
No 46 a. त्रयोदशाङ्कुलं हीनं लिङ्गं वै अर्चनं विना ।
गर्भमानञ्च मानं यत् मानं स्याद्दशलिङ्गकम् ।
तस्थायदशप्रोक्तं यत् आयाद्यंशेन योजयेत् ।
हस्तमानादि मानं यत् मानाङ्कुलेन सम्मतम् ।
आयादि शोभनाढ्यायां एकमात्रेण द्वारतम् ।
वृद्धि नागानि प्रकुर्वीत कुर्यादीनां प्रकल्पयेत् ।

रुभ्भोनयुतं राज्ये प्रमाणं षोडशं मतम् ।

तद्दिशायामकारणं पञ्चरूपं सदा समम् ।

जातिरूपमितिख्यातं तल्लिङ्गं छेदनीयकम् ।

॥ अष्टास्रम् ॥

छन्दमष्टाष्टकं चैव षोडशास्रं विकल्पिका ।

वृत्तमावासमित्युक्तं लिङ्गं सञ्चेत् प्रकीर्तितम् ।

No.46b समखण्डं वर्धमानं चा शैवाधिकं च स्वस्तिकम् ।

त्रिधा मानं छेदनीयं त्रिमूर्तिरूपमेव हि ।

ब्रह्मांशमूलभागे तु चतुरस्रं समन्वितम् ।

तदूर्ध्वष्टास्रकं विष्णु मूर्ध्ना पूर्वं शिवांशकम् ।

पिष्ट पिष्टसमानेन समन्तु चतुरस्रकम् ।

तत्कर्णादायतं ग्राह्यं कर्णौ कर्णन्तु लाञ्जयेत् ।

बिन्दुद्वयगतं सूत्रं बाह्यं चेत्तदनीयकम् ।

अष्टामन्त्रमहवेदस्मिन् यथा चाष्टास्रमिष्यते ।

विस्तारे चरत्र्यंशात् द्वयोम ।

मध्यांशमध्यमं पट्टमिति ख्यातम् छेदनीयं विशेषतम् ।

No47a. विस्तारे सप्तभागे तु मध्यमद्दे त्र्यंशकम् ।

अष्टास्रं त्रिविधं ख्यातं छेदनीयं विचक्षण: ।

तत्पद्दे विस्तृते नैव समन्तु चतुरश्रकम् ।

तत्कोणार्धं तु संग्राह्य विश्वग्र कोणकं प्रति ।

तलां च नियतद्वाह्यं छेदनीयं तु काम्यकम् ।

कलास्रैस्रं च तच्छोद्या वृथाकारं भवेत् शुधि: ।

अष्टास्रादि यथाकारं कल्पयेच्चतुरश्रकम् ।

निर्माणेन विधानेन समवृद्धं च कारयेत् ।

समखण्डादिकानां तु विमेतत् विशेषत: ।

द्विजानां ध्वजलिङ्ग: स्यात् नृपाणां वर्धमानकम् ।

शैवाधिक्यं तु वैश्यानां शूद्राणां स्वस्तिकं भवेत् ।

स्वस्तिकं सर्वजातीनां योग्यानां तु विशेषत: ।

No47b. त्रिंशद्भागे निजायामे मूलमध्योरके बुध: ।

प्रत्येकं तु दशांशेन चतुरश्राष्टवृत्तिकम् ।

समलिङ्गमिति ख्यातं विप्राणां तत्प्रसादकम् ।

नृपाणामपि वृद्धि: स्यात् समलिङ्गं विचक्षण: ।

सप्ताष्टनन्दभागं वा षट्सप्ताष्टक्रमेण वा ।

पञ्चषट्सप्तभागं वा वेदभूतषडंशकम् ।

ब्रह्मविष्णुशिवांशं स्यात् क्रमेणैव प्रकीर्तितम् ।

चतुर्विधमितिख्यातं लिङ्गस्याद्वर्धमानकम् ।

[अ]
सर्वसम्पत्समृद्ध्यर्थं नृपाणां पक्तिमानकम् ।

द्विमानं वैश्यकानां तु योग्यं शैवाधिमानकम् ।

NO48a. सप्त सप्ताष्टभागं वा षट् षडंशकसप्तकम् ।

पञ्चपञ्चषडंशं वा वेदवेद शिरांशकम् ।

भजभजयुगां ब्रह्मविष्णु शिवं क्रमात् ।

पञ्चधा शैवमाधिक्यं लिङ्गं वृद्धिशिवाधिकम् ।

वैश्यादीनां तु सर्वेषां योग्यं शैवाधिकं भवेत् ।

लिङ्गायामेनवांशे तु ब्रह्मायम्शा समीरितम् ।

त्र्यम्शा विष्णुभागस्यात् युगभागं शिवाम्शकम् ।

रुद्राणामभिवृद्धिं स्यात् सर्वसिद्धिप्रदायिनि ।

सप्तस्पर्शरसञ्चैव गजरूपन्तथैव च ।

तत्समं सागरं चैव भूतस्यां पृथक् पृथक् ।

अङ्गभेदं तथा स्यात्तं प्राणभेदन्नविद्यते ।
No.48 b. तथैव शिवलिङ्गं स्यात् अंशेषञ्च शिवात्मकम् ।
कुर्यादूर्ध्वं प्रवक्ष्यामि सर्वतो भद्रमीरितम् ।
सर्वदेशिकलिङ्गञ्च अंशेशं वृद्धिमीरितम् ।
त्र्यंशैकभागं वा चतुर्भागैकमेव वा ।
पञ्चभागैकमेवं हि पीठेत् वेशयेत् सुधीः ।
शेषं पूजांशमित्युक्तं सर्ववर्णेषु योग्यकम् ।
अथादूर्ध्वं प्रवक्ष्यामि तत्र त्रैराशिकं विधिः ।

॥ त्रैराशिकलिङ्गम् ॥

लिङ्गायामेन वांशो तु तृतीयं संपृथक् पृथक् ।
ब्रह्मविष्णुशिवांशं स्यात् तस्य नाहि विधीयते ।
No.49 a. रसांशं वृद्धमन्त्रं स्यात् सप्तांशं मध्यनाहकम् ।
वसत्वंशं मूलनागं स्यात् तत् त्रैराशिकमीरितम् ।
त्रैराशिकं च सर्वेषां योग्यं सर्वशुभप्रदम् ।
इष्टायामसमो वेदं चतुर्भागैकविस्मितम् ।
शेषं पूर्ववदिष्टं नाम्ना सुरार्चितं भवेत् ।

॥ धारालिङ्गम् ॥

धारालिङ्गं मथोवक्ष्ये मूलादम्शं युगास्रकम् ।

वाऽथ सर्वलिङ्गेषु मूलकम् । ....

चतुरस्रं च तन्मूलं मध्ये अष्टास्रकं भवेत् ।

षोडशास्रं तदूर्ध्वेतु कारयेत्तु विशेषतम् ।

No 49 b. पञ्चविम्शति धाराणि कुर्यात्तत्र विचक्षणः ।

चत्वारि पट्टकं कुर्यात् पादैकञ्चविशेषतः ।

पादं सहस्र लिङ्गस्य शैवाधिक्यं तु वा बुधः ।

उक्ताऽथादूर्ध्वं प्रवक्ष्यामि स्वयंभू लिङ्ग लक्षणम् ।

॥ स्वयम्भूः ॥

लिङ्गन्तु स्वयम्भू भूता बेरञ्चैवतु कारयेत् ।

फलकोद्भवमेवन्तु कुम्भप्रतिष्ठाकृतिस्तु वा ।

फनसाफलमेकं वा तालं पत्वचलानि च ।

ब्रह्माण्डं च फलाकारं नालिकेरफलानि वै ।

No 50 a. द्व्यस्रं त्रियस्रकं वापि पञ्चास्रं च षडास्रकम् ।

सप्तनन्दास्रकं वाऽथ दशैकादशवेहि

भानुत्रयोदशास्त्रं च मन्वस्त्रं षोडशास्त्रकम् ।

सर्वोक्तं चास्त्रयन्तं च वृत्तं वाप्यारया तथा ।

गोमुखाक्रमेवं वांशेरा स्थूलाकृशास्तु वा ।

शिखास्यान्नासि युक्तं वा सूत्रान्तं बानशास्त्रकम् ।

मरीह स्फोटनादीनि युक्तं स्थूलाङ्कुशं तु वा ।

अन्ये अभिधे युक्तं लिङ्गायतुकं भवेत् ।

युगे युगेषं देवानां मुनीनां राक्षसादिना ।

नारायणाच्च ब्रह्माणं पक्षीणाञ्च प्रपूज्यते ।

No 50 b. पुरे पुरे च वागेश्वं च वक्तुं प्रात् शिखान्तथा ।

नतेषां महिलिङ्गानां देश्यायशोधनं विना ।

अज्ञानादिति मोहेन शोधामिच्छन्ति यन्नराः ।

[नरकं]

मूले नष्ट भविष्यन्ति नकरं यान्ति सन्ततम् ।

जीर्णो दोषं विनातत्र हस्यास्त्रां चाप्यशास्त्राकम् ।

अधः कांशञ्च संस्थाप्य पूजयेत्तच्छुभप्रदम् ।

अथवा कोलिकाचैवा स्वर्णद्यैः पट्ट बन्धयेत् ।

॥ मानुषम् ॥ नावस्वयम्भुवं ख्यातं माहिषञ्च विधीयते ।

No 51a
मूलध्यानग्रहेवाऽपि स्थूलसूक्ष्मञ्च कन्तुवा ।
निम्नोन्नतयुतंवाऽपि वेदाश्रं वृत्तमेवन्वा ।
अलक्षयुतं वाऽथ तल्लिङ्गं ऋषिपूजितम् ।
पार्वं मार्षमाख्यातं गाणपत्यञ्च नोच्यते ।
मूलस्थूलं कृशामग्रं मध्यस्थूलन्तथैवन्वा ।
ह्रस्वं वा दीर्घकं वाऽथ वर्णमेकं स्नेकया ।

॥ पाकबाणलिङ्गम् ॥

सूत्रसंयुक्तकं यातु सत्सूरेणमर्चयेत् ।
No 51b. लिङ्गबाणनमुद्दिष्टं बाणलिङ्गं तथोच्यते । गणवं ?
महानदीन्च सम्भूतः पुण्यक्षेत्रं न्च सम्भवम् ।
माषादि हस्तपर्यन्तं बाणलिङ्गं तथा बुधः ।
बाणः सदाशिवं प्रोक्तं पार्वं बाणस्वरेऽपिवा ।
हस्ताधिक्यं भवेलिङ्गं पाषाणन्तु परित्यजेत् ।

॥ "बाणलिङ्गम्" ॥

बाणेनेजितं यञ्च बाणलिङ्गमिति स्मृतम् ।
बाणलिङ्गञ्चयल्लिङ्गं बाणलिङ्गमुदाहृतम् ।

गङ्गादी रेवतीर्थे वा समुद्रे वनदेऽपि वा ।
तद्बाणमिति विख्यातं भुक्तिमुक्तिप्रदायिकम् ।
लिङ्गमूर्ध्नि करस्पृष्टा युगपार्श्वे विशेषतः ।
No52a. तत्रस्तम्भवकोपायु बाणलिङ्गोत्तमोत्तमम् ।
मुग्धमात्रप्रमाणादि यावत्त्रयोदशाङ्गुलम् ।
बाणलिङ्गोदयं ख्यातं यथासङ्ख्य सम्भवम् ।
त्रिमात्रादिष मानं यत् लिङ्गायामे प्रतिष्ठितम् ।
शैलेन लोहजे वाऽपि स योनिसम्यमुद्दीरितम् ।
त्रिभागैकं चतुर्भागं सयोनौ तु प्रवेशितम् ।
विकल्पाभावहर्म्येषु कुर्यात् शिल्पिविचक्षणः ।
दाकाङ्गुलसमारभ्या चैकाङ्गुलविवर्धनात् ।
No52b. अष्टादशाङ्गुलान्तावत् पूजां स्स्फटिकोदयम् ।
श्रेष्ठमध्यमनीशञ्च षट्षट्भेदं विधीयते ।
नीचमध्यममानं तु अर्धाङ्गुलेन वृद्धितम् ।
वृत्येकादशसंख्यातु लिङ्गमानं विशेषतः ।
शेषादि नीचमानन्तु त्रयस्त्रिंशतिकोदयः ।

अञ्जनोदयमुद्दिष्टं तदर्थं वा त्रिभागिकम् ।
पीठायां पातविशेन अञ्जनामूर्ध्नि केषुचा ।
विस्तारस्याचार्चनासंयक् तदर्थं वा त्रिपादकम् ।
"स्फटिक लिङ्गम्" धाराकारस्च वृद्धं वा स्फटिकं लिङ्गमाक्षिति ॥
No 53a. शिरसोवर्धनोभेदं यथा सौन्दर्यमाचरेत् ।
स्फटिकं युगमात्रोर्ध्वे विकल्पाभासहर्म्यके ।
एकाङ्गुलसमारभ्य यावदेकादशाङ्गुलम् ।
लोहजं लिङ्गमाख्यातं रत्नजं लिङ्गमेव वा ।
कुण्डमात्रप्रमाणाग्र रुद्र मात्रान्तकं यदि ।
रत्नजं लिङ्गमाख्यातं तच्छुभं लक्षणान्वितम् ।
लोहजं रत्नजं लिङ्गं योग्यं कुर्याद्विचक्षणः ।
लोहजं यदि लोकेन योनि सङ्कल्प्येत बुधः ।

॥ वक्त्रलिङ्गम् ॥

तथा दूर्ध्वे प्रवक्ष्यामि वक्त्रलिङ्गमथोच्यते ।
No 53b. त्रिखण्ड समभागे तु पूजाभागे तदूर्ध्वके ।
पञ्चवक्त्र चतुर्वक्त्र एकवर्णमथापि वा ।

वक्त्रे नेत्रादिभिर्युक्तं शिवमेवसमायुतम् ।

वक्त्रे कर्णद्वयोर्भेदं सर्वलक्षणसंयुतम् ।

जटचन्द्रञ्च मौल्यौ च तथामेकशिवामथ ।

लिङ्गाकारमतोर्ध्वांशं योनिपीठेनयोजितम् ।

अथवा रुद्रमूर्त्यंशं चतुष्टं चांशकं कुरु ।

त्रियवाधिकवेदाम्शं केशान्तं प्रविधीयते ।

तत्समं नेत्रसूत्रोक्तं पुटान्तं तत्समं भवेत् ।

त्रिपुटान्तं समानान्तं तत्समं शिवमुच्यते ।

शेषं लिङ्गाकृतिर्ज्ञेयं स्तनसूत्रादयन्तु वा ।

No54a. चतुर्वक्त्रैकवक्त्रं च द्विबाहूर्ध्ववतुष्पाति ।

भावं च मुखलिङ्गं वा सर्वलक्षणशोभितम् ।

लिङ्गभेदमिति ख्यातं शिरोवर्धनसम्भवेत् ।

मूर्धादि केशपर्यन्तं शिरोवर्धनमीरितम् ।

शिरसो वर्धनं यस्मिन् लिङ्गोदयञ्च कारयेत् ।

यत्र शिरसितुङ्गं तु षण्भाग विभाजिते ।

तेदकाम्शाधिकालिङ्गं सोच्छ्रयत् चन्दनान्वितम् ।

मूर्ध्निर्मानिमनि स्यातं शिरोमानन्तदुच्यते ।

दशाम्शां तु समारभ्य शिरसे पीडये सुधी ।

चित्रां हि त्रिपुष्पा भञ्जक कुटाण्डार्धचन्द्रवत् ।

कुक्कुदस्य समाकारं पश्येते शिरसि क्रमात् ।

समलिङ्गविशालन्तत् कलाम्शां विभजेत् बुधः ।

दन्ते तु पित्र्यम्शं च चतुर्वम्शान्तथैव चा ।

No 54-b. चतुर्वीर्यं तु वित्राभं द्विजापातत्समादिनाम् ।

स्वस्तिकान्तत्क्रमेणैवा भाकाम्शाति प्रयोजयेत् ।

अथवा लिङ्गविष्कम्भं द्वात्रिंशाषङ्कं भवेत् ।

पञ्चसप्त नवाम्शा वा शिरसो वर्धनं भवेत् ।

सप्तधा खण्ड वर्णीयात् शिरस्यं सन्निधं बुधः ।

सर्वलिङ्गे तु शिरसां छिद्राभं शिरसं बुधः ।

चित्रशीर्षं लिङ्गानां ऊर्ध्वमूर्ध्वे यवान्वितम् ।

वक्त्रत्रय समायुक्तं शेषेणामेककङ्कणम् ।

व्यासे द्वात्रिम्शतं शाम्स्यात्पुन चतुर्थदशषोडशः ।

सप्तादशाम्शमेवं हि कुक्कुटाण्डं चतुर्विधम् ।

No55a. वर्त्तमानस्थलिङ्गं वा शिरस्सं सप्तनिम्नकः ।

द्वात्रिंशदंशकोत्थारे बाणरुद्रांशमेव वा ।

आनुत्रयोदशांशं च त्रिपुष्टांशं चतुर्विधम् ।

शैवाधिक्यं तु शस्तं स्यात् अर्धचन्द्रमथोच्यते ।

विशाले त्रिंशदांशे तु ह्येकोनत्रिंशदंशकम् ।

विंशतिश्चैकविंशं वा द्वात्रिंशदंशमेव वा ।

अर्धचन्द्राकृतिर्मूर्ध्नि स्वस्तिके तु प्रकीर्तितम् ।

विस्तारे वाष्टभागे तु सार्धत्रिंशेन वर्धनम् ।

सर्वेषामपि लिङ्गानां सामान्यं बुद्बुदाकृतिः ।

सर्वेषामपि लिङ्गानां पूजाभागोदयं यदि ।

No55b. षड्भागीकृतं तेन सार्धांशं तच्छिरोच्छ्रयम् ।

अथवाक्षविभागं वा त्रिभागं वा विशेषतः ।

क्रमेणैव निकृष्टञ्च मध्यमोत्कृष्ट विशालकम् ।

शिरसो वर्तनां शाला कुर्यात् तदेवमेव च ।

लिङ्गान्तश्शिरश्शोभमत् उभयोश्शास्येयस्तु तत् ।

सलक्ष्यतस्यं पार्श्वौ द्वौ कृत्वा मत्स्यद्वयं बुधः ॥

तस्य मूर्धनाग्रयोश्चैव निष्क्रान्त सूत्रयो यदि ।

मध्यसूत्रे तु सम्बन्ध्यं विद्वान्निष्णाषकान्तकम् ।

तन्मानेन तु सम्बन्ध्यं विद्वक्तच्छितयेत् सधीः ।

बिन्दुनिशिरस्यादि स्तुवर्कयेद्धैपमानतुः ।

No56a. अथ वक्ष्ये विशेषेण लक्षणोद्धारं शृणुः ।

लिङ्गस्य लक्षणोद्धारं क्रमेणैव विशेषतः ।

स्थानमण्डप सङ्कल्प्य स्वलङ्कृत्य विशेषतः ।

लिङ्गमानीय तत्रस्तु गोयेतस्तु नगाकुलये ।

कृष्णाञ्जनादि रज्जुभ्या व्याष्टवोद्धाभसारिता ।

यद्य स्तैः शुभक्षोयं दृष्ट्वा लिङ्ग विशेषतः ।

प्रासादस्य समीपे तु मण्डपञ्चतुरस्त्रकम् ।

प्रासाद शोडशसंयुक्तं येनैवारविसंयुतम् ।

No 56b. पापद्वात् वस्त्रेणा संछ्या वित्यानाद्यैरलङ्कृतम् ।

स्थपतिस्थापकौ कौच प्राप्तौ पञ्चाङ्गभूषणे ।

नववस्त्रोत्तरीयञ्चा भिक्षदात्तु कुले वनम् ।

मण्डपस्य तु तन्मध्ये शालिस्थण्डिलमध्यमे ।

तस्योर्ध्वे सितवस्त्रेण प्रस्तरस्तस्य वोपरिः ।
तल्लिङ्गं छादयेद्विद्वान् प्राक्शिरश्चैव पत्रकम् ।
गन्धैः पुष्पैश्च धूपैश्च पूजयेच्छिल्पिवित्क्रमः ।
शिरसो वर्धनाधस्त शिवांशो लक्षणं कुरु ।
57.a षोडशांशो शिवायामेश्वरसम्भूत शिवाम्शकम् ।
चक्रोर्ध्वे धस्तु यंशञ्चाशेषं तो भोदयं भवेत् ।
कन्येशादिक्रमेणैव वुध्ये वा प्रविचक्षणः ।
पार्श्व सूत्रसमं लिप्य पृष्टे तत्संयुतं भवेत् ।
भिन्नलिङ्गे तु वेदाम्शं पार्श्वाम्शं सूत्रसंगति ।
मध्यभूतानि वेदानि भागं पृष्टे तु सङ्गति ।
ज्येष्ठाष्टभूतवेदानि भागं सङ्गमभिष्यते ।
तथैवं सक्रिया कृत्वा विंशत्सूत्र विशालकम् ।
No 57 b. नावन्नागरमारभ्यातं द्राविडन्तवधुनोच्यते ।
त्रिः पञ्चाङ्गकृतेनैव नन्दपलिविभागिकम् ।
सूत्रोच्चामुनि भागादि वसुनन्दाम्शकं क्रमात् ।
लिम्बये द्वापसूत्रे तु पृष्टे वेदगुणाक्षिणि ।

तं सत्यत्वात्तु संयुक्तं कन्येशं लिङ्गगोष्ठ्या ।

मध्यमे शिरवेदानि नेत्रांशो पृषसङ्गति ।

रसभूतयुगांशं च गुणांशं पृष्ठलिङ्गके ।

विष्णांशात् अङ्घ्रिसंसर्गाद्बालसूत्रोच्चयं भवेत् ।

No 58a. कृत्यांशो सूत्रधारं स्यात् एवं द्राविडलिङ्गकम् ।

वेसरे तु शिलायामे त्रिपञ्चांशा विभाजिते ।

दशभागं तु सूत्रोक्तं वस्वांशात् परसूत्रकम् ।

लम्भनं भूतवेदानि धावसं पृष्ठतोत्थितम् ।

वासेद्विरष्टभागेतु एकांशं विस्तृतं पदम् ।

आयामे वसुभागेन वेदभागं शिरोदयम् ।

गुणिभागान्द्विभागञ्च व्योमभागञ्च पृष्ठके ।

नालसूत्रं च संसर्ग सूत्रधारविधीयते ।

स्थंशात्तन्ध्येस तु विद्वान् मध्यमाद्वेसरं भवेत् ।

द्वादशांशं कृते तुङ्गे विष्कम्भञ्च यथा विणा ।

पूर्ववत् हतयष्टिः कन्येशं वेसरं भवेत् ।

No 58b. अर्धांशेन विभागेन रेखा गम्भीरविस्तरम् ।

यवाष्टांशा गृहे तस्य नवधा विभजेत् बुधः ।
एकहस्तद्वयं लिङ्गाद्येकांशेन प्रवर्धितम् ।
नवहस्तान्तकं लिङ्गं रेखाव्यास समीरितम् ।
अथ वर्धयवेदादि क्रमान्नवायवेन तु ।
सार्धचतुर्यवं यावत् पूर्वं पञ्चैवलिङ्गकम् ।
क्रमेण व्यासगम्भीरे मेवरेखावसानतु ।
मध्यसूत्रस्य विस्तारं त्रिंशं स्यात् पक्षयोः सुधि ।
No 59a. सर्वरेखानिगम्भीरं स्वरेखाव्यासमेन तु ।
अथवा लक्षणोद्धारं सामान्यं प्रविधीयते ।
पूजायाम समालिङ्गं धुनोच्चं षोडशांशकम् ।
त्रिंशत्यंशे नवांशा चा युगांशं च ततोपरि ।
दशांशं वाहु दीर्घं स्यात् मुकुलान्तकं बुधः ।
मुकुलं मनुभागं स्यात् मुकुलाद्यंशकं बुधः ।
त्वमेरेखातु संग्राह्य पृष्ठे द्वयसङ्गमम् ।
अथवा षोडशांशे तु अष्टौ द्वौ कं व्यपोह्य च ।
दशांशं नालिदीर्घः स्यात् शेषं पूर्ववदीरितम् ।

अथवा द्वादशांशं च शिखांशोच्चं विभाजिते ।
No.59 b. ऊर्ध्वयष्टित्वभागं च तत्त्वनाली नवांशकम् ।
मुकुलं तु तदेकेन शेषं पूर्वोक्तवत् कुरु ।
अथवा द्विनवांशाच्च पूजाभागोदयं यदि ।
चतुरंशो द्विभागोर्ध्वे चैकांशं मुकुलं भवेत् ।
रुद्रांशं ब्रह्मसूत्रं स्यात् तस्याथ स्यात्कलांशकम् ।
शेषं पूर्ववदुद्दिष्टं अथवा विधिरिष्यते ।
षोडशांशं शिखायामे नित्या भेदांश मूर्धिनके ।
नित्याद्व्यंशमधस्तात् सूत्रोच्चं नव भागिकम् ।
No 60a. मुकुलं चैकभागे तु तन्मूलात् समाचरेत् ।
ताकैकांशमतन्तस्य शतांशान्तं प्रति प्रति ।
लामयेत् पक्षरेखा च मृन्मये तु विचक्षणम् ।
पृष्टतयोर्तस्यान्तु ताकांशस्य द्वयोहच्च ।
चत्वारि लक्षणाङ्कारं सामान्यंसर्वलिङ्गना ।
अश्वत्थपत्रसदृशं कदली मुकुलो यम ।
पत्यं मुकुलमेवं हि यथा भागश्च ना बुधः ।

पश्चाद्भूषणञ्चैवा स्थपतिर्योग्यलक्षणान् ।

"यागमण्डपम्"

प्रतिष्ठामण्डपानां तु षोडशस्तम्भमेरवलम् ।

नवभागन्तु तन्मध्ये वेदिकोलक्षणान्विता ।

No 61 b. तन्मध्ये स्थण्डिलञ्चैव प्रधानकुम्भमेव च ।

परिवारकुम्भमेवोक्तं करकं षोडशं भवेत् ।

तत् बेरनाम संस्थाप्य सहस्रार्चन बुद्धिमान् ।

पायसान्नं निवेद्यञ्च धूपदीपन्तथैव च ।
[थै]

चतुर्विंशति गायात्रि ध्यानपूजाञ्च कारयेत् ।

तत्कुम्भमभिषेकञ्च स्थपति दृढ बुद्धिमान् ।

प्राण प्रतिष्ठमन्त्रेण प्रोक्षयेत् गन्धवारिणाम् ।

गर्भाधाने तु पादं स्यात् त्रिधा पूर्णादकं भवेत् ।

No 62 a. त्रिपादमक्षि मोक्षेण अभिषेकन्तु पूर्णकम् ।

बाल चन्द्रोजलं पूर्णा सजीवन्तत्वमीरितम् ।

स्थपतिस्थापकौ द्वौ च पाकमोहं शिवात्मकम् ।

गर्भादि पुंसवत्सकलं प्रतिष्ठां उन्मिलन्यदाम् ।

पश्चाद्भूषणञ्चैव स्थपतिर्योग्यलक्षणान् ।

"यागमण्डपम्"

प्रतिष्ठामण्डपानां तु षोडशस्तम्भमेखलम् ।

नवभागन्तु तन्मध्ये वेदिकोलक्षणान्विता ।

No 61 b. तन्मध्ये स्थण्डिलञ्चैव प्रधानकुम्भमेव च ।

परिवारकुम्भमेवोक्तं करकं षोडशं भवेत् ।

तत् बेरनाम संस्थाप्य सहस्रार्चन बुद्धिमान् ।

पायसान्नं निवेद्यञ्च धूपदीपन्तथैव च ।
[थै]

चतुर्विंशति गायात्रि ध्यानपूजाञ्च कारणेत् ।

तत्कुम्भमभिषेकञ्च स्थपति दृढबुद्धिमान् ।

प्राणप्रतिष्ठमन्त्रेण प्रोक्षयेत् गन्धवारिणाम् ।

गर्भाधाने तु पादं स्यात् त्रिधा पूर्णोदकं भवेत् ।

No 62 a. त्रिपादमाक्षिमोक्षेण अभिषेकन्तु पूर्णकम् ।

बालचन्द्रोजलं पूर्णा सजीवन्तत्वमीरितम् ।

स्थपतिस्थापकौ द्वौ च पाकमोहं शिवात्मकम् ।

गर्भादि पुंसवत्सकलं प्रतिष्ठां उन्मिलन्यदाम् ।

पिदाद्विजादि सर्वाङ्गं भूषणमिदं परार्थ्य सर्वाङ्ग-
शिल्पिके शिल्पि पुविदृथ्येत् ।
प्रथमं ब्रह्मपूज्येन लेखयेत् क्रमेणतु ।
त्रयम्बकेन मन्त्रेणा दक्षिणे तु समालिखेत् ।
No 62 b. ॥ त्र्यम्बकमिति विष्णोति ॥
इदं विष्णोति मन्त्रेणा सद्यों धान्यपात्रकम् ।
दर्शयेत् ब्राह्मणानाञ्च गवां वस्त्रांश दर्शयेत् ।
दर्शयेत् फलपक्वञ्च कन्यायां दर्शयेत् बुधः ।
भिक्षाञ्च दर्शयेत्तत्र गीतनृत्तादि वाद्यके ।
पूजयेत् गन्धपुष्पैश्च धूपदीपैश्च दापयेत् ।
ताम्बूलादि निवेद्यञ्च लिङ्गन्तु समभीरितम् ।
तदूर्ध्वं दिधया सर्वं प्रतिष्ठां विधिवत् कुरु ।
No 63 a. यजमानः प्रसन्नात्मा देशिकं पूजयेत्ततः ।
मूर्तिं वा पूजयेत् पश्चात् हि नायिकाश्च पूजयेत् ।
तत्र सर्वजनानाञ्च यथाशक्त्या प्रयोजयेत् ।
लिङ्गे लिङ्गान्तिकं यन्तु तदाधिष्ठानकोपरि ।

मद्यमेष च संस्थाप्य अन्न सम्ये लिङ्गकम ।

प्रासादस्य समाप्तिर्वै स्थपदीयं यदिच्छया ।

गर्भमद्ये तु सूत्रान्तं वामेवा लिङ्गमेव च ।

स्थापयेत विशेषेण किञ्चिद्दशान्तमाश्रितम ।

द्वारे द्वि सप्तभागे तु षड्भांशमद्यमाम्शकम ।

No 63b. तत् षड्भम्शं भवेद्वामे व्यासनित्वात्तदर्थगे ।

[तं]

तन्मानं पिलकम्भं तु प्रागुप्त तदसूत्रका ।

तद्ब्रह्मसूत्रमित्युक्तं तत्सूत्राच्छिव मध्यमम ।

स्यातमुक्तप्रकारेणा स्थप्यंतत्त श्रीप्रदं भवेत ।

उक्तादन्तकृतयकनित्यं स्यादां पदाम ।

तस्मात्संविध्नं तत्प्रकारं कुर्यात वामात ।

सर्वसम्पत्करार्थञ्चोक्तस्थान्यञ्च ।

कृतंच नृपाणांकन्तु नान्तयेत योगणोक प्रदस्यात ।

इति महाविश्वकर्म्ये प्रतिमालक्षणविधानन्नाम

लिङ्गलक्षण प्रथमे अष्टमोऽध्यायः ॥ अष्टौ ?

No 64 a. नागरादिलिङ्गनां सकलानां क्रमेण तु ।

सामान्येन विशेषेण वक्ष्यते पीठलक्षणम् ।

शैलजे शैलजं कुर्यात् दारुज दारुजन्तु वा ।

दारुजेनेष्टिकायाच सुधायाञ्च प्रयोजयेत् ।

पीठवैरञ्च लोहन्त्रि लोहाञ्च प्रकीर्तितम् ।

ये शैलजेन तु लिङ्ग येत् पीठस्त्रिशिला सुधी ।

लिङ्गोन्नत समं पीठं नाशानां चैत्रमुच्यते ।

प्रजाभागस्य हीनं यत् तयोर्मध्ये छोजिते ।

No 64 b.

" पीठलक्षणम् "

नवधा पीठविस्तारं शेषादीनि च पूर्ववत् ।

अथवागविष्कम्भं कर्णमानेन द्विगुणार्धकम् ।

घन्तरे सर्वं षड्विंश मद्वजेत् बुधः ।

[प्त]

सस्त विम्शति विस्तारं चोक्तमात्रं नवत्रियम् ।

अथवालिङ्गविष्कम्भं कर्णमानेन वा गुणार्धकम् ।

द्विगुणं वा प्रकर्तव्यं पीठस्य संविचक्षणः ।

[न्नु]

अथवा गर्भतारेणां नवधापीठविस्मृतम् ।

उत्तमाद्वत्रौदानि वृत्येकन्तु त्रिधाभवेत् ।
पावं पीठविशालं स्यात् अष्टांशोमनमेसावनि ।
No 65a मण्डपालयविशालं स्यात् तस्यासञ्चाष्टभागिकम् ।
तदेकांशाधिकापीठं नन्तमूलस्य विस्मृतम् ।
अञ्चान्यासमहाविष्टि कान्तस्म्यत्प्रकीर्तितम् ।
पावं पीठं विशालं स्यात् उत्सेधप्राविधे ।
विष्णुभाग समोच्चं वा सपादं सार्धमेव वा ।
पीठस्यास्त्रिधाभाज्या श्चाभागश्चोत्तमं भवेत् ।
प्यासाद्मध्यमं विद्यात् तयोर्मध्येष्टभाजिते ।
नवधापीठकुम्भादि उत्तरादित्रयं ...... ।
ब्रह्माविष्णु शिवांश्चैव वसुभागविभाजिते ।
पञ्चषट्सप्तभागं वा पीठे पृष्ठं प्रविधीयते ।
No 65b. पीठोच्चयाविशेषं स्यात् स्थाने लौशौ तु वेशयेत् ।
शिवभागततः पीठं किञ्चिदप्यन्तलिम्बितम् ।
उन्नतं यद्द्देशमेवं सर्वनाशकरं भवेत् ।
चतुरस्रं समं पीठं प्रोक्त पीठञ्च वा बुधः ।

षडस्रं वसुकोणञ्च द्वादशास्रन्तथैव च ।

कलाश्राञ्चाथ चात्राञ्चा त्रिकोणञ्च चतुर्दशा।

नीयात्समानानि लिङ्गं पीठानि संज्ञया

तत्कृथारसर्व सकलानां वदन्तिमम् ।

त्रिकोणश्चिष्कलीकुर्यात् सकलाद्यर्थके भवेत् ।

No.66a. सर्वेषामपि लिङ्गानां अलङ्कारप्रवक्ष्यते ।

गृहीतोत्सेधमानेनाभागमानं प्रवक्ष्यते ।

त्रिः पञ्चांशाकृते कुम्भे यांशजन्मयुगांशकम् ।

वक्तुं सार्धांशकं पत्रं जुगर्धाद्विंशकं वकम् ।

क्षौपणे षोडशमूर्धेतु कम्पांशेन पट्टमीरितम् ।

ओभवाद्याथ भागं तत् समान्यं पत्मपीठकम् ।

विप्रे नृपति वैश्यानां शूद्राणां मभिकृद्धितम् ।

तुङ्गे द्वादशभागे तु विभागं जद्यमिरिष्यते ।

No.66b. [ङ्क]
पङ्कजन्तु सशांशेन वृत्तम कम्पांशेन वाऽथकम् ।

सकरञ्च युगांशेन भवेदंशेऽथ गौरिकम् ।

स्नेहपात्यैकभागेन कुर्यात् पद्मपीठकम् ।

द्विसप्तांशे कृते कुम्भे सार्धमात्रां गुणार्धकम् ।
गुणार्धं मध्यकञ्चैव गुणार्धं अर्धकं भवेत् ।
गुण आन्ध्यार्ध क्रमेणा तु वक्रपीठं हि नान्तकम् ।
इत्येवं पीठमानं तु सामान्य सप्तलिङ्गके ।
शिशौ भाग्य समृद्धिं स्यात् सदासर्वजनानि च ।
त्रिषष्ठभागेत कुम्भे मध्यांशं जङ्गमेव वा ।
No 67a. वृगांशं जगरुक्तङ्क पमेद्यन्न चो द्रकम् ।
अर्धेन कण्डमेवं हि अर्ध मूर्ध्येन पङ्कजम् ।
द्वयार्थ वृत्तमन्येन क्षुद्रवत्यं च शोभितम् ।
द्वयार्ध कण्ड द्वयार्धांशं पट्टिकोपरिकल्पयेत् ।
अर्धांशं धृतवारीणां नाकन्नममहाम्बुजम् ।
तुल्योत्सेधान्तदांशे तु सार्धांशाञ्चार्धमेव च ।
अर्धञ्चैव द्वयर्धञ्च नाकार्धञ्चार्ध विन्यसेत् ।
क्रमेणनैकम्यकम् ...... ।
नन्दाष्टजं कुजं पीठं त्रिपदं सर्वयोगकम् ।
अथवाचोक्त पीठानि अधिष्ठान निधान च ।

तानि वाद्यानि पीठानि अलङ्काराणि वा बुधः ।

0 67 b. यानि नाम्ना प्रकर्तव्यं तत्सम्पत्करमीरितम् ।

अथवा पीठमाकारं सिंहनाकृति यथवा ।

अलङ्कारसंयुक्तं पीठं सर्वशुभप्रदा ।

यद्यङ्गवेशानि प्राप्ते यथा वालं नशान्तयेत् ।

पीठं व्यासत्रिभागैकं नालीदीर्घञ्च वा बुधः ।

चतुर्भागैकभागं वा पञ्चांशद्वयमंशमेव च ।

मूलधारनवभाव नदीर्घं वा प्रकीर्तितम् ।

अथवा पीठधारं तु दशभागविभाजिते ।

त्रिभागमध्यमं ज्ञेयं शेषांशेश्वरभाजिते ।

तयोर्मध्ये द्वधा भज्या नालीदीर्घन्तथैव हि ।

उक्तमात्र त्रिभेदानि त्रिभेदानि बुधा विधौ ।

No 68 b. मध्यमन्नोत्तमं वाऽथवा कल्पयेत् बुधावधौ ।

नालीमूलस्य विस्तारं तार त्रियं समीरितम् ।

मूलभाग त्रिभागैकं मध्यस्यासमताऽपि वा ।

मूलताराधिकं वाथ अग्रव्यासमितिस्मृतम् ।

कर्णाध्यर्धम्शाखनञ्चैव सर्वनालस्य कीर्तितम् ।

अथवा कुमुदोदेव गोमुखाञ्चसमाकृतिः ।

गन्धौष्ठा सदृशाकारं गोमुखा लक्षणान्वितम् ।

मूलाग्र विवृतन्तस्य त्रिभागं निम्नगन्तथा ।

आवृष्टोदयं यन्तु घृतवारियनं भवेत् ।

पट्टिकार्ध्द समारिक्षान्तस्य द्विषंचतन्तुवा ।

लिङ्गाधार त्रिभागैकं परितत्वमथाकृतिः ।

तस्मात्कुशाखन्तनिन्धं क्रमेणैव वृत्किृतम् [प्रकीर्तितम्]

No 68 b. नालीशाज्यस्य मध्येतु पीठोर्ध्वमुन्नेखया ।

तद्विवाश्वेतुगम्भीरं वारितिस्नुवनान्वितम् ।

दृष्टमित्रमुखं लिङ्गं यत्पीठं मध्यतमेव हि ।

नालिञ्चोसर दिग्भागे सोमसूत्रमुखान्वितम् ।

अग्रपट्टस्य विस्तारं उत्सेधं सममेवचा ।

सपादं वाऽथ सार्धं वा त्रिपादं व्यथा बलम् ।

शिवभागोदयं पीठं किञ्चिदस्य बलं बितम् ।

शिवाञ्चाञ्चसम्पीठं सर्वेषां शुभदं भवेत् ।

.... किञ्चिद्विलम्बितम् ।

No 69a. त्रिकोणाकृति पीठन्तु कोणद्वारस्समं मुखम् ।

अकारे मध्यमन्त्रं च पीठस्याद्वारसमं मुखम् ।

पीठस्यात् द्वारसूत्रं स्यात् वेदकर्णेष्यते बुधः ।

निस्सन्धिं पीठमेकेन कर्तव्यश्शुभदं भवेत् ।

अलाभेत्वेक संकल्प्य नाकोर्न्नैवोर्ध्वमण्डनम् ।

अधोमण्डनकं न्वियुक्तं इत्येकुद्रो महान्तरे ।

सन्धिरङ्गानस्थाने तु मुपवूपपरि च क्रमात् ।

गर्भगेहे च मध्ये च अर्धेमस्थेककर्णिके ।

तत्रतो साधयेद्धीमान् वामदक्षिणयोगतम् ।

दीर्घादीर्घं प्रकर्तव्यं यथाबालसमायुतम् ।

त्रिखण्डेवाप्यनेकं वा अयोगदप्रयुक्तितम् ।

No 69b. नानमुक्तप्रकारेणा कुर्यात्सम्पत्समुत्थितम् ।

ओचै तच्चत्वात् सप्त भागानं योनिविस्मृतम् ।

तदर्धां पञ्चधा भाज्या नाकाम्शां मूर्ध्वतोन्यसेत् ।

कोणार्धार्धि तु संगाह्य कोणर्धे द्वि प्रकल्पयेत् ।

निर्गतं पञ्चमे सान्त्यं सूत्रद्वयमंशं सुयोजयेत् ।
योन्यादि समारभ्यातं लक्षणोद्धारणं बिन्दुः [दुः] ।
शक्तिबीज समासक्त्या हेमेरक्ते नलेपयेत् ।
योन्यात्राति समारभ्यातं ········ ।
मद्यं क्षीरयुतश्चैवा तन्नमन्त्रेण धारयेत् ।
No 70 a. अहल्यात् पूर्वोक्तविधिवत् कारयेत्तु विचक्षणः ।
[शिलाहृतिः]
नपुंसकात्मनावेव कुर्यात् ब्रह्म शिमारुधिः ।
लिङ्गोदय समायासं श्रेष्ठः स्यात् ब्रह्मणः शिला ।
पूजांशं द्विगुणंन्यासं हीनस्स्याद्वयन्तरेष्वधा ।
नवधान्यासमितरं श्रेष्ठादिच क्रमेणतु ।
स्वाप्य सार्धघनाश्रेष्ठं स्वन्यासाद्वयविहीनका ।
श्रेष्ठादनिपुरोवस्यात् पूर्ववत् भाजितान्तरे ।
लिङ्गं विष्कम्भमानेन द्विगुणं श्रेष्ठमिस्मृतम् ।
अदयर्धं कन्यसम्प्रोक्तं उत्तरे पूर्ववत् भवेत् ।
No 70 b. स्वन्यासार्धत्रिपादं वा आयामद्ध्ये तु पूर्ववत् ।
श्रेष्ठादिपूर्वमित्युक्तं ब्रह्मशैलं प्रकल्पयेत् ।

त्रिकूति ब्रह्मभागं स्यात् संस्थानशिलास्तथा ।

लिङ्गव्याससमं व्यासं मध्ये स्यातं प्रकल्पयेत् ।

लिङ्गमूलस्यवत्कुर्यात् मध्ये रत्नानि विन्यसेत् ।

पावं ब्रह्मशिलाकुर्यात् सूत्रं ब्रह्मशिलायादि ।

नन्द्यावर्त शिलाकुर्यात् चतुरस्रं प्रदक्षिणम् ।

नन्द्यावर्त शिलाकुर्यात् मुखशैलं प्रकल्पयेत् ।

No 71a कूर्मशैल गतोर्ध्वे व लिङ्गसंस्थापयेत् सुधिः ।

स्वयम्भूलिङ्गकं यत्नात् तस्थलाधिकेषु च ।

नन्द्यावर्त शिलाकुर्यात् संस्विष्टं लिङ्गमूलकम् ।

चतुस्रो वह्निशैलेवा कुर्यात्तत्र विचक्षणः ।

लिङ्गमूलस्य विष्कम्भं यत्रोत्सं शिष्टिकाकुब्जः ।

शिलाजैलाजयोर्मध्ये पूर्वं शैलाविधिकाप्ततः ।

पावं तत्वकृतस्योर्ध्वे पीठं संस्थापयेत् सुधिः ।

पावं मानुषलिङ्गादि गायेवन्देविकानि च ।

No 71 b. स्थापितं वा वाधिं लिङ्गं तृष्णादीनि विशेषतः ।

पीठं गीतै प्रवेशाच्चा स्थापयेत् पीठगन्भके ।

पीठं गते भवेन्न्यासं स्वयम्भूवादि लिङ्गके ।

स्थानकासनयुक्तानां सकलानाञ्च पीठके ।

स्थावरणाम्बराणां पादपीठं विधीयते ।

बेरोदयेरसांशो वा यष्टांशान्तु विभाजिते ।

एकभागं तु पीठं स्यात् पादोदयवशाच्च वा ।

पादाधारस्य पत्यस्य कुम्भमेव प्रकीर्तितम् ।

अथवा पत्यपीठं स्यात् समं वा सार्धमेव चा ।

No 72a. पत्मपीठस्य चायस्था उपपीठं प्रयोजयेत् ।

यजमानं भवेत्पीठं भेरोश्चतु विशेषतः ।

त्रिचतुष्पञ्चधा कृत्वा एकांशं पीठतुङ्गकम् ।

षट्सप्ताष्टकरे व्यासं कृत्वाचोर्ध्वत्र्यम्शकम् ।

.... पत्योश्च यन्तु वा ।

विकारा सन्तु पत्योश्च सप्तांशं चोर्ध्व पत्यकम् ।

बेरे श्चयन्तु पत्यं च शेषोर्ध्व वसुभागिकम् ।

पीठन्यासमिदं प्रोक्तं तदष्टांशाधिकं तु वा ।

No 72b. यमांशं च यथांशं वा षड्सप्तांश विभाजिते ।

विस्तारन्तद्युपत्नीनां जागात् बाहल्यमेव वा ।

तदष्टांशं नवांशं वा चोर्ध्वपट्टिकथा बुधः ।

तदष्टांशेन कं भावि अधिकं वा तदुच्छ्रायम् ।

विस्तारं पूर्ववत् कुर्यात् पीठं कुर्यात् विचक्षणः ।

यथोचितं तथा दीर्घं विस्तारञ्चार्धमाचरेत् ।

डाकांशेनैव देवादि पीठायामं यथा भवेत् ।

शयनेषु प्रकर्तव्यं स्वेच्छयामविशालतम् ।

No 73a. पीठालङ्कारकं सर्वं पूर्वस्य हि तथा कुरु ।

सिंहासनोक्तवच्चाय पीठालङ्कारयेद्बुधः ।

पुरुषो यदि लिङ्गेषु व्यासानि पूर्ववत् ।

लिङ्गमानं वशात्तत्र मानस्य तु विशेषतः ।

पीठस्याद्विगुणं व्यासं गर्भगृह विशालकम् ।

अथवा पीठव्यासेन त्रिगुणं वा चतुर्गुणम् ।

पञ्चाभिर्वविशालन्तत् गर्भगेहस्य मूलकम् ।

यीरितम् गर्भगेहे स्यात् चतुर्भागाधिकञ्चवा ।

भित्तिविष्कम्भमानं स्यात् गर्भगृहार्धमेव वा ।

त्रिभागे पूर्ववत् .... कल्पयेत् ।

उच्छ्रायं पूर्ववत्प्रोक्तं सौख्यलिङ्गं कोणेन तु ।

No 73b. तथैव सकलानां च प्रासादं प्रविधीयते ।

वेशायस्य समं वाथा सपादविचार्धमेव च ।

सत्रिपादाम्शकं वाथ द्विगुणं त्रिगुणं च वै: ।

गर्भगेह विशाले स्यात् तथैव सकलोदयम् ।

द्विभागैकयतं वाथ द्विगुणाधिक्यमेव वा ।

गर्भगेह विशालं वा अथवा गर्भमानकम् ।

चतुर्भागैकमेव च ....

No 74a. गर्भगेह विशालं वा भित्तिव्यासन्तु पूर्ववत् ।

तावन्धामं प्रकर्तव्यं लिङ्गवेशवशेन तु ।

स्वयम्भुवं विशेषेण ह्रस्व स्यादि लिङ्गकम् ।

स्थलात् ह्रस्योदयं यत्तु तद्भागैकमेव वा ।

चतुष्पञ्चाम्शमेकं वा सोच्छ्रयमीरितम् ।

शेषमुच्चाम्शकं विद्यादेवस्याश्चारष्टाभि: ।

सर्वेषां पिण्डिकानान्तु लिङ्गोध्वेन प्रवेशयेत् ।

किञ्चिद्विष्णाम्शकं इष्टं पीण्डिकं स्थापयेत् सुधिः ।

पीठगर्भनिवेशं यत् लिङ्गपीठेतु नोपयेत् ।

No 74b. स्थापनीयं क्रमं सर्वं प्रतिष्ठाविधिनाजयेत् ।

दावं लिङ्गन्तु संस्थाप्या बहुयाक्षिलं तथाशिला ।

मूललिङ्गं व्रतं वास्या तर्णका लिङ्गन्तथा ।

मूललिङ्गस्य धामन्तु मङ्गारं प्रकीर्तितम् ।

पारितः कल्पितं वाऽपि निम्नन्तुवाथकल्पयेत् ।

दाकायामन्तु संस्थाप्यावा पावलिङ्गं नाम ।

हीनन्तत्क्रमशोधितम् .... ।

मध्यलिङ्गन्तु योन्यान्तं सर्वयोनि युतञ्चवा ।

भक्तितो प्रवृतं वाऽपि स्थापितं कर्तुनिश्चया ।

दावमेवं प्रकर्तव्यं सर्वकामफलप्रदम् ।

No 75a. सकलानां च संस्थाप्य गर्भाकारे विशेषतः ।

गर्भार्थं दशांकं कृत्वा भामध्येन शङ्करः ।

नवाम्शां ब्रह्मणस्थानं अष्टाम्शां विष्णुरुच्यते ।

[म्शं]

सप्तांषण्मुरवस्थानं षङ्दन्तु सरस्वती ।

पश्चाम्शां आकश्चूतञ्च चतुर्थन्तु विनायकम् ।
तृतीयं भैरवञ्चैवा द्वितीयं भद्रकालिकम् ।

॥ "पदविन्यासम्" ॥

पदमेक पिशाचं स्यात् पदविन्यासकारणम् ।
ब्रह्माम्शां स्थापितञ्चैव बेरमुक्षं हि योजयेत् ।
ब्रह्माम्शो स्थापिते हृष्टा भागकून्तुस्सवृत्तत: ।
सप्तसप्ताम्शके भोग ब्रह्माम्शां मध्यमाम्शकम् ।
No 75 b. बहिल्यष्टांशके दैवं मानुषं षोडशाम्शकम् ।
चतुर्विंशति पदं कुर्यात् पैश्याचकमितिस्मृतम् ।
ब्रह्माम्शां निष्कलं स्थाप्य वैष्णवं दैविकन्तथा ।
मानुषे सर्वदेवानां स्थापनीयं विशेषत: ।
सप्तमातररुक्षाणा अस्सूरान्ध्ययपक्षकम् ।
गन्धर्वादित्यशेषाञ्च पैशाचाम्शातु स्थापित: ।
द्वारन्त्वि सप्तभोग तु मध्याम्शं रसभागिकम् ।
वामेध्याम्शान्यपोह्यान्तत् सूत्रं शिवमध्यमम् ।
No 76 a. गर्भमध्यम सूत्रेतु ब्रह्ममध्यमसूत्रकम् ।

N[illegible] तयोर्मध्ये त्रियं सूत्रं विष्णुसूत्रमिति स्मृतम् ।

पादं हि निर्गतं कुर्यात् पादं सूत्रं न्यसेद्बुधः ।

सर्वदेवादिकारन्तु स्थापितं विष्णुसूत्रके ।

॥ "अष्टबन्धनम्" ॥

तथा दूर्ध्वं प्रवक्ष्यामि अष्टबन्धनबन्धितम् ।

गुडं गुग्गुलू लाक्षाक्रौञ्चा मधूच्छिष्टं गुलन्तथा ।

तेषां तत् समं सम्यक् तेजसंस्कारयद्द्वयम् ।

गौरिकापुरमध्यञ्च तैष्पपांचन चूर्णशङ्खम् ।

सर्वेषामथ कन्तैला निष्ठीवोलैर्भाजने ।

No76b. तोजस्य चलं कुर्यात् पापके यन्त्रवह्निना ।

[मेवं]

अष्टबन्धनमवं स्यात् वंशयोदश सूत्रकम् ।

अथवा तैलसंवर्ज्य ज्यमभीष्टिरवनीभकम् ।

वस्नान्तु मुखले क्षिप्य मुसले रुप्रसामरम् ।

यत् न पीति समं कुर्यात् बन्धयेत्तु विचक्षणः ।

अथवा तत्रिबन्धन्तु तुरुष्कञ्चापूर्वकम् ।

तद्द्वयं शङ्खपूर्णन्तु महिषन्नवनीतकम् ।

दशाम्शोकन्तु सम्मिश्रं मुसलेन प्रसारयेत् ।

बृन्दयुग्मे दृढं तेन अयुग्मंवत् दृढं बुधः ।

No 77a कापाल स्थूलमैवाज्य सत्काराणां रक्षा मधुक्षां

सुगन्धनीक्षां काषयपाषाणगर्भं समानम् ।

लिङ्गस्य पीठस्य बलाद्बन्धनम् ।

रक्तकार्पासतूलन्तु निष्कं द्वादशमेव च ।

मधुच्छिष्टं द्वयाप्रोक्तं प्रत्येकं द्वादश फलम् ।

काषायं षट्फलञ्चैव ....

पाषाणञ्च फलञ्चैव शङ्खपूर्णन्तु तत्समम् ।

महिष्याज्येन संयुतम् ...... ।

इति महाविश्वकर्म्ये पीठलक्षणविधाने

सप्तमोऽध्यायः ॥

No 77b. अथातूर्ध्वं प्रवक्ष्यामि शिवलिङ्ग प्रतिष्ठिता ।

आदिमध्यान्तनिर्मुक्तं निष्कलं शिवमुच्यते ।

निष्कलं सर्वलोकन्तं सर्वत्रैव प्रकाश्यते ।

दीपवत् ज्योतिरेतेषां मत्युष्णमतिशीतलम् ।

सूर्यकोटिप्रतीकाशं चन्द्रकोटि समप्रभम् ।

तदेव दाति शीतोष्णं जीवन्तत्वात् सम्भवम् ।

सर्वसप्तसमायुक्तं सर्वगन्धर्व स्वरूपकम् ।

सर्वज्योति स्वरूपन्तत् सर्वसर्व सुखान्वितम् ।

आद्यन्तं स्थूलसूक्ष्माङ्ग हस्तमालिकवत् सुभम् ।

No 78 a. सोमवत् ज्वलतं कुर्भू मिषु सोम सुधा गृह ।

तारकादि चक्रन्तरश्चैव बहिरस्ततश्च पत्रसकलात्म सेरोत्यैते : ।

निष्कलो निर्मलात्माऽसौ गुणाद्रिमहेश्वर: ।

भक्त्या भक्त्यान्तु भोगार्तो आकारं प्रातिपद्यके ।

॥ "पञ्चभूतं उत्पत्ति" ॥

निष्कलं सर्वहतानिकारणार्थं समुद्भवम् ।

सुमात् शक्ति समुद्भूता नाथ बिन्दु समुद्भवम् ।

भवाद्बिन्दु समुद्भूता सदाशिवश्चमेश्वर: ।

महेश्वरोद्भवो रुद्रो रुद्रात् विष्णु समुद्भवम् ।

No 78 b. विष्णोर्ब्रह्मा समुद्भूत ब्रह्मण: सर्वदेवता ।

सर्वलोकाश्चभूतानि भूतात्तत्त्व समुद्भवम् ।

नोक्तं सदाशिवोदूर्ध्वे वा सुमनादिगोचरम्।
चित्स्वरूपं परानित्यं च स्फटिक सन्निभम्।
शक्तिनादश्च बिन्दुश्च सदाशिवयथाशकम्।
तस्याभूतास्तिरस्तस्मात् महाभूतस्स मुद्भवम्।
सदाशिवात्तथ्यक्तं भूताव्योमेवायुसमुद्भवम्।
तत्तोयं पृथ्वीं यान्तु पृथिव्या सर्वेनोनयः।
अकलं मिश्र सकलं लिङ्गन्त्रिविधमुच्यते।
No 79a. सकलं निष्कलं प्रोक्तं मिश्रलिङ्गं सदाशिवम्।
सकलं बेरमित्युक्तं सर्वावयवसंयुतम्।
रूपेणा रूपद्रष्टव्य तस्मात् मूलं प्रवद्येत।
अरूपं लिङ्गमित्युक्तं रूपाद्रूपश्च मिश्रकम्।
रूपशक्तिमितिरव्यातं कलाभिःसहितं विदुः।
अथवा सकलं प्रोक्तं सर्वकाम्यार्थ सिद्धितम्।

॥ पञ्चभूतरूपम् ॥

आकाशं वृत्तरूपं स्यात् वायुषट्कोणमुच्यते।
अग्निकोणात्रिकोणं स्यात् परिवार्ध चन्द्रकम्।

पृथ्वी चतुरस्रं स्यात् पञ्चभूतं क्रमं विदुः ।

No 79b. शास्त्रादि विषयाणान्तु नवद्वारसमायुतम् ।

मूलाधारे त्रिकोणं स्यात् वह्निमण्डलमिष्यते ।

तद्बिन्दुरितसन्तस्यात् नादानादासमुद्भवम् ।

हेमसूत्रस्य साङ्गसा पद्मसूत्रे दलाकृतिः ।

हृदये मण्डलसौर्यञ्च तस्मात्प्रोक्तं तदूर्ध्वकः ।

कन्यस्य मध्यमं वक्रा सोममण्डलमुच्यते ।

तस्मात्प्रोक्तं तदूर्ध्वे च द्वादशाङ्गुलमुच्यते ।

शिखान्ते द्वादशाङ्गुल्यं सूक्ष्मे स्फटिक सन्निभम् ।

No80a. नादान्ते च स्थितं शम्भुं शाशयोश्च परात्परम् ।

मूलाधारे त्रिवलयं दनलं कलबन्धिषु ।

त्वाश्य यात्रात् तस्मान्नोदान्नाद् भूतं प्राति ॥

रविवलयं प्रोक्तमुद्यात् गुलोर्ध्वे केलं

प्रोक्तं तु पत्रे तदुपरि शाशिवे द्वादशाङ्गुलयमूर्ध्वे

नादान्तेत्यन्त सूक्ष्मं शिवभतलं सर्वतेजोमयं वह्निः ।

अन्तकुक्षि निशालं स्यात् हृदयेनमुदाहृदम् ।

॥ "मण्डलत्रयम्" ॥

षोडशाङ्गुलमुत्तुङ्गं हृत्पद्मं वेदमात्रकम् ।
तद्विस्तारगुणाङ्गुल्यं पद्ममष्टदलं भवेत् ।
चतुर्दिक्षु चतुर्वेदं तत्सर्वं हि वदाम्यहम् ।
वायवादि महाभूत चतुष्कोणे च संस्थिता ।
No 80 b. कर्णिकामध्यमे व्योम सम्भवं हि शिवास्थितम् ।
दीपवत्संस्मरे कृत्वा कर्णीं सर्वमिश्रितम् ।
अर्धाङ्गुलमधो मूलं आधारो बिन्दुबन्धनम् ।
कर्णरन्ध्र कलाम्बास्यात् धारायान्तेव हि ।
घनमर्धाङ्गुलं प्रोक्तं तस्य धारयुगाङ्गुलम् ।
दन्तमर्धाङ्गुलं तुङ्गं तारं घनन्तदर्धकम् ।
द्वात्रिंशद्दन्तसंख्याया मूर्धाय क्रमशो[illegible]न् ।
रन्ध्रजं रुधिरचर्माणां अस्तिचत इमेधरा ।
सुक्लेन सप्तधा तुस्त्रो दिरिन्द्रियाणि च ।
No 81 a. पञ्चविंशति तत्त्वेन भुक्त रूपसमुद्भवम् ।
रूपेणादृष्टिमाप्यन्तमन्यद्वर्णं कदाऽचन ।

शब्दादि विषये दृष्टः सप्तस्पर्शश्च रूपके ।
रसैर्गन्धैश्च सनलान्द्राप्यशोभादृभिस्नुसेत् ।
प्राणोपानप्रदानश्चाव्यानौ पञ्च समानतः ।
नागकूर्मश्च कृकरो देवदेव्यो धनञ्जयः ।
दशवायुसमायुक्तं दशनाडिषु विन्यसेत् ।
अकारादिक्षकारान्तं वा तत्तत्स्थानेषु विन्यसेत् ।
No81b. ओंकारादीनि मन्त्राणां स्वस्वमन्त्राणि विन्यसेत् ।
पञ्चब्रह्म षडङ्गानि मूर्धादि स्थानविन्यसेत् ।
येनकाबेर मानेन अन्तर्मानं पुरोक्तवत् ।
प्रतिमालक्षणं प्रोक्तं मानोन्मान प्रमाणकम् ।
षण्णवाद्यम्शकैस्तत्त्वैः सर्वाङ्गं परिकल्पयेत् ।
अव्यक्ताङ्गानि मनसा देहयाङ्गानि करेण वै ।
पावञ्भूतमहात्मानं सकलेन्नवदर्शयेत् ।
भोगमोक्षप्रदानार्थं स्थापयेत् सकलार्तः ।
No82a. तस्मात्सर्वप्रयत्नेन सकलं सर्वकाम्यतम् ।
अष्टमूर्तिर्निर्मितेणैवा द्रव्यभेदन्नदाहकम् ।

दारुशैलन्तथा यातु लोहरक्त द्रदारुध्या ।
कराष्टकभिर्युक्तं हृदयकन्तत् गृहीयत ।
उत्तरायणकालेषु शुक्लपक्षे शुभोदये ।
प्रसिद्ध पक्षानक्षत्रे विमले सूर्यमण्डले ।
उक्तकाले मुद्यं वर्जयेत् ।
उत्तरायणमासे तु विधिवर्जन विधानता ।
कुम्भीरजन्यकुम्भश्च वनिताश्च वर्जयेत् ।
No 82 b. "कुम्भ ? लक्षणम्" ॥ जन्ममासेषु सर्वेषु कर्तव्यं दोष वर्जयेत् ।
प्राजापत्योत्तरेमूले पुष्ये वा अनुराधके ।
सोमादित्यवसुश्चैव हस्त श्रावणयोरपि ।
चैत्रके स्वातिनक्षत्रे पुष्यान्त्यो विशेषत ।
गुरुशुक्रे भयेज्ञानं वारयुक्तेषु नैः सह ।
सप्तमी पञ्चमिश्चैव पतिथिकादशी तथा ।
द्वादश्चैव त्रयोदश्यां नौलिमियनकेतथा ।
वनितायां हि तत्रैवा स्थिरराशौ विशेषत ।
गुरुशुक्रबुधानान्तु दृष्टियुक्तं तु संयुतम् ।

No 83a. अन्नानक्षत्रराशीश्च दृष्टिदोषादिवर्जयेत् ।

जन्म अष्टमराशी तु वर्जितानि पृथक्ततः ।

पावं परीक्ष्य कर्तव्यं अल्पदोषगुणायवे ।

कुम्भमेवञ्च मासाप्य जलेन पूरितं घटम् ।

अस्थि रक्तं सिरातन्तु मासं मृन्मयमेव च ।

जलं रक्तं रसं मेध्यो सिरामज जाति पत्रकम् ।

कृत्वा श्री कृन्वते श्रीमान् सप्तधा तु मयं घटम् ।

कुम्भस्यजलमध्ये तु श्वेतपत्म दलाष्टकम् ।

चतुर्दिक्षु विविधिक्षाश्च वेदैश्च मन्वताभिभि: ।

No 83b. भूतेश्चाभिविनिक्षयव्याकर्णकाया विधिर्भवेत् ।

तन्मध्ये तु शिवं शम्भु चन्द्ररूपं क्रचित् घटम् ।

॥ सर्वबेरप्रतिष्ठै ॥

सर्वज्योतिमयं शान्तं सर्वतत्त्वार्थस्कुभवम् ।

विकल्पं रहितं नित्यं पौर्णव्यां जि प्रबुध्य: ।

निर्मलं स्फटिकाकार हृद् अतां सर्व देहिनाम् ।

कुम्भमध्ये शिवं पूज्य वा ब्रेषु कलान्यसेत् ।

तत्वन्यासं तु कुर्वीत सर्वमङ्गलशब्दके ।
गन्धपुष्पैश्च धूपैश्च दीपैरेवं प्रपूजेत् ।
अष्टोत्तरशतं भुक्त्वा वृत्येकन्तु तिलादिभि: ।
No 84a. अग्निमन्त्रेण सम्पूज्या वास्तुदेवान् समर्चयेत् ।
प्राणाहुतिस्तथाकुर्यात् सिद्धयर्थं परमेवाहि ।
गर्भवत्तस्य शिलानां पूज्यते स्थपति कर्पण: ।
कुम्भं मावाहनं प्रोक्तं शिलाजं पूजयेद्विदु: ।
वाकेषु कलशं भोपि पूजयेत् शिल्पिनां वेश: ।
चन्दनागरु धूपैश्चा दीर्घामामाल्यैश्च पूजयेत् ।
नैवेद्यन्तु तत: कुर्यात् कारयेत् शिल्पिविक्रम: ।
अर्चयित्वा नमस्तुभ्यं रात्रिशेषव्यपोहयच्चा ।
प्रभाते तद्दनशाप्य कुर्यात्पूर्वोक्त मार्गत: ।
आपाद्य शैलनिर्माणं शिवासन्नित्यकस्मरेत् ।
No 84b. गर्भन्यासोत्कवर्जकं पादवत्पृथुवीयते ।
अष्टमानप्रमाणेन प्रवेशान्निर्मितं भवेत् ।
यावज्जीवं समायुक्तं त्रिपादं पूर्णाहुतिर्भवेत् ।

सानुस्नेहेण कुर्वीत दूर्वे राजमलयथो : ।
दिने दिनेषु सम्पूज्य सर्वकर्माणि विन्यसेत् ।
तिलेनतैलमेवञ्च क्षीरेण घृतमेवहि ।
मन्थानं बहु संभृतं संशुध्यात् प्रविधीयते ।
अर्घ्या बहुधा यत्कुर्यात् तथा कुर्वीत बुद्धिमान् ।
सर्वाभरणा संयुक्तं प्रतिष्ठानां क्रमाच्चरेत् ।
लिङ्गञ्च पीण्डिकञ्चैव देवदेवीचमेवहि ।
गुहानि चैव गणेशञ्च चण्डेशक्षेत्रपालकम् ।
ज्येष्ठदर्गाञ्च शास्ता च शालुपाक्षी च सरस्वती ।
No85a अन्येषां देवदेवीनां प्रतिष्ठालक्षणं तथा ।
सर्वेषां देवदेवीनां स्वस्वक्षेत्रेव विन्यसेति ।
प्रतिष्ठादीनि पूर्वे तु तृतीये पञ्चसप्तमे ।
अङ्कुरार्पणकं कुर्यात् सद्योवा स्थापितं तथा ।
शालिभिस्थण्डिलं कृत्वा महापीठपदं न्यसेत् ।
मध्ये भेकञ्च दद्यात् तत् बाह्ये द्वादशाम्शकम् ।
मध्ये कुम्भेतु संस्थाप्या बाह्ये द्वादशापालका : ।

मेषादि मीनपर्यन्तं पालिकानाममुच्यते ।

तत्त्वादि कर्कटान्तञ्च सिंहादि वृश्चिकान्तकम् ।

मेषादि मीनपर्यन्तं पालिकस्याधिदेवता ।

स्त्रीणां रूपद्विहस्तञ्च पालिके ~~लि~~ ~~लि~~ देवता ।

काण्ड मकुट संयुक्तं सर्वाभरणसुन्दरि ।

No85-b. श्वेतपद्मन्तु सर्वेषां क्रमपीठकमासनम् ।

शिखामुण्डितमस्त्रेतु तत्तन्नामञ्च रूपवत् ।

अङ्कुरार्पणकालेतु पुण्याहं वाचयेत् द्विजः ।

रजतं मण्डलं सोमं कुम्भमूर्ध्ने तु विन्यसेत् ।

रक्तहेमसुपुष्पैश्च चन्दनैर्मिश्रितं बुधः ।

कुम्भमध्येतु सम्पूज्य सोमकुम्भ समर्चयेत् ।

मुद्गामाषतिलाश्चालिकं मुष्पवषा ।

सप्तबीजानि सर्वेषां स्थापयेत् सञ्चयेत् बुधः ।

बीजाननाधिपं सोमं वस्त्रैर्विन्यसेत्तु तत् ।

बीजमन्त्रैस्तु सम्पूज्यायाताबीजा वमापयेत् ।

कुम्भमानं तु सम्प्रोक्ष्यं धूपदीपप्रदापयेत् ।

No86a नालिकेर फलेनैवा मातुलङ्गफलेनैवा ।

कुम्भवस्त्रेण संवेष्ट्या पालिकाचादनं कुरु ।

पालिका नवसप्ता च बीजानि विन्यसेत् ।

पालिकस्य तु देवानां पायसं भोजनं दत्येत् ।

सघृतं गुलसंयुक्तं सर्वमङ्गल शब्दके ।

पुण्याहं वाचयेद्धीमान् स्थपति द्विजसत्तमः ।

प्रतिष्ठामण्डपं प्रोक्तं द्वादशं स्तम्भमेव चा ।

॥ "प्रतिष्ठामण्डपम्" ॥

मण्डपनन्दनन्दांशे मध्येवेदिनवांशके ।

परितः कुण्डमाविष्या त्रीणि भङ्गानि मध्यमे ।

कुण्डन्तु शिववन्नाडु नवमेव न्चाकारयेत् ।

मण्डपस्य तु लिङ्गारे यागादि क्रममेव तु ।

No86b. पूर्वोक्तवत् त्रिध्यामानं तथा पूर्ण क्रियान्तकम् ।

सन्नैवा च सुधैवाऽपि निर्व्रणं परिकल्पयेत् ।

दर्पणानागवल्यैश्च नालिकेरजलेनापि ।

संशोध्या शुद्धतोयेन निर्मलं च विशेषतः ।

लिङ्गशुद्धिञ्च कर्तव्यं पञ्चगव्याभिषेचनम् ।

चन्दनैः पुष्पतोयैश्च शुद्धोदकैरभिषेचयेत् ।

शालीना वेदिका मध्ये प्रस्तरोत्सकिलैस्तथा ।

तण्डुलैलाजवान्यञ्च गर्भेश्चाऽपि परिस्तरेत् ।

पञ्चवर्णसमायुक्तं नानावर्णसमायुतः ।

सर्वमङ्गलशब्दैश्च वेदिकोपरि विन्यसेत् ।

No 87a. तन्मध्ये स्थापयेल्लिङ्गं पूर्वास्यमुत्तरास्यकम् ।

तत्पार्श्वे विधीयते .... ।

स्थापकं स्थपतिश्चैव शास्त्रमार्गविधीयते ।

सर्वमङ्गलयोश्चैव लक्षणोक्तान विन्यसेत् ।

स्थपतिस्थापकश्चैव वस्त्राभरणकुण्डलैः ।

हेमाङ्गुलि कटकै र्मूर्ध्नि पुष्पैः सुवर्णके ।

उत्तमं दशनिष्कन्तु पञ्चार्धांशत् तथा भवेत् ।

कन्यसं पञ्चविंशं स्यात् सन्तुष्टन्तु तथा भवेत् ।

नालिकेरफलं दत्वा पूजयेत्तु विनायकम् ।

No 87b. त्रिधा क्रमेण कार्याणि वक्ष्यते विधिनाऽशुभम् ।

कुङ्कुमञ्चन्दनञ्चैव सूत्रनिर्माणमाचरेत् ।

लक्षोञ्चां गिरिजां स्वेकेशवकृते द्वयम् ।

द्वेवेत विस्तृता लिङ्गोच्चन्नरभागिकोशल नशात्

तमस्तका लिङ्गवत् । तत्प्राङ्गीनवाम्शानिम्नत्रितिवत्

सूक्ष्मेरेखा युञ्च लेक्ष्या च द्याम्शके । वस्तु कृति

वक्ष्ये मध्यक्रमात् ॥

विभक्तो चोति दिनभागिको भाकवशात्याज्यासमूलेभवेत् ॥

No 88a. शेषबाण कृत हवयोग पुरतो योन्या मुशं योजयेत् ।

लक्षणोद्धारमूलया विधिनिर्वाणतेन समकृतम् ।

लिङ्गस्य विज्ञेयं केशाणां दृषमण्डले: ।

प्रथमं वर्णनिर्माणं सूच्यं मालयेरवये तथा ।

शक्त्यात्मानं शिवात्मानं तीक्ष्णं शास्त्रं तु यष्टिकम् ।

स्थापिकेत्यब्रण्डात्मानि निर्मिते स्थपति कुधः ।

मध्कुक्षार तथालव्य वसन्तत श्वेतना कुरु: ।

कुम्भस्थापनकाले तु मण्डपं पृथिवीयते ।

तद्वेदिकाद्वयोभागे बिम्बन्त्रिगुणाविस्मितम् ।

No88 b. वेदिकस्य तु पूर्वेवा उत्तरेवा विधीयते ।

शालिभिस्स्थण्डिलं कृत्वा ऊर्ध्वे दर्भविशायुतम् ।

विष्टरेवप्रकर्तव्यश्शायये बिम्बलिङ्गके ।

अङ्गन्यासकरन्यासं कुर्यात्तच्छिल्पिविक्रमाः ।

॥ "नयनोन्मीलनम्" ॥

स्वर्णसूच्याष्टिलक्ष्यान्तु नेत्रभूषणन्तु कर्णयोः ।

कुर्यात् ऽऽहृद्य द्वयञ्चैव नवद्वाराणि विन्यसेत् ।

नेत्रेनवसममन्त्राञ्च नवद्वारस्तु लेखयेत् ।

हस्तपादतलञ्चैवा लेखयेत् शिल्पिविक्रमः ।

No89a. कन्यां दर्शयेत् धीमान् मूर्ध्नादि तव सीमकम् ।

सर्वेषां मूलमन्त्रेणा स्पर्शयेत् स्थपतीवरे ।

अदृश्यन्ताङ्गानि मनसा व्यक्ताङ्गानि कारणे ।

तस्मादीक्षणशास्त्रेणा कारयेल्लक्षणान्वितम् ।

कृष्णमण्डपमुल्लिख्य सूक्ष्म दृष्टिं न्यसेत्तथा ।

मधुक्षीरघृतैः पश्चात् सन्तर्पविधिनार्चयेत् ।

मधुसर्पिस्तथो दृष्ट्वा मधुवातेति मन्त्रतः ।

मृत्कषायोदके चापि कुम्भेतोयेचयेत् बुधः।

अङ्गन्यासं तु कुर्वीत करन्यासं तथाचरेत्।

प्रसन्नवरमां कृत्वा सर्वमङ्गल शब्दके: ।

No 89 b. येनवत्साञ्च कन्याञ्च दर्शयित्वा यथा क्रमम्।

अक्षिस्नानं च मन्त्रेण ब्राह्मणान्दर्शयेत्तथा ।

गौयेनुभव्यमन्त्रेण स्ववत्साङ्गं दर्शयेत् बुधः।

श्रियेजातेति मन्त्रेण कन्यकायां च दर्शयेत् ।

[स्थापन]

तण्डुलैस्स्थलमध्ये तु कुम्भस्थापितनमाचरेत् ।

नानेष्टकलशान्यस्य स्थापयेत् दृष्टिमण्डले ।

कुम्भस्य सकलं स्थाप्य पूजयेत्तु विशेषतः।

अङ्गन्यासकरन्यास हुत वृद्धि विशेषतः।

No 90 a. दध्यद्वीपं केरवत् द्वीपं स्थापयेत् स्थपतिर्नरः।

ऋक्रपत्ये स्थितं हुत्वाये देवमावाहनं बुधः ।

पातदावाहनं प्रोक्तं विश्वरूपं प्रकाशते ।

पानवत्वास्तुविस्मलाञ्चयेत् ।

कुम्भमध्येत्तं विश्वरूपं प्रकाशते ।

शिवकुम्भं तथा प्रोक्तं विश्वकुम्भं न्यसेत् बुधः ।

पुण्याहं वाचयेद्धीमान् भगवान्दर्शयेत्तथा ।

ब्राह्मणान् कन्यदर्शञ्च मश्वदीन् दर्शयेत्ततः ।

~~पञ्चगव्यैस्तुरष्टम् [illegible]~~ ।

No 90 b. यवगोधूमपूर्णञ्च सिन्धूरपूर्णं दर्शयेत् ।

जलाधि

वासम्" ॥ देवमौलेन्य रुद्रयार्थं पुनः रुद्रोदकेन च ।

गन्धाम्भः रुद्रतोयैश्च पाटलिपुष्पतोयके ।

षडेवाभिषेकं कर्तव्यं पुरतोयाभिषेचनम् ।

वस्त्राभरणमाल्यैश्च चन्दनैर्वाप्यलङ्कृतम् ।

पूजयेत् तथावे धूपदीपं प्रदापयेत् ।

स्वस्तिवाचकघोषेण जयशब्दैस्त्रिमङ्गलैः ।

पूजयेत् स्थपतिः पश्चात् ग्रामधामप्रदक्षिणम् ।

No 91 a. रथेवा शिबिकेवा वाप्यारोहणान्तु सुमङ्गली ।

निर्गते वाद्यनृत्तं च सर्वमङ्गलघोषणे ।

पितामाता यदा भक्ता तथा सहस्रकृतवरम् ।

स्थपतिस्थापकश्चैव विद्वज्जनश्चमन्त्रितः ।

चन्दनं पुष्पमालैश्च सर्वाभरणभूषितम् ।

राजाश्च राजसैनाश्च विप्रस्वाध्यायशब्दकैः ।

ग्राम प्रदक्षिणं कृत्वा पश्चाज्जलाधिवासनम् ।

[नी]
नदीतटाक दीर्घिका अधिवासं समाचरेत् ।

श्री रुद्रचमकैश्चैव स्थपति सूत्राभिषेचयेत् ।

चतुर्दिक्षु चतुर्वेदैश्चतुर्दीप समायुतम् ।

जानुमप्राजलामध्ये देवदेवैस्तु शालयेत् ।

No 91 b. प्राक् सद्यनं शिरः प्रोक्तं सप्तदीर्घं स्मरेज्जपान् ।

पुण्याहं वाचयेद्धीमान् लक्षणं स्थपतिः शुचिः ।

त्रिपञ्चसप्तनवन्देव त्रिभिन्नाडिश्चैवस्थितः ।

धारमन्त्रजपं कृत्वा सर्वमङ्गलघोषकैः ।

॥ शिल्पिमण्डपम् ॥

शिल्पिमण्डपनिर्मीयाद्यागमण्डपपूर्वके ।

तस्मिंस्तोकं देवबिम्बस्य स्थापनं विन्यसेत् सुधीः ।

कुम्भस्य स्थापनं कुर्यात् पञ्चपञ्चपदं तथा ।

बाह्येष्टकलशान्यस्य चतुर्विंशति तत्त्वतः ।

No 92 a. चर्चयेत्रिविशेषेण तत्तन्न्यासस्थितिर्भवेत् ।

प्रोक्षयेत् पदीतस्मात् कुम्भतोये विशेषतः ।

कूर्चाग्रकुम्भतोयैश्च भूर्भुवस्स्वस्ति मन्त्रके ।

अधिवारस्यमन्त्रोक्तं कल्पयेच्छिल्पिविक्रमः ।

'वेदिको द्योणतच्छाली परिस्थारणमाचरेत् ।

॥ "मण्डूकपदम्" ॥

मण्डूकपदमध्ये तु स्थण्डिलैव निधीयते ।

तिललाज तदूर्ध्वे तु सर्भयोपरि विन्यसेत् ।

कुम्भस्थापनकं कुर्यात् वेदिकायान्तु मध्यमे ।

पञ्चवर्णसमायुक्तं हरणिव्याघ्रचर्मकम् ।

No 92 b. कृष्णादष्टलकञ्चवमञ्जाकाकुलञ्चैव पञ्चकौ ।

पञ्चवर्णासिनं वस्त्रं तदूर्ध्वे वस्त्रविन्यसेत् ।

शाखाद्ये लिङ्गबेराणां पूर्णाञ्जमुत्तराश्रकम् ।

[द्रो]

त्रोणद्वय जलैः पुण्यान्नवकुम्भन्तु विन्यसेत् ।

बाह्येषु कलशान्यस्या चतुर्विंशति तत्वतः ।

तन्मध्ये शिवकुम्भञ्च वर्धनिञ्चोत्तरे न्यसेत् ।

मण्डपस्य तु द्वारं चतुस्तोरण संयुतम् ।

चतुर्दीप समायुक्तं दशायुधाष्टमङ्गलम् ।

दर्भमाला प्रदं प्रोक्तं कदलीद्वार संश्रितम् ।

No 93a. विधिनाध्वजसंयुक्तं पुष्पमालाभिरावृतम् ।

[द्वा]
द्वाराणाञ्च द्विपार्श्वे तु शाङ्खपद्मानिधिर्भवेत् ।

इन्द्रादिलोकपालानां माषकुम्भांस्तथार्चयेत् ।

सर्वालङ्कारसंयुक्तं अष्टमङ्गल संयुतम् ।

व्योमादि पञ्चभूतानि चतुर्वेदैर्विधीयते ।

चतुर्विंशति तत्त्वानि विन्यसेत् कुम्भतोयके ।

वर्धनीनं शवेराणां स्या कर्तमन्त्रो विक्रमा ।

ओंकारादि नमस्तेन स्वस्वनाम हिताय चा ।

No 93b. पञ्चब्रह्म षडङ्गानि तत्तदङ्गेषु विन्यसेत् ।

ईशश्च स्फटिकमी[ना]शानं तत् पुरुषानां तु कुङ्कुमम् ।

अघोरमन्त्रनाम्नास्मा वामं रक्तनिभं भवेत् ।

सद्यो जातं सितं वर्णमेवं विन्यस्य पूजयेत् ।

पूजयेद्वेदिकोर्ध्वे तु कुम्भमावाहनन्तु वा ॥ ।

" "

॥ शक्तिकुम्भम् ॥

शिवाशक्ति समुद्योगं कुम्भवर्धनिकन्तथा ।
शिवंकुम्भन्तथा प्रोक्तं शक्तिकुम्भं तु वर्धनि ।
No 94a. शुद्धस्फटिक संकाशं शुद्धरत्न प्रदीपकम् ।
कुम्भम्. शिवशक्ति प्रभावोक्तं स्फटिकं रत्नसन्निभम् ।
आवाहनन्तु कर्तव्यं मूलमन्त्रां तु बुद्धिमान् ।
येनत्वावाहनं प्रोक्तं चित्स्वरूपं प्रकाशते ।
शिवोत्पत्ति ततोशक्तिः शक्तितोत्पत्ति केशवा ।
तथा शम्भुः स्वयं भूत्वा देवदेवेशमर्चयेत् ।
अस्तिरक्त शिरातन्तु मांसमेदस्सुबुद्धिमान् ।
शोणितं हरिद्रद्भिश्च जलमेयसमन्वितम् ।
No94b. कूर्चश्चद्वयमेवस्यात् चर्मवस्त्रेण वेदयेत् ।
सप्तधा तु समं प्रोक्तं चटेष्ठकलशान्तथा ।
कुम्भस्य मुखतो रुद्र मध्येविष्णुन्तथैव च ।
पृष्टे प्रजापतिं प्रोक्तं कुक्षिस्थाज्जलजाह्नवि ॥
तन्तुना चक्रदेवन्यं मकृच्छ्र चैव सरस्वती ।

रेखान्नारिष्टकर्णैव लेपनं भूमि देवता ।

No 95a. शालिवाहनमित्युक्तं स्थण्डिलं खण्डकं तथा ।

तिलञ्च कालमूर्तिञ्च परिस्तरणा पार्वती ।

सावित्रानं शाशि प्रोक्तं गन्धं गन्धर्व देवता ।

रक्तहेमा च शक्तिञ्च वस्त्रं वैरस्वतन्तथा ।

दे वि दक्षिणपार्श्वे तु पद्मासनेनस्थितो भवेत् ।

उत्तराभि मुखं स्थित्वा प्राणशक्तिञ्च ध्यान्यसर्वतः ।

सर्वतः.... पूजयेदेवं रात्रौ नैव च नैव चा ।

[सर्वतः] पूजयेदेवं दिवारात्रौ तु पूजयेत् ।

अङ्गन्यासकरन्यासं भूतशुद्धिर्विशेषतः ।

सहस्रं वा तदर्धं वा अष्टोत्तर शतन्तु वा ।

मूलमन्त्रं जपित्वा तु तत्त शुद्धिं पृथक् पृथक् ।

No 95b पुण्याहं वाचयेद्धीमान् पञ्चाशन्तलं ददेत् ।

पायासन्तु ददेद्धीमान् पुष्पाञ्जलिसमान्वितम् ।

तत्समीते वहुत्वात् पुण्येकं तु सदाष्टकम् ।

॥ "अग्निकार्यम्" ॥

अग्न्याधानादिकं सर्वं अग्निकार्योक्तमाचरेत् ।
जायानहत्यायानश्चराविमुञ्चैव होमयेत् ।
मुद्राहुतिञ्च ब्रह्माण्डं प्रायश्चित्तहुतिञ्चरेत् ।
हव्यावाहेति मन्त्रेण स्विष्टमग्नेति मन्त्रतः ।
यद्वस्येति च मन्त्रेण होमयेत् घृतेन तु ।
Vo 96 a. परिषेचनञ्च कृत्वा तु प्रासादादिश्च मन्त्रतः ।
परिस्तरण परिधिनाज्या पूर्णिना तोयमेव च ।
समिदाहुतयेनैव मूलेनाज्यन्तु होमयेत् ।
चरु होम मघोरेण वृषेणैव तु तण्डुलम् ।
तिलमीशानमन्त्रेण सर्षपं कवचेन तु ।
द्रव्य प्रतिविशेषाणां व्याहृत्याहुतिमाचरेत् ।
पूर्णाहुति तथा कृत्वा रात्रिहोममथाचरेत् ।
यावन्धागरकं रात्रौ प्रभाते शिल्पिकोत्तमः ।
पूर्वोक्त विधिना सम्यक् बलिन्दत्वा विधीयते ।
10 96 b. अपूर्वात् दण्डान्तकञ्चापि वायसान्न विशेषतः ।
पश्चात्कुम्भार्चनं कृत्वा गन्धपुष्पादिधूपकैः ।

मूलमन्त्रार्चनं कृत्वा भुवनाधिपतिं स्मृतम् ।

॥ "रत्नन्यासम्" ॥

रत्नन्यासन्ततः कृत्वा नवकोष्टादि विन्यसेत् ।

स्थपति स्थापकश्चैव यजमानस्मृतिस्मृतः ।

प्राकात्मा पारमित्युक्तं रत्नन्यासव्रतिव्रतिः ।

मध्ये तु पुष्यरागञ्च मरकदन्तु महेन्द्रके ।

यमस्थाने पद्मरागन्तु वारुणे मौक्तिकं तथा ।

सोमस्थाने च वज्रन्तु ईशाने तु प्रवालके ।

No 97a. अग्निस्थाने महानीलं नैरृत्यां गोमेदकन्तथा ।

माणिक्यं वायुदेशे तु रत्नन्यासं क्रमं विदुः ।

तत्तद्दिशाधिवैमन्त्रैर्विन्यसेत् तु विशेषतः ।

प्रायासोदञ्च पुष्पैश्च नवदिक्षु बलिन्ददेत् । ✓

॥ "बलिप्रदेशन्यासम्" ॥

धूपदीपादिकञ्चैव पीठं सुस्थापयेत् सुधीः ।

पादाय तच्छिलाबन्धं यजमानयुतो गुरुः ।

मूढपण्डिततो ग्राह्य मागच्छेत् बिम्बपीठयोः ।

शिवमध्ये तु संस्थाप्य पुण्याहमपि वाचयेत् ।
[शिल्पि]
No 97 b. पीठलिङ्गं दृढं कुर्यात् शिल्पिभिः कारयेत् बुधः ।
पूजयित्वा ततश्चैव पञ्च ब्रह्मादि संयुतम् ।
वेदिकोपरि कुम्भस्य तोयतोयाभिषेचनम् ।
मयूकेरवृतिस्तेषां सेनद्रव्यं समर्चयेत् ।
गुरुकुम्भं समुद्धृत्वा आलयन्तु प्रदक्षिणम् ।
सर्वमङ्गलघोषैश्च ब्राह्मणे स्वस्तिवाचकम् ।
रुद्रञ्च चमकश्चैवा शिवसूक्ताभिषेचयेत् ।
प्रणवादिनमोनेन स्वस्वमन्त्रैः समर्चयेत् ।
प्रदेशन्यासन्तुवक्ष्यामि पादादितमसोमकम् । ✓
No 98 a. शोधयेत् कूर्चमन्त्रेणां स्वर्चयेत् शिल्पिविक्रमः ।
उष्णीषकोशान्तं पूर्वकेशान्तमेवचा ।
मुपक्षेपं मुवक्षेपं ललाङ्गन्तं पुरोङ्गकम् ।
शङ्खं शङ्खान्तरं चैव भ्रुकुभ्रूमध्यमेवचा ।
भ्रुद्वन्द्वान्तं भ्रूतं घोणं नेत्रं नेत्रान्तरन्तुवा ।
अनुवक्रान्तं मूर्ध्वे स्यात् अक्षिसूत्राक्षिमण्डलम् ।

कनीनिकावसानेन मेतमण्डलमुच्यते ।

No 98 b. .... Nil.

॥ श्रवणमन्त्रविधि ॥

No 99a. कृष्णं मूलसकं वाऽपि दृष्टिमण्डलमेव च ।

कण्यात् दपाङ्ग स्यात् सिताङ्गकम् ।

अथोपममनासिका मूलनासि मध्यग्रहनासिका ।

नासावासं पुटान्तं वा पुष्करन्तु विधीयते ।

पुटणोत्रगोजिमूलन्तु आस्यश्चैवाधरोष्टकम् ।

उत्तरापालिसंयुक्तं दन्तवेष्टनदन्तकम् ।

कर्णरन्ध्रान्तु तर्जहा दास्कक्षुल्व तथैव च ।

अथो दन्नतथा पश्चात् दन्तो दन्तन्तु वेष्टिकम् ।

अधरोष्टविधानेन शान्तं कक्षाधौरे नि च ।

No 99 b. अथः पाली विधीयते ।

चिक्कुकार्धनमलंवापि कलोलं कर्ण आलिकम् ।

कर्णावर्ति विधानेन कर्णपालन्तु पुष्कली ।

पिलुचुबिकण्ठ श्रोतं स्यात् नालालं वन्धरालकम् ।

बहिर्नालान्तरन्नाल कर्णग्रीवाग्रमूलकम् ।

ग्रीवाश्वापिंढ बाहु धीमान्तं हिक्का भवेत् ।
जत्रग्रन्थि विधानेन कषान्त कक्षांपराणि च ।
चतुर्हस्तानन्तरं स्तनामध्यं स्तनमण्डलमेव च ।
स्तनचूचुकवृत्तञ्च स्तनाच्छिद्रद्वयं भवेत् ।
हृदयानि विधानेन तमूर्ध्वे कुक्षि पृत् कुक्षि यते ।
दन्तोश्रोणि नाभिकावितथ प्रभौ ।
मेढ्रान्तमूलमूलस्यात् लिङ्गमध्योरुमगतम् ।
No 100 a. जान्वन्तमण्डलं जानु पादमण्डल जङ्घयोः ।
जङ्घामूलस्य मध्यगं नलकादलमूलकम् ।
गुल्फान्तं पार्ष्णिदेशान्तु पादाग्रन्तु तालाग्रकम् ।
अङ्गुष्ठं तु स्तृशितं त्यामध्यमाङ्गुलितर्जनी ।
कनिष्ठाङ्गुलान्तरं विद्यात् खोणन्ततं भवेत् ।
मांसलौ पर्वणी चैव बाहुमूलस्य मध्यमम् ।
कोर्परन्तु प्रकोष्ठं स्यात् प्रकोष्ठमध्याग्रमेव च ।
मणिबन्धतलं मध्या मध्यमध्यान्तलाग्रकम् ।
अङ्गुष्ठा नासिका मध्याङ्गुल्यान्तरकनिष्ठिका ।

कोर्वरं तु प्रकोष्टं स्यात् प्रकोष्टमध्यमाग्रमेव च ।
[त्र]
अङ्गुष्ठमूलविशालन्तु गोदानविधानथा ।

No 100 b. कोर्वरन्तु प्रकोष्टं स्यात् प्रकोष्ट मध्याग्रमेव चा ।

अङ्गुष्ठमूल विशालन्तु गोदानविधानत: ।

पार्ष्णि स्यात् दङ्गुलान्त स्यात् मांसकुन्तलनिम्नकम् ।

ललरेखा पृष्टकेशान्तं पृष्टकर्णो विदुन्तथा ।

कुकाटिका च निम्नं स्यात् कर्णकण्ड विधीयते ।

कर्णात् ग्रीवान्तरं केशात् हिक्का स्यात् कर्णबन्धनम् ।

स्कन्धात् बाहुस्य मानन्तु ककुद्मानं विधीयते ।

पार्श्वबन्धस्य निम्नं स्यात् कक्षयोस्सविशालकम् ।

फलकान्तु फलान्त स्यात् बृहत् घटिकण्डकम् ।

No 101 a. कटिबन्धस्यवत्पिण्डं पृष्ठमण्डनपुष्टिकम् ।

ऊरुमूलमपानान्तु इन्द्रवेष विशेषत: ।

पृष्ठान्तु जानुजङ्घानां पृष्ठपार्ष्ण्यन्तरे मते ।

येतस्यासन्तु विधिना पुण्याहादिनमोन्तकम् ।

प्रोक्षयेत् ब्रह्म मन्त्रेणा शोधयेत् शिल्पि विक्रम: । ✓

उद्देशमानमारभ्यातं मायादि शोभनास्यसेत् ।

पादयोरायतं कुर्यात् जानुकेतद्वितर्थयम् ।

मेढ्रके योनितं प्रोक्तं उन्तरे वारकं भवेत् ।

उरस्ये चास्य प्रतिप्रोक्तं लोचने रिष्टमेव च ।

उरस्यैव स्थापयेद्धीमान् पुण्याहं वाचयेत्तथा ।

पातदावाहनं प्रोक्तं मुद्राहन परामुखम् ।

No 101 b. इच्छाज्ञानं त्रियाशक्ति त्रयंबीजं परिग्रहेत् ।

जडश्च तां शिवस्यानं मूलमन्त्रेण शिल्पिणाम् ।

मूलमन्त्रं प्रवक्ष्यामि लेखायामविशेषतः ।

॥ पञ्चाशक्ति ॥

महाबोधसमाख्याया यत्र हि पर्णच्छदः परम् ।

मायाञ्चैव महामायं बिन्दुचातदनन्तरम् ।

नाद पश्चात् समुद्दत्या पुलवैरवायां सुसिद्धेरत् ।

चक्रिका प्रथमं गाहृत्यां महामायाश्च भागिकम् ।

बिन्दुनाऽथ समाक्रान्तं लक्ष्मी प्रोक्तं महादेवाधिदेवता ।

[श्री]

No 102 a. सर्वदेवमयन्देवं सर्वभीजमयं भवेत् ।

चन्दनैः पुष्पमालैश्च शोभयित्वा विचक्षणः ।

धूपदीपादि भूवर्णाभि पूजयेत् ~~स्वस्तिमन्त्रकैः~~ ।

नैवेद्यञ्चार्चयेद्धीमान् ताम्बूलादि निवेदयेत् ।

स्वस्तिवाचकघोषेण जयशब्दादि मङ्गलैः ।

गीतैर्वाद्यैश्च नृत्यैश्च सर्वघोषविनिक्षिपेत् ।

समिधाज्य चरुलाजैश्च प्रत्येकन्तु शताहुतिम् ।

अन्तःकर्माणि सर्वाणि आत्मशुद्धिक्रमेवचा ।

No 102 b. मनसं भोकुलं शुद्धं विशुद्धं परमेश्वरम् ।

मन्त्रान्युस्सन्ततः शम्भो स्वस्वनामकं भवेत् ।

मन्त्रमुक्ति विशुद्धात्म स्वयमेव प्रकाशते ॥

मूलधाराद्यैरनन्तकन्दुवलये बिन्दुनाख्यकुवस्त-

न्नादं चाकुतं हृनिरविवलये प्रोक्तमुद्यात् गलोर्ध्वे ।

सोमान्तन्तु वक्त्रे तदुपरि शिरसे द्वादशाङ्गुलयमूर्ध्वे

नादन्ते त्वन्तसूक्ष्मं शिवहरतनलं सर्वतेजोमयं स्यात् ॥

इति महाविश्वकर्म्यं प्रतिष्ठातन्त्रे अष्टमोध्यायः ॥

No: 103a. कारणं वातुलं सूक्ष्मं मन्त्रितं सुप्रभेदकम् ।

॥ "बाणलिङ्ग आगमम्" ॥

आगमं पञ्चभेदन्तु स्वयम्भू पूजयेत् क्रमात् ।

परमेश्वरमेवोक्तं किरीटमकुटन्तथा ।

बाणलिङ्गमिति प्रोक्तं पूजयेत्तु विशेषतः ।
[स]
चन्द्रज्ञानं सदा प्रज्ञ दीप्तञ्चाश्रितन्तथा ।

दिव्यलिङ्गमिति प्रोक्तं सर्वकामापि वर्द्धयेत् ।

योगजं अंशुमाञ्चैव निश्वासरौरवन्तथा ।

पूजयेत् कृत्वा अर्चायामविशेषतः ।

No:103b. कामिकं विजयं कृत्वा स्वयम्भुवमथानिलम् ।

पूजयेत् गाणवं प्रोक्तं कल्पयेवं परमेश्वरम् ।

वीरञ्च विमलोपेतं चन्द्रज्ञानमथानिलम् ।

पूजयेत् परमञ्चैव मानुषं लिङ्गमुच्यते ।

॥ "आगमम्" ॥ चतुर्थम् ॥

दिशि मम यमनीशं भवे केशवं श्रीपतिञ्च

सुरवरतनुभगोजमनाभं सुरेशम् ।

वरसरसिजजमालोद्भवं प्रपद्ये परनित्यं

पृच्छति समादि शैवम् ॥

कथममरगणानां लक्षणं सर्वलोक

स्थितिरवि कथमीशो कौपणन्दानवानाम् ।

No. 104a. अथ कथय तदुक्तं पङ्कजानाथ सर्वम् ।

निशामय ममवाचं हेम हस्त प्रवक्ष्य ॥

तथैव स्वर्गमवाप्नोति जम्बालैः परितिष्ठते ।

हर्म्ययाति मण्डितस्यास्मि षण्यास्नातु मनावहम् ।

मध्यु स्यात्मा भाविनास्माद्य स्थपतिस्थापकासह ।

देवासुरास्थि मथन तथा कृतयुगे स्मति ।

कच्छपत्वमपास्यामि हन्तु मेरुमहाचलम् ।

पोतवाद्रि तथा धात्रीं वरमध्यममीरितम् ।

तास्मिन्नेह वराहस्य भूमिपीठापनोदनम् ।

हिरण्यकशिपुन्धामं दैत्यारीन् पूर्वजो भवेत् ।

No 104b. सिंहोऽहं भविष्यामि पितामहा ....

इष्टवैरोच हीयन्त दन्तेवामनात्मकः ।

भाव्य जामदग्न्यो वो रामस्त्रेतायुगे भवेत् ।

उन्मीलनं यद्कुर्वीत कुलान्यत्रायदृच्छया ।
[अयाते]
रामो दाशरथिः जजाते शाययिष्यन्ते शानमम् ।

द्वापरे बलभद्रस्य कृष्णोऽहं भवितास्म्यत: ।

कलौ कर्ता हविष्यामि बलं कर्कट महाननम् ।

इत्यमेवं चतुष्टायां युगेत्वमरदानवात् ।

स्थापयिष्ये हजं भयिष्येनजानपि श्रेष्ठो वाचा ।

No105a. प्रासादभिदमानानि भूषणान्यंसराणि पराणि-च ।

वर्णाकान् सर्व मूर्ध्नानां कल्योत्पत्ति कथात्मनः ।

भगवान् उवाच

यथा भुगनं गमिष्योऽहं संयतात्म श्रुणु क्रमात् ।

वर्जताकृति हर्म्यस्य नारसिंहस्यमेवचा ।

नामाह महाविष्णु: पूर्व देव महेश्वरः ।

अन्यथा राजराष्ट्राणि विनाशं भवति ध्रुवम् ।

गोत्रं हिरण्यदानैश्च वस्त्रैश्च हूषणादिभिः ।

उमापति: पूज्यमेवन्तु देवसान्निध्यमाप्नुयात् ।

No105b इति वस्तुविद्य प्रतिष्ठै महाविश्वकर्म्ये नवमोऽध्याय ॥

" प्रतिष्ठै "॥

सर्वेषां देवदेवीनां प्रतिष्ठालक्षणमुच्यते ।

सर्वपापहरं पुण्यं सर्वदुःख निवारणम् ।

सर्वशान्तिकरं पुण्यं सर्वसिद्धि करं परम् ।

सर्वशत्रुक्षयाकारं सर्वारिष्ट विनाशनम् ।

मयन्तं श्री पदञ्चैव राजराष्ट्र सुखावहम् ।

[न्त]

मन्त्रभेदन्तु कुर्वीत तन्त्रभेदन्यविद्यते ।

शैवं वैष्णवञ्चैव पाश्छन्दं भार्गवन्तथा ।

कालामुखन्तदूर्ध्वे तु पञ्चरात्रमथोच्यते ।

यीशानां तत् पुरुषञ्चैव अघोरंवामदेवकम् ।

No106a. सद्योजातं च पातालेस्तत्तद्कक समुद्भवम् ।

अन्तयज्ञामध्ये द्वादशा भवेत् ।

तत्तत् मन्त्रा क्षीणं तत्तन्मन्त्र विशेषत ः ।

अर्चनितारमेवोक्तं शुद्ध निष्कल मुद्भवम् ।

परमात्मा परञ्ज्योति पररूपं परात्परम् ।

परमानन्दमयं विष्णुं परब्रह्म स्वरूपिणीम् ।
एवं देवादिदेवीश्च स्थापनादि विशेषतः ।
स्थापनं प्रथमश्चैव यागशाला द्वितीयकम् ।
तृतीयं सर्वलङ्कारं मृत्सङ्ग्रहं चतुर्थकम् ।
पञ्चमं वास्तुशुद्धिश्च षष्ठमं मङ्कुरं भवेत् ।
No 106 b. सप्तमं अग्निकाण्डञ्च अष्टमं कुण्डशुद्धिता ।
नवमं दर्पमालाचा दशमं शान्तिहोमयेत् ।
एकादशाग्निधानञ्च द्वादशाञ्चाग्निसन्धिनम् ।
त्रयोदशं पञ्चगव्यं च चतुर्दशं क्षीराधिवासनम् ।
पञ्चादशं जलाधिवासं षोडशं बिम्बशुद्धि च ।
सप्तादशाग्निहोमञ्चा अष्टादशं कुम्भ पूजयेत् ।
नवाधिकं पञ्चशायनं उपवेदि समर्पयेत् ।
स्थापनं विम्शतिश्चैवा एकविंशाग्निहोमयेत् ।
No 107 a. द्वाविंशत्परिवाराणां सर्वहोमंत्रिविंशाति ।
चतुर्विंशात् अग्निहोत्रं तु पञ्चाविंशाक्षिमोचनम् ।
अङ्गन्यासन्तु षड्विंशत् प्रदक्षणं सप्तविम्शाति ।

आवाहनञ्चाष्टविंशत् पुष्पाञ्जलि नवविंशति ।
त्रिंशति पायसञ्चैवा एकत्रिंशद्बलिन्तथा ।
द्वात्रिंशत् शान्तिहोमञ्चा त्रियाकर्म प्रकीर्तितम् ।

॥ "मृत्सङ्ग्रहणम्" ॥

॥ "मृत्सङ्ग्रहणम्" ॥

अथा मृत्सङ्ग्रहणं वक्ष्ये संक्षिप्येनविना शृणु ।
प्रतिष्ठादिवशात्पूर्वे नवमे सप्तमेऽपि वा ।
No 107 b. पञ्चमेवा तृतीये वा सद्याङ्कुरन्तुमेव च ।
नृत्तगीतञ्चवाद्यञ्चा छत्रचामर संयुतम् ।
स्वस्तिवाचकघोषेण स्थपतिः स्थापके सह ।
विद्वज्जनैश्च संयुक्तं यजमानेन संयुतम् ।
सुमुहूर्ते शुभलग्ने च सुपक्षे सुदिनोदये ।
सुशारी वाद्यसम्युक्तं सुशारीरात् सुनिमित्तके ।
शुद्धदेशेतु कर्तव्यं नदीतीर्थ तटाकवा ।
सुरक्षेत्रेषु च कर्तव्यं प्रासादाश्रयकन्तुवा ।
पर्वतमूलमेवन्तु मृत्सङ्ग्रहणमाचरेत् ।

यथास्नानन्तु सङ्ग्राह्या तथास्नानं विशेषतः।
No108a. शर्करा द्वय अस्फी च जीवदारु विवर्जिता।
सषीरं प्रणवश्चैव मण्डूक मज्जति विन्नाम्।
शोधयेत् स्थपतिर्धीमान् नानाशास्त्राणि संग्रहेत्।
विधिवद्दारु प्रम्येतत् स्थपती चार्यका मुरवा।

॥ "प्राणायामत्रियम्" ॥ ✓

प्राणायामत्रियन्तु त्वा सर्वकर्माणमुच्यते।
अङ्गन्यासकरन्यासं अन्तर्विश्च विन्यसेत्।
टङ्कं अस्त्रमन्त्रेणां कूर्चवस्त्रेण वेष्टयेत्।
गोमयालेपनश्चैव हस्तमात्रश्चतुरस्रकम्।
प्रागाग्रन्तु त्रिसूत्रंस्यात् उदग्रन्तु तथैव च।
No108b. ध्यात्वा च भूमिदेवीन्द्रन्ध पुष्पादिमर्चयेत्।
खण्डनादन्तु संयुक्तं धूपदीपञ्च दापयेत्।
धारान्तु सप्तमन्त्रेण पुण्याहश्शिल्पिरुच्यते।
हिरण्यवर्णादिमन्त्रेणां प्रोक्षयेत् दारुभूतले।
गणेपूजान्तु तत्पूर्वे पश्चा टङ्कन्तु सङ्ग्रहेत्।

ममादीनि मन्त्रामुच्चार्य वने कृत्वा विचक्षणः ।

पादमुद्धस्य देव्यादि उदरे श्री पदं भवेत् ।

हृदये वागिचारञ्च भूमिं पञ्चमयोपयेत् ।

सन्धिमध्ये धरञ्चैव पूर्वे पादन्तु शायितम् ।

ऊर्ध्वान्नि श्याम वर्णञ्च रक्तवस्त्रं भुजद्वयम् ।

109 a. करण्डमकुटञ्चैव नानाभरणभूषितम् ।

भावं ध्यात्वा शुचिर्भूत्वा हव्येना चिलिपमर्चयेत् ।

संख्याद्या सर्व घोषेण स्वस्ति सूक्तनवाच्यताम् ।

स्वर्णाभ्राजतताम्रादि मृत्पात्रं वा विधीयते ।

"मृत्संग्रहम्"

नववस्त्रेण संवेष्ट्या मृत्सङ्ग्राहयते बुधः ।

[स्यात्]

पङ्क्ष्यात् समतलं कृत्वा विप्रादीनां तु संयुतम् ।

[हो]

अघोरास्त्र मृत्संग्राहत्या मालयन्तु प्रदक्षिणम् ।

श्रुतिशास्त्रोक्तमार्गेण प्रतिष्ठाकर्ममण्डपे ।

[ङ्कु]

मृत्सङ्ग्रहणं सम्प्रोक्तं अङ्कुरार्पणमुच्यते ।

No 109 b. अङ्कुरं वक्ष्यते धीमान् संक्षिप्येण तु नोच्यते ।

यागशालोक्त पार्श्वे वा वायुवा सेममेववा ।

गोमयालेपनं कृत्वा वास्तुपूजान्तरे तथा ।
पर्यग्निकरणं कृत्वा प्रोक्षयेत् पञ्चगव्यकैः ।
स्थापनन्तु शुचिर्भूत्वा नववस्त्रेण वेष्टयेत् ।
पञ्चाङ्ग भूषणे पूज्य सर्वगन्धानुलेपनम् ।

॥ "अङ्कुरम्" ॥

द्विभागं व्रीहिसङ्ग्राह्य तदर्धं चतुरस्त्रकम् ।
प्रागग्रं पञ्चसूत्रञ्च इत्युदगग्रन्तथैव च ।
[पा]
No.11002 मेषादि मीनपर्यन्तं वालिका स्थापनं भवेत् ।
केशवादि द्वादशान्तञ्च पालिकामानदेवतात् ।
[प्र]
तन्नामन्त्रेण सम्पूज्या प्राणवादिनमोन्तक ।
तन्नामं मध्यमं प्रोक्तं पूर्वादिक्रम विन्यसेत् ।
मध्ये चतुष्पदं त्यक्त्वा दलैरष्टक सैलिखेत् ।
तन्मध्ये कुम्भसंस्थाप्या सोमसावाहयेत् बुधः ।
द्विभुजञ्चा द्विनेत्रञ्चा करण्डमकुटान्वितम् ।

॥ "सोमकुम्भविधि" ॥

श्वेताङ्गं पीतवस्त्रं च सर्वाभरणभूषितम् ।

रजतमण्डलञ्चैव तोयमध्येतु विन्यसेत् ।
No 110 b. तन्मध्ये सोममावाह्याध्यात्वाशिलिपेभिरुत्तमम् ।
तत्पार्श्वे शक्तिं सम्पूज्या धूपदीपंच दापयेत् ।
पञ्चकुम्भान्वस्त्रवेष्टयञ्चानालिकेरान्यलङ्कृतम् ।
तत्पूर्वे ब्रह्मपीठन्तु ब्रह्मदेवन्तु पूजयेत् ।

॥ "नवधान्यम्" ॥

अथवाऽन्य प्रकारेणा पालिकास्थापनं मतम् ।
प्रागारञ्चतु सूत्रञ्चामित्युदगं तथैव च ।
मध्यमेकपदन्तत्राजष्टपात्रन्यसेद्बुधः ।
चतुर्दिक्षु च संयुक्तं पूर्वाग्रं उत्तराग्रकम् ।
[पा]
No 111 a. इन्द्रादीशानपर्यन्तं बालिकानाञ्चदेवता ।
तत्तन्मात्रेण पूजैश्चा प्रणवादिनमोन्तकम् ।
तत्पूर्वे ब्रह्मपीठन्तु सोममेवविधीयते ।
ब्रह्ममन्त्राञ्जपेच्च धूपदीपन्तु दापयेत् ।
काकुलीतुयवा निष्कांङ्घ्रियङ्गुलो धूममेव च ।
गणातिलञ्चमयूरञ्चा सुषिरं षड्दन्तथा ।

कांस्यपात्रं गृहीत्वा तु क्षीरयुक्तं प्रतिष्ठितम् ।

पुष्पमव्युदयाग्रन्तु प्राक् पात्रैश्च प्रतिष्ठितम् ।

जायातांघोषमन्त्रञ्च जपित्वा दिव्यशिल्पिनः ।

मेदिनी देविमन्त्रेण पालिकास्थापनं भवेत् ।

३।।।६. पालिकाशरावञ्च घटिकाञ्चैव त्रिधामतम् ।

ऋद्धि पुण्याहघोषेण वाचयतां प्रियवाचकः ।

॥ "वाचयतादि प्रियतादि रत्नन्यास विधिः" ॥

धारातु सप्तमन्त्रेण कुम्भतोयेन पूजयेत् ।

अष्टोपचारमभ्यर्च्य पायसान्नं निवेदयेत् ।

पश्चात्तु धूपदीपेन शङ्खवाद्यादि संयुतम् ।

दिने दिनेषु सम्पूज्या अर्चयेद्दिव्यशिल्पिनः ।

अङ्कुरार्पणमिति प्रोक्तं रत्नन्यासविधिं शृणु ।

"रत्नन्यासम्" ॥

रत्नन्यासविधिं वक्ष्ये संक्षेपेणाधुनोच्यते ।

सुमुहूर्ते सुलग्नेच सुधीहृयुचराचरे ।

No 112a. चलाचलञ्च बेरेणा प्ररत्नन्यासं विशेषतः।
स्वयम्भूर्दैविकञ्चैव नटाभित्यादि चित्रकम्।
रत्नारम्भचितं वापि भक्तानां बिम्बकन्तथा।
यन्त्राच्चामन्त्राच्चानां रत्नन्यासं विनाचरेत्।
प्रासादे गोपुरे चैव प्राकारे प्रतिमे तथा।
बलि विष्टरकञ्चैव स्तम्भमूले न्यसेद्बुधः।
चित्रचित्रार्धचित्रञ्च नानाशास्त्रोक्तमाचरेत्।
पूर्वोक्ते विधिवत्प्रोक्तं रत्नन्यासं प्रतिष्ठितम्।
प्रासादेतु पुरेमध्ये स्थलशुद्धिं समाचरेत्।
No 112b. श्वेततण्डुलसंग्राह्य चतुरस्रन्तु पीठकम्।
हस्तमात्रसमायामं विस्तारं द्व्यङ्गुलान्यतम्।
प्रागग्रमपि सूत्रन्तु इत्युदग्रन्तथैवचा।

"वाचयतादि" ॥

उत्तराभिमुखं शिल्पि पुण्याहान्त्वोति वाच्यताम्।
प्रोक्षयेत् कुशादर्भानां शुद्ध्यर्थन्तत्प्रकल्पयेत्।
अर्चयेत्पुष्पमर्घ्यञ्च धूपदीपञ्च दापयेत्।

मध्यमेक पदे ब्रह्मा इन्द्राद्यष्टपदेतु बहि ।
तत्र ब्रह्मादिदेवानां तन्न्याश्यमर्चयेत् क्रमात् । — रत्नन्यास
No 113a. मध्यमे पत्मरागन्तु इंद्र वज्रं तथैव च ।
अग्निकोणे प्रवालन्तु यमनीलं तथैव च ।
नैऋत्यां पुष्यरागन्तु वरुणं वैडूर्यकन्तथा ।
वायूमरकतं प्रोक्तं सोमे मौक्तिकमेव च ।
यीशिकोमेदकञ्चैव रत्नन्यासं प्रकल्पयेत् ।

"रत्नन्यासम्" ॥

पश्चात् धूपदीपञ्च अर्चयित्वा विचक्षणे ।
कदलीफलबलिन्दत्वा पायसान्नं निवेदयेत् ।
नालिकेरफले पूर्वे दामोदरन्तु पूजयेत् ।
ताम्बूलादि निवेद्यञ्च पूजयेत् शिल्पविक्रम: ।
No 113 b. स्थपतिस्थापका पूज्यस्वस्तिसूक्तेन वाचकान् ।
नृत्तगीतञ्च वाद्यञ्च छत्रचामरसंयुतम् ।
स्वर्णं रजततामृञ्च कांसपात्रमथाविवा ।
नवरत्नापरिन्यस्य रत्नं संगाह्य गम्यके ।

प्रदक्षिणमथो कृत्वा पीठं संस्थापयेद्बुधः ।
पूर्वापरे च वा पश्च लिङ्गसूत्रं विशेषतः ।
गर्भादि सम्पत्सकलं प्रतिष्ठा उन्मील-
माता पिता द्विजातिः । सर्वाभरणभूषण-
मिदं परार्ध्यं सर्वाङ्गचित्रैस्सह शिल्पिविप्रैः ।
No 114 a. रत्नन्यासमिति प्रोक्तं नयनोन्मीलनं शृणु ।

" नयनोन्मीलनम् "
[संक्षेपेण]

नयनोन्मीलनं वक्ष्ये संक्षिप्येणाधुनोच्यते ।
प्रशस्तपक्षनक्षत्रे सुमुहूर्ते सुलग्नके ।
सुवारे सूदये चैवस्सज्जनो पर्ययुक्तम् ।
कर्तुर्नामत्राशशुभे चतुष्पञ्चषष्टाष्टकन्यसेत् ।
द्वादशाष्टमराशिस्तु षट्चतुर्थं विशेषतः ।
समां सम्बन्धवर्गञ्च अतिदुङ्ग सुखावहम् ।
शत्रुनीच द्वयं हन्ति वर्जयेत् शुभमन्यथा ।
No 114 b. तिथिवारादिनौ राश्यौ जीवदृष्टि समाचरेत् ।
यथाविधानमार्गेण तथा विशेष संग्टहेत् ।

पुरोरत्नादिकायातु शिलादानिमयातथा ।

"सकलम्"

सुधा सकलेलोहैश्च कर्तव्यं प्रतिमाभवेत् ।
स्थावरैर्जङ्गमै बिम्बं स्तम्भादं त्रिविधं भवेत् ।
चित्राचित्रार्थकञ्चैव चित्राभासन्तथाभवेत् ।
उपमानसहितं नाहार्थं चित्रमर्धकम् ।
निम्नोन्नत विहीनेन चित्राभासमिहोच्यते ।
No 1150. चित्राभासञ्च बेशाणां पट भित्त्यादिकल्पनात् ।
रत्नन्यासं विनाबेरं शोभनं अधिवासनम् ।
तथैव प्रतिव्यरबन्धैश्च शयन्नेवापिनातथा ।
चक्रादि यन्त्रमानानां पुण्याहं होमादिकं भवेत् ।
सर्वकर्मक्रमाध्यात्वा शिल्पिविप्रसहै बुधः ।
अन्यो बेराणि सर्वाणि सर्वकर्म समाचरेत् ।
शिल्पि विप्रसहैर्युक्तं नयनोन्मीलनं भवेत् ।
पूर्वाह्नेन विशेषेणां नयनोन्मीलकल्पनात् ।
मण्डपाग्रेतु मध्येतु बेरमात्रप्रमाणकम् ।

No 115b. द्विभारं वा त्रिभारं वा व्रीहिद्रोणान्तु संग्रहेत् ।
पूर्वपश्चिमदायामे तत् वहिनवपदं भवेत् ।
सूत्रादि विन्यसे दर्भान् पूर्वाग्रमुत्तराग्रकम् ।
पुष्पगन्धादिरभ्यर्च्य धूपदीपन्तथाचरेत् ।
नववस्त्रोपरि स्थाप्य तदूर्ध्वे बेरं शोधयेत् ।
प्राक्शिरश्चोर्ध्ववक्त्रञ्च वस्त्राद्यैनोपरिन्यसेत् ।
नृत्तगीतादिवाद्यञ्च घोषयेत्सर्वमङ्गलैः ।
No116a. उत्तराभिमुखैर्विप्रैशिल्पि स्वस्तिपुण्याहमुच्यते ।
आपोहिष्ठमयाप्रोक्ष्या कुशाग्रेकुम्भसंयुतम् ।
हिरण्यवर्णादिमेवोक्तं स्वस्तिसूक्तेन वाचकान् ।

"आपोहिष्ठेति लयनमन्त्रम्" ॥

अथो देवादि मन्त्रेण उच्यते शिल्पिविक्रमः ।
सुमन्त्रातन्त्रमेवोक्तं शिल्पिविप्रसहै बुधः ।
पुष्पगन्धादिरभ्यर्च्य धूपदीपन्दाचरेत् ।
लम्बकूर्चोपरिन्यस्य प्रसन्नपटमावृतम् ।
आचार्यो मनसा प्रीत्या कूर्मं कृत्वा विचक्षणः ।

" हिरण्यवर्णेति " ॥

No.116-b. प्रणामेन पुनर्वृत्तिश्चकारन्यासदन्तरेत् ।
अङ्गन्यासे तृतीयञ्च चतुर्थं पुण्याहमुच्यते ।
सुमुहूर्ते श्रुणु शिल्पि ब्राह्मणान् प्रतिवाचकान् ।
स्वर्णसूचि प्रकारेणा वामवामाक्षि मध्यमे ।
चन्द्रादित्यादि बीजेन मन्त्रेणा मनसास्मरेत् ।
श्वेतो रत्नञ्च कृष्णञ्च ज्योतिसूक्ष्मे च मण्डले ।
मूलरेखा पक्षरेखा च ऊर्ध्व वर्म मयो भवेत् ।
मूलमध्यन्तु पृष्टिचित्ते कर्णौ द्वे दन्ततालकम् ।
No.117a. कण्ठे हृन्नाभिमेढ्रञ्च ऊरुजानु तलान्तके ।
नखाक्षि स्तनद्वयाक्षिञ्च लिखित्वा शिल्पिविक्रमः ।
मधुक्षीर दधि राज्य तत्तत्स्थाने तु पूजयेत् ।
पुष्पगन्धादिरर्घ्यच्च धूपदीपन्तदन्तके ।
नील नीवार दुर्गञ्च लवङ्गं षर्षपन्तथा ।
श्यामशाली कुलस्तञ्च द्वयं कूर्चं तथैव च ।
दर्शये द्बीजमन्त्रेण जपित्वा शिल्पिविक्रमः ।
सुवर्णं दर्शये पूर्वं पश्चात्पञ्चगव्यके ।

No 117 b. धान्यराशिञ्च गावञ्च कन्यां ब्रह्मणं दर्शयेत् ।
सुभक्त्या च स्तोत्रमन्त्रेण ब्रह्मसूत्रन्तु तज्जपेत् ।

॥ "बेरशोधनम्" ॥

नयनोन्मीलनं प्रोक्तं बेरशोधनमुच्यते ।
इति महाविश्वकर्म्ये प्रतिष्ठातन्त्रे दशमोऽध्यायः ॥

. . . .

तदूर्ध्वं वक्ष्यते तस्य उक्तोतन्तु क्रमारभेत् ।
मृत्कषा पञ्चपात्रञ्च फलैः पुष्पञ्च तोयकैः ।
No 118 a. सुवर्णरजतोयञ्च पञ्चगव्यादिकैस्तथा ।
क्षीरोदकञ्च मेवोक्तं गन्धतोयन्तथैव चा ।
रुद्रोदकञ्चाभिके शान्तोदकादि मन्त्रकम् ।
वल्मीके कर्कटे दर्भे मूले मृत्कृतथैव चा ।
वृषहस्तिशृङ्गास्तु मृत्तु स्यात् पञ्चबाभवेत् ।
अश्वत्थोदुम्बरो जम्बुवृक्षोवानिव पञ्चधा ।
तुलसी बिल्वपत्रञ्चा विष्णुजित्योसकं भवेत् ।
कुन्तपत्रोदकं मिश्येकदली पनसमादुलम् ।

No118 b. त्रिकुचफलपञ्चैते फलोदकन्तु प्रवक्ष्यते ।
रक्तोत्पलन्तु कल्हारं नन्द्यावर्तन्तु पुष्पकम् ।
मल्लिका पाटली ज्ञेया पुष्पोदकन्तु पञ्चधा ।
स्वर्णरजतताम्रञ्च कांसशीसकमेण चा ।
मधुक्षीरघृतञ्चैवा गोमये गोमुसूत्रन्तु वा ।
पञ्चगव्योदकं प्रोक्तं गन्धोदगमिष्यते ।
एलालवङ्ग कर्पूरा तक्कोलं हरिचन्दनम् ।
गन्धोदकञ्चमेवोक्तं बेरशोधनमिष्यते ।
No119a. तद्देवान् पूर्वतोवापि उत्तरेवा विशेषतः ।
पञ्चषट्सप्तभिद्रोणैश्शून्नं कृत्वा चरस्रकम् ।
चतुर्दिक्षुश्च्यवेकुर्यात् पूर्वाग्रमुत्तराग्रकम् ।

"पञ्चगव्यम्" ॥

मध्ये दष्टदले लिरव्य गन्धपुष्पादिलङ्कृतम् ।
मध्ये कुम्भन्यसेत् कूर्चान् नालिकेरफलन्यसेत् ।
स्वर्णतोयैन्यसेत्सर्व गन्धतोयेन मिश्रकम् ।
प्राणायामत्रयं कृत्वा करन्यासन्तु पूर्वकम् ।

तत्कर्मन्तु समसङ्कल्प्य उत्तराभिमुखानि च ।

पुण्याहं वाचयेच्छिल्पि हिरण्यवर्णादि मन्त्रके ।

Vo 119 b गन्धपुष्पादिरभ्यर्च्य धूपदीपन्तु दापयेत् ।

खण्डञ्च ताडयेत्पश्चात् पञ्चगव्यन्तु पूजयेत् ।

तत्पूर्वे तण्डुलं चैव चतुरस्रं समास्त्रकम् ।

पूर्वास्त्रेतु सूत्रन्तु उत्तराग्रे तथैव च ।

तत्पूर्वे दर्चयेत् शिल्पिस्थापयेत्पञ्चगव्यके ।

"हिरण्यवर्णेति पञ्चगव्यम्" ॥

मध्ये क्षीरन्तु तत्पूर्वे दधिनं दक्षिणे घृतम् ।

वारुणं गोमये सोमे गोमूत्रन्तु योजयेत् ।

आग्नि शानकोणन्तु निष्टामालाकरञ्जुनि ।

Vo 120 a कुशोदकं स्थापयेत्तत्र प्रोक्तयेन्नवपदं भवेत् ।

बेरशोधन मित्युक्तं तदूर्ध्वे ग्रामप्रदक्षिणम् ।

"ग्रामप्रदक्षिणम्" ॥

ग्रामप्रदक्षिणं वक्ष्ये संक्षेपेण तु नोच्यते ।

नानावर्णविरैश्चाद्या नानागन्धादिलेपनम् ।

हारकेयूरकटकं सर्वाभरणभूषितम् ।
मुक्तादामैश्च दामैश्च धूम्रमण्डलसंयुतम् ।
नृत्तगीतादिवाद्यैश्च स्वस्तिसूक्तेनवाचयेत् ।
स्थपतिस्थापके कर्ता विद्वज्जनैश्च संयुतम् ।
रङ्गे वा जीविके वाऽपि रथेव गेत्यतोपरि ।
छत्रचामरसंयुक्तं सर्वावयवशोभितम् ।
No 120 b. ग्रामशुद्धिं तथापूर्वं दर्भमालाभिभूषितम् ।
तत्तत्प्रतिद्वारदेशस्तु पीठापूर्णामलङ्कृतम् ।
ग्रामशान्तिं ततः पश्चात् वास्तुहोमन्तु कारयेत् ।
ग्रामस्थतु तदा मध्ये पूर्वद्यष्टादिशोभयेत् ।
ब्रह्मादिनवदेवानां बलं कृत्वा विचक्षणः ।
पुण्याहं प्रोक्षणं कृत्वा ग्रामशुद्धिं तदन्तरे ।
सर्ववीथ्यादिसंयुक्तं वेदितोरणमेवच्चा ।
कदली[इ]क्षु संयुक्तं दीपादिसमलङ्कृतम् ।
ग्रामप्रदक्षिणं कृत्वा पूर्वद्विजयपराह्नयोः ।
ग्रामप्रदक्षिणं प्रोक्तं जलाधिवासमुच्यते ।

No 121a

॥ जलाधिवासम् ॥

जलाधिवासविधिं तत्र संक्षेपेणात्तु णोच्यते ।
नद्यां तीरे तटाके वा पुण्यार्दीर्थमथापि वा ।
जानौ हृत् कर्णमात्रेण तोयतत्सममाचरेत् ।
प्राक्शिरश्चोर्ध्ववक्त्रञ्च पूर्ववाच्योमुखन्तु वा ।
आसनं आस्थितं वापि निवनं शायते तथा ।
तदूर्ध्वे मण्डपं कल्प्या दर्भमालाविभूषितम् ।
पातादि त्रिंशतागं वा तथैव ध्याम कल्पयेत् ।
तत्पूर्वे तु जले पार्श्वे रुचिरस्थानन्तु मारभेत् ।
No 121b. स्थपतिस्थापके युक्तं स्थानं कृत्वा विशेषतः ।
अनुष्ठानादि कर्मञ्चा विधिवद्दिव्यशिल्पिनाम् ।
सनावस्त्रान्त्यजेत् पश्चात् रुद्रवस्त्रन्तु वेष्टयेत् ।
केशवादिनमन्त्रेण तन्मन्त्रोच्चारयेत्तथा ।
अष्टाक्षरञ्जपित्वा तु प्राणायामं ततः परम् ।
अङ्गन्यासं ब्रह्मा तदभ्यन्तरे तथा ।
अकारादिक्षकारान्तं मूर्ध्नादिक्रमशोन्यसेत् ।

"षडंगम्" ॥

नेत्रे भुजेहृत् मूर्धावा षडङ्गं न्यासमुच्यते ।

No 122a. उत्तराभिमुखे शिल्पि महाद्रोणोयेचस्तथा ।

तदर्थं वा प्रकर्तव्यं चतुरस्रं कृतं भवेत् ॥ ।

प्राक्सूत्रादि केलञ्च उदक्सूत्रान्तथैवचा ।

मध्यमेकपदाञ्चैवा कृत्वा कुम्भाष्टकं न्यसेत् ।

अर्चयित्वा चतुर्दिक्षु विन्यसेद्दिव्यशिल्पिनाम् ।
[इ]
सक्षूचनालिकेरञ्च सूत्रवस्त्रञ्चवेष्टयेत् ।

अमृतपात्रं तु संयुक्तं चन्दनन्तोयमिस्रकम् ।

No 122b. स्वर्णतोयसम्युक्तं ध्यात्वा मन्त्रं समुच्चरेत् ।

इन्द्रादीशान्यपर्यन्तं तत्पदे क्रमशो न्यसेत् ।

तत्तद्देवन्तु सम्पूज्या तत्तन्मन्त्रं समुच्चरेत् ।
[चे]
गन्धपुष्पादिरभ्यर्च्य धूपदीपञ्च दापरेत् ।

पुण्याहं वाचयेद्धीमान् कृत्वा शिल्पिविचक्षणः ।

नृत्तगीतञ्चवाद्यञ्च सर्वमङ्गलसंयुतम् ।

पश्चात् धूपदीपञ्च अस्यमन्त्रोच्चयेत् बुधः ।

तत्पूर्वे तण्डुलञ्चैव शास्त्रैः चतुरस्रकम् ।

नवकोष्टस्य च दर्भैः गन्धपुष्पैः परिस्तरेत् ।
No 123 a. नववस्त्राच्छादनं कृत्वा गन्धपुष्पादिरर्चयेत् ।
केशवमध्यमकुम्भान् कलशान् स्थापयेत्तथा ।
पञ्चगव्यञ्च तन्मध्ये मुक्तोदकन्तु पूर्वभाक् ।
विशेषं सप्ततीर्थन्तु गङ्गादीश्च समर्चयेत् ।
गङ्गे च यमुने चैव निर्मिता च सरस्वती ।
सिन्धु गोदावरी चैव कावेरी सप्ततीर्थकम् ।
तावन्तु पूजयेच्छेषे लिपितत्तन्मन्त्रेण मर्चयेत् ।
गन्धपुष्प समभ्यर्च्य धूपदीपञ्च दापयेत् ।
अर्चयेत्पुष्पमेकन्तु लम्बकूर्चान् परिन्यसेत् ।
प्रथमं मुक्तोदकञ्चैव द्वितीयं गोमयन्तथा ।
No 123 b. तृतीयं सप्ततीर्थं तु गङ्गातीर्थादिनैः क्रमात् ।
चतुर्थं कलशान्यष्टौ इन्द्रादि क्रममुच्यते ।
पञ्चमं कुम्भतोयेनाभिषेकं पृथक् पृथक् ।
स्थानवस्त्रं परित्यज्य वस्त्राभरणभूषितम् ।
चन्दनागरुकर्पूरं मुक्तादामैरलङ्कृतम् ।

॥ स्थानमण्डपविधिः ॥

पूर्वमेवमलङ्कारं सर्वावयवसुन्दरम् ।
[आ]
जादिवासरं प्रोक्तं स्थानमण्डपविधिं शृणु ॥
स्थानमण्डपविधिं वक्ष्ये संक्षिप्येण तदुच्यते ।
प्रतिष्ठामण्डपे वामे पूर्वे वा मण्डपं भवेत् ।
No 1224 a. द्विचतुर्हस्तमात्रञ्च विस्तारायामतत्समम् ।
वितानध्वजं युक्तं दर्भमालाविभूषितम् ।
तत्पूर्वे मण्डपे चैव गोमयालेपनं भवेत् ।
मृत्कषायगोमूत्रं गोमयापूर्ववत् भवेत् ।
नालालवङ्ग कर्पूरं तक्कोलञ्चादनं भवेत् ।
सर्वगन्धादि संयुक्तं सर्वरत्नोदकं भवेत् ।
शुद्धोदकन्तु तत्पूर्वे कृत्वा शिल्पिविचक्षणः ।
No 1224 b. प्राणायामञ्चायं कृत्वा करन्यासनन्तरे ।
अङ्गन्यासं तृतीयञ्च चतुर्थमात्मशुद्धिकम् ।
तत्कर्मञ्च सुसङ्कल्प्य पुण्याहं वाचयेत् सुधीः ।
आपोहिष्टेति मन्त्रेण प्रोक्षयेच्छिल्पिनाम् ।

देवदेव्यैश्च संस्थाप्य तत्तन्मन्त्रैः समर्चयेत् ।
पुरुषसूक्तादिमन्त्रेण रुचिस्थापनमेव च ।
गन्धपुष्पादिरभ्यर्च्य धूपदीपं तदन्तरे ।
नृत्तगीतादिवाद्यैश्च सर्वमङ्गलघोषके ।
स्थानादि मण्डपं प्रोक्तं प्रतिष्ठा मण्डपं शृणु ॥ ✓

No 125a ॥ "प्रतिष्ठामण्डपम्" ॥

प्रतिष्ठामण्डपं वक्ष्ये संक्षेपणाच्छृणुष्व तत् ।
पञ्चषड्ढस्तमारभ्य द्विहस्तान्तरं भवेत् ।
मण्डपायामविस्तारं तत्समं चतुरश्रकम् ।
पूर्वाग्रे दशसूत्रञ्च उत्तराग्रं तथैव च ।
मध्ये चैव द्विपार्श्वे तु त्रित्रिभक्तिं चयस्तलं तु ॥
द्वादशस्तम्भसंयुक्तं षोडशस्तम्भमेव च ।
मध्यमे नवपदं वेति त्रिभागादिमध्यमम् ।
No 125b. इन्द्रादिकोणपदे कुण्डादीशान्यादिक्रमाच्चयेत् ।
शयने वेदिमतः पूर्वे अग्निकुण्डं समाचरेत् ।
[हव]
तत् बाह्ये पूर्वभागे तु आवहनीयाग्निकुण्डवत् ।

पौण्डकाग्निकोणञ्चाअथवनर्यमेव च ।
श्रावणाञ्चाग्निकुण्डञ्चा नैकोणे समाचरेत् ।

"अग्निकुण्डम्" ॥

वारुणे गार्हपत्याग्निं वायुकोणे विशेषतः ।
अष्टाक्षराग्निकुण्डञ्च सौमेयञ्चान्वहार्युवत् ।
यीशेमीशानमूर्तिञ्चा कुण्डनाममथोच्यते ।
विधिक्षुविधिनात्र पञ्चाग्निशयिनोच्यते ।
पाकाग्निं चतुरस्रन्तु वेदिकपूर्वदिक् भवेत् ।
यागाग्रे सम्यकुण्डञ्चा त्रिपदं मेखलायुतम् ।
No 126 a. द्वित्रिवेदार्थं सोत्सेधं विस्तारं तत्समं भवेत् ।
षोडशाक्षरसंयुक्तं अकारादिप्रकल्पयेत् ।
चतुरस्रञ्चाहवनीयञ्च मेखलाद्वयसंयुतम् ।
वृत्तं पौण्डरीकन्तु मेखला विस्मृतन्तथा ।
मध्ये पदे विशेषन्तु पद्मं षोडशकन्दलम् ।
दलमध्ये न्यसेत्तत्र षोडशाक्षरदापयेत् ।
बाह्ये पाकपदं लिख्यं पौण्डरीकं विधीयते ।

अर्धचन्द्र वसुध्यग्च द्विमेखला प्रकल्पयेत् ।

No126b. ओं तत्सवितुर्वरेण्यादि मन्त्रं गायत्र्यक्षरम् ।

" अक्षरम् " ॥

षट्कोणमावणिग्निग्च द्विमेखलषडाक्षरम् ।

अकटतपक्षान्तु षडक्षरमुदाहृतम् ।

गार्हिपद्माग्नि कुण्डञ्चा स्वप्रदन्तत्रकल्पयेत् ।

द्विमेखलन्तत्र कल्प्येत द्वादशाक्षरकल्पयेत् ।

केशवो नारायणाय नमोस्तु ते ।

[ख]
अष्टाक्षरेत्याष्टकोणन्तु द्विमेषलन्तु पूजयेत् ।

गृहिणी सूर्यादिमन्त्राग्च अष्टाक्षरन्तमुच्यते ।

त्रिकोणमन्वाहार्येणा द्विमेखलन्नाग्निबीजवत् ।

यीशानाग्निग्च प्रत्नाशं द्विपद्मं हीनकाक्षरम् ।

No127a. तत्तत्तारन्तु कुण्डानां रसत्रिङ्गुलमाचरेत् ।

तत्तत्मेखल विस्तारं मुन्नतञ्चतुरङ्गुलम् ।

निम्नं षडाङ्गुलं मध्ये तद्बध्ये बालकन्तथा ।

कुण्ड दक्षिणवामेतु ब्रह्मसोमन्तु विष्टरम् ।

युगाङ्गुलं तदुत्सेधं त्रिकोणकुण्डवन्धनम् ।

पञ्चवर्णायुतं सम्यत् कृष्णमाग्निमीयकम् ।

स्वर्णाहं पौण्डरीकन्तु आसव्यति रक्तवत् ।

श्वेताभं श्रावणाग्निञ्चातामसङ्गाहवन्यकम् ।

अष्टाक्षाराणि वर्णञ्च पत्मवर्णामिदं भवेत् ।

॥ वर्णभेदम् ॥

अद्वाहाप्येतु कञ्चैव धूम्रवर्णभिमुच्यते ।

No127b. योशानमाग्नियामञ्च श्यामभन्तत्तथैव चा ।

अथवा तत्पदे देवान् स्वर्णानाधि देवता ।

[ह] [त्र]
अस्तकोशायमेवोक्तं तत्कुण्डं श्रीकरम् भवेत् ।

॥ अधिदेवते ॥

दैविकं सौम्यकुण्डञ्चा औपासनाग्निविशेषतः ।

[श्रा]
[श्शद्भन्तरस्रावणाग्निं च सर्वकर्माणि योमयेत् ।

X गार्हपत्यवशेषन्तत् अङ्गपूर्णं विमुच्यते ।]

अष्टकामफलञ्चैव प्रथमाग्नि समाचरेत् ।

पौष्टिकमावहनीयञ्च आकर्षन्तु काम्यया ।

पौण्डरीकौ तु शान्तञ्चा रोगाशमुनमुच्यते ।

बालयन्तत आसाद्यञ्च मोहनन्तत विशेषत: ।

[श्रा]
रुद्धन्तत्श्रावणाग्निं च सर्वकर्माणि योमयेत ।

गार्हपत्यवशेषन्तत अङ्ग:पूर्ण विमुच्यते ।

No 128 w. स्तम्भनन्तु विधिं निम्नरेखाति कल्पयेत ।

अष्टाक्षराणि स्थानन्तु कर्मरेव विशुद्धयेत ।

देविकस्थापेनाभेदं सर्वकर्म समाचरेत ।

अन्वाहार्यास्तु शौरिञ्च ऽीकरन्तु विशेषत: ।

" प्रयोगविधि ". ✓

मोक्षार्थेनं विशेषेणा उच्चाटन विधीयते ।

ग्रीशान मग्निहोमञ्च तथा क्षुरस्थाप्यकर्मणा ।

प्राव क्रमेण शोधयात्वा कुण्डं कृत्वा विचक्षण: ।

वेदिकाङ्गपदञ्चैव कुण्डं मानुषकं भवेत ।

पाकाम्रा पैशापदञ्चैव तोरणं राक्षसं भवेत ।

कदली इक्षुदण्डञ्चा विधानं चन्द्रभूषितम ।

No 128 li. चतुर्दिक्षु चतुर्द्वारं चतुर्वेदादि पूजयेत ।

तत्पूर्वे वास्तुहोमञ्च मण्डपोत्तरपार्श्वके ।
अष्टद्रोणेच व्रीहीनां तदर्धं तण्डुलं भवेत् ।
यवञ्च हस्तमात्रन्तु तत्समं चतुरश्रकम् ।
चतुर्दिक्षु चतुःसूत्रं पूर्वाग्रमुत्तराग्रकम् ।
तथैवेक्षुं च विन्यस्य तन्मध्येऽष्टदलं न्यसेत् ।
धूपदीपन्तदर्थेन पुष्पगन्धादिभिरर्चयेत् ।
नैवेद्यञ्च ततः पश्चात् ताम्बूलं च निवेदयेत् ।
तदन्तरे पूर्वभागे तु फलं दत्वा विचक्षणः ।
10|29a. श्वेततण्डुलमेवोक्तं हस्तायामन्तु तत्रतः ।

पदन्यासम्

एकाशीतिपदन्तत्र सूत्रन्यासेन कल्पयेत् ।
तत्रस्थदेवतां पूज्य गन्धपुष्पादिभिः क्रमात् ।
एवं नवनवांशेतु ब्रह्मांशेतु नवांशकम् ।
शर्वरी पूर्वभागे तु विवस्वान् दक्षिणं तपेत् ।
मित्रं पश्चिमभागे तु उत्तरे प्रविधीयते ।
ब्रह्मणं तु निरीक्ष्येच्च स्थित्वा षट्पदभागिनि ।

आपपद्वापपश्चैव मीशानादिषु संस्थिति ।

No 129b. सविता चैव सावित्री आग्नेयादिशि संस्थ... ।

इन्द्रा इन्द्रजयश्चैवा नैऋत्यादिशि संस्थितौ ।

"पददेवते" ॥

ईशानश्चैव पर्जन्यो जयन्तश्च महेन्द्रका ।

रजेव मृगराजंच मृगश्चैवतु दक्षिणे ।

नुदिद्वौ पारकश्चैव सुग्रीवपुष्पदन्तकः ।

वरुणाशोषणागश्चवाम्यक्ष्माच पश्चिमे ।

No 130a. वायुन्नागस्तथामुख्य बल्लाट सोममेवचा ।

निगेदिददिथिश्चैव बाह्ये शैकांश भोगिनी ।

समरीच विपारीच भूतानां पापरक्षासि ।

स्कन्द अर्यमणश्चैव जपित्वा बलिमन्धसा ।

ईशानादिषु कोणेषु बाह्ये स्थापितवर्जिता ।

இப்படியே अम्बावदं பண்ணி நடுவே ओनयत्पदं,

ब्रह्मपदं ஒருபதமாக அளிப்பது. இக்கதிக்குமுக-

ங்களினால் ஆறுபதம் ஒருபதம் மாகவும் கோணங்கள்

நாலுபதமாக நவபதமாக அளித்து பின்பு

பிராணாயாமம் முதலான ந்யாஸங்களும் பண்ணி

No 130-b. பின்பு गन्धपुष्प धूपदीप ங்களும் கொடுத்து पुष्पपत्रादि

களினால் அர்ச்சித்து பின்பு பாயஸாந்நத்தாலேயே

பலியிட்டு பின்பு தாம்பூலம் நிவேதித்து பூசிப்பது.

" "

पदन्यासमन्त्रम् ॥

मध्ये ओं ब्रह्मणे नमः । पूर्वपद्दे सूर्यायनमः ।

दक्षिणे ओं विवस्वायनमः, पश्चिमे ओं मित्रायनमः,

उत्तरे पद्दे ओं पृथिव्यैनमः । यीशानकोणे द्विपदे

ओं ठ्या(ना)यनमः । ओं आपवत्सहायनमः ।, ओं

सावित्री नमः । निरुदिपदे द्विपदे ओं इन्द्रायनमः ।

[अग्निकोणे द्विपदे ओं वसुधाय नमः ।]

इन्द्रजितेनमः । वायुकोणे द्विपदे रुद्रायनमः ।

ओं रुद्रजयायनमः । पूर्व बाह्येप यीशानकोणे

No 131a. ओं यीशानाय नमः । ओं पर्जन्यायनमः ।

ओं जयन्तायनमः । ओं महेन्द्रायनमः ।

"पदविन्यास देवतै,

"अर्चनम्" ॥

ओं आदित्याय नमः। ओं सत्यकाय नमः।

ओं भूगराजाय नमः। ओं अन्तरिक्षाय नमः।

இந்த எட்டு பேரும் ஈசானிய முதல் தொடங்கி

[ழ]

கிளக்கு எட்டு பதத்திலும் அர்ச்சிக்கவும்.

दक्षिणे आग्निकोणे முதல் ओं अग्नये नमः।

ओं पूषाय नमः। ओं नित्याय नमः।

ओं ग्रहक्षताय नमः। ओं यमाय नमः।

ओं गन्धर्वाय नमः। ओं भृङ्गराजाय नमः।

இப்படி अग्नि முதல் தொடங்கி எட்டுபேரும்

அர்ச்சிக்கவும். पश्चिमे निऋति முதல்

ओं निऋतये नमः। ओं दौवारिकाय नमः।

No 131-b ओं सुग्रीवाय नमः। ओं पुष्पदन्ताय नमः।

ओं वरुणाय नमः। ओं असुराय नमः।

ओं शोषाय नमः। ओं पापक्षयाय नमः।

இப்படி நிருதி முதல் எட்டு பேருக்கும் அர்ச்சிக்கவும்.

उत्तरे वायुकोणे முதல் ओं वायवे नमः।

॥ "आहुति मन्त्रम्" ॥

ओं नागायनमः। ओं मुख्यायनमः।

ओं फलाटायनमः। ओं सोमायनमः।
[ऋ]
ओं रिषये नमः। ओं तिथ्यै नमः।

ओं दितिये नमः। இப்படி வாயு முதல் தொடங்கி

வடக்கே எட்டு பேருக்கும் அர்ச்சிக்கவும். பின்பு

बाह्ये ईशादि चतुष्कोणे ओं शरकी नमः।

No 132a. ओं पितारिये नमः। ओं भूतायनमः।
[पा]
ओं बालकायनमः। இப்படி ஈசான முதல்

நாலு முதல் அர்ச்சிக்கவும்.

पूर्वमध्ये बाह्ये ओं स्कन्दायनमः।

दक्षिणे मध्ये बाह्ये अर्यमणे नमः।

पश्चिमे बाह्य मध्ये ओं जम्भित्यायनमः।

उत्तरे बाह्य मध्ये ओं बलि पिञ्छायनमः।

இப்படியே யகங்கள் தோறும் பலியிட்டு गन्धपुष्प-

ங்களும் धूपदीप ங்களும் கொடுத்து

सर्वे विकृते तत्र हस्तमात्रन्तु विस्मृतम् ।

उत्तराभिमुखं ध्यात्वा कुर्याच्छिल्पिविचक्षणः ।

No 132 b. प्राणायामादिकं सर्वं न्यासनात्पूर्ववद्भवेत् ।

இனி ஹோமம் பண்ண ஸ்தண்டிலம் கரமமந்த்ரம்.

ब्रह्मजज्ञानमन्त्रेण मध्यमे पूर्वाग्रतो न्यसेत् ।

எழுது கிரமம். नागासवर्ण மந்த்ரக்காலே

तथैव दक्षिणे नृतिकोणे पूर्वाग्रमालिखेत् ।

उत्तरे वायुकोणे पूर्वाग्रेच्य மந்த்ரக்காலே ரேகை

वैद्यो रुद्रो मन्त्रेण मध्ये तु उत्तराग्रे लिखेत्तथा ।

इदं विष्णु மந்த்ரக்காலே लिखेत्तत्र पश्चिमे

उत्तराग्रके ।

इदं विश्वायतो पूर्वे उत्तराग्राञ्च लेखयेत् ।

No 133 a. இந்த மந்த்ரக்காலே । पूर्वाग्रं उत्तराग्रं ரேகைகளி

ருத்ரகை अग्निमावाहयामि । எழுது அக்னியை ப்ரதிஷ்டை

ஹோமம் செய்யவும் · ॥ "आहुति" ॥

ओं ब्रह्मणे स्वाहा । ओं ईशानायस्वाहा ।

ओं पर्जन्याय स्वाहा । ओं जयन्तायस्वाहा ।

ओं महेन्द्राय स्वाहा । ओं आदित्याय स्वाहा ।

ओं सत्यकाय स्वाहा । ओं भृंशायस्वाहा ।

ओं अन्तरिक्षायस्वाहा । ओं अग्नये स्वाहा ।

ओं पूषाय स्वाहा । ओं दौवारिकायस्वाहा ।

ओं सुग्रीवायस्वाहा । ओं पुष्पदन्तायस्वाहा ।

यागोर्ध्वं कृष्णचर्मन्तु तदूर्ध्वे व्याघ्रचर्मणः ।

No133b. तदूर्ध्वे कम्बं विकल्प्य तदूर्ध्वे रक्तवस्त्रकम् ।

तदूर्ध्वे नववस्त्रन्तु पञ्चशय्यासनाञ्चरेत् ।

मण्डपन्तु चतुर्द्वारं चतुस्तोरणमाचरेत् ।

ऋग्यजुः सामाथर्वेदान् पूर्वादित्यसेत् घटी ।

शान्तितोरणं पूर्वस्यात् श्रीकरं दक्षिणे भवेत् ।

आरोग्यं पश्चिमे प्रोक्तं उत्तरे मूर्तितोरणम् ।

पूर्वे पुरुषमूर्तीनां दक्षिणे सत्यमूर्तिकम् ।

a n

கிங்கிணிகம் நாலு கேடகம் நாலு ॥

No134a. पश्चिमे अर्चितश्चैव उत्तरेत्वनिरुत्तकम् ।

प्राच्यां तु वक्रतुण्डञ्च कपलन्तु महिर्भवेत् ।

पङ्कजं च उमादेवीं धारणा मुदितं भवेत् ।

[नृ]

दक्षिणे दक्षिणामूर्ति भृगुञ्चैव नृसिंहकम् ।

सरस्वति श्रियै चैवा गायत्रिणा सुपूजयेत् ।

पश्चिमे योगनृसिंहं नारायणं वराहकम् ।

वैष्णविं सरस्वतिञ्चैवा सावित्रीमर्चयेत्तथा ।

उत्तरे ब्रह्मणञ्चैव पुण्यं वैकुण्ठकं भवेत् ।

No134b सावित्रीञ्चैव दुर्गाञ्च उषादेवीं प्रपूजयेत् ।

दशाशान्ध्यञ्च खड्गञ्च शङ्खचक्रमथाब्जकम् ।

"अष्टमङ्गलम् दिक्" ॥

मुसलं वनमालाञ्च अष्टायुधं प्रकीर्तितम् ।

पूर्वान्तरञ्च पार्श्वेच दक्षिणे कं गदा भवेत् ।

तद्वामे साब्जमेवोक्तं दक्षिणे द्वारमुच्यते ।

तद्दक्षिणते खड्गे वा शम्भु पूजयेत् ।

पश्चिमद्वारते सव्ये चक्र नामे मण्डकम् ।

उत्तरद्वारेते सव्ये मुसलं वनमालिका ।
दर्पणं पूर्णकुम्भञ्चा वेदिका पूर्वभागता ।
No 135 a. शाङ्गं गरिञ्चयामे तु कल्पयित्वा विचक्षणः ।
श्रीवत्सं स्वस्तिकं प्रोक्तं पश्चिमे भागकल्पितम् ।
शंख दीपञ्चदीभागे उत्तरन्तु प्रविन्यसेत् ।
मण्डपस्य चतुर्दिक्षु पञ्चवर्णन्तु मर्चयेत् ।
पूर्वा तद्वार बालौ तु चण्डं दक्षिण भागथा ।
प्रचण्डं वामभागे तु पञ्चजं प्रपूजयेत् ।
कात्यायनिं शिशापञ्चा दीपं प्रतिपूजयेत् ।
पावं तस्य चतुर्द्वारि सर्वत्र संप्रपूजयेत् ।
इन्द्रस्य पूर्वदेशेतु मृगराज नलं भवेत् ।
No 135 b. याम्येकात्यायनिप्रोक्तं नैरृत्येतु विनायकम् ।

"परिवार अष्टदेवते" ॥

पश्चिमे दिक्षुनन्दः स्यात् वशिष्टं वायुदेशके ।
उत्तरधनदञ्चैवा यीशानं भास्करं तथा ।
अन्तानामर्चयेन्मन्त्रैः परिवाराष्टदेवता ।

तत्तत्स्थाने तु सम्प्राप्य पूर्वादिक्रमचोच्यते ।
आग्नेयन्तु गणेशस्य नैऋत्ये गुहकं भवेत् ।
वायव्ये च महालक्ष्मी ईशान्येवसुदर्शनम् ।
सोमईशानयोर्मध्ये विष्णुदुर्गांशमर्चयेत् ।
Nc 136a. क्रत्यन्नैऋत्ययोर्मध्ये चतुर्मूर्तिं समर्चयेत् ।
याम्ये तु बलभद्रस्यात् दनलन्तजयन्तके ।

" षोडशदेवते " ॥

नैऋते चतुबाधं स्यात् दयतो पौत्रिरर्चयेत् ।
शेषं प्रागुक्तवत्स्थाप्य षोडशं परिवारकम् ।
तत्तन्मात्रेण सम्पूज्य प्रणवादिनमोन्तकम् ।
चतुर्विंशतिमूर्तीनां दिक्पालक हैवना ।
पातानावरणे स्थाप्य चापतापादशैषिचा ।
मत्कार्यं विष्णुपरिवारान् शेषं प्रागुक्तवन्नयेत् ।
No 136b. पावं विष्णवादि देवानां यागशालां प्रपूजयेत् ।
घटे कलशानर्धान्यां पूर्वादिक्रमेशान्यसेत् ।
कुंभमद्वारपूजानां यागशाला द्वितीयकम् ।

"विष्णु परिवारम्" ॥

तृतीयं वेदिकाकुम्भान् चतुर्थं बेरमर्चयेत् ।
पञ्चमं पिण्डिका देवं इत्येते अर्चनं क्रमात् ।
पूर्वद्वारे शान्ति तोरणाय नमः ।
तद्वारे दक्षिणे शाखे ओं चण्डायनमः ।
ओं चक्रायनमः । ओं वक्रतुण्डायनमः ।

No 137 a ॥ "अर्चनं पूर्वं दक्षिणम्" ॥

ओं भास्करायनमः । ओं गाताय [धा] नमः ।
द्वारवामेवं प्रचण्डायनमः । ओं पाञ्चजन्यायनमः ।
ओं कात्यायनायनमः । ओं निशानायनमः ।
ओं दीपं:पदिं नमः । ओं शाम्यायिनमः ।
दक्षिण द्वारोत्तरादि पावं पूज्य दक्षिण द्वारे
ओं शिखरतोरणायनमः । तस्य दक्षिणे
ओं खड्गायनमः । ओं शंखायनमः ।
पश्चिमद्वारे आरोग्यतोरणायनमः ।
द्वारस्य दक्षिणे ओं चक्राय नमः ।

ओं कजायनमः । उत्तरद्वारेशान्तितोरणायनमः ।

तस्य दक्षिणे ओं मुसलायनमः ।

ओं वनमालायानमः । पूर्वदेश

Nc 137-b. ओं पुष्पायनमः । ओं वक्रतुण्डायनमः ।

ओं कलशायनमः । ओं महिम्न नमः ।

ओं पङ्कजायनमः । ओं दक्षिणामूर्तये नमः ।

॥ "पश्चिमद्वारं उत्तरद्वारम्" ॥

ओं भुवने नमः । ओं सुवाननमः ।

ओं नारसिंहायनमः । ओं सरस्वत्यै नमः ।

ओं श्रियै नमः । ओं गायत्र्यै नमः ।

पश्चिमद्वारे देशे अनिरुद्धायनमः ।

ओं कङ्कणनमः । ओं पुण्यायनमः ।

ओं वैकुण्ठायनमः । ओं अच्युतायनमः ।

ओं योगनरसिंहायनमः । ओं वराहमूर्तये नमः ।

ओं वैष्णव्यैनमः । ओं सरस्वत्यै नमः ।

ओं सावित्र्यैनमः । उत्तरद्वारदेशे ध्वरियेनमः ।

[यै]
ओं दुर्गाय नमः । ओं उमाय नमः । इतिसम्पूज्य ।
No 138 a. पूर्वे इन्द्रायनमः । अग्नि मृगराजायनमः ।
ओं याम्ये ओं कात्यायन्यै नमः । उत्तरे
ओं धनदाय नमः । ईशाने ओं भारायनमः ।
आग्नेय्यां ओं गणेशाय नमः । नैरृत्ये ओं
गुहायनमः । नैरृत्ये ओं विनायकायनमः ।
पश्चिमे ओं अनन्तायनमः । वायव्ये ओं वशिष्ठायनमः ।
वायव्ये ओं लक्ष्म्यै नमः । ईशाने ओं सुदर्शनायनमः ।
सोमेशानमध्ये ओं शङ्कराय नमः ।
वायुसोमयोर्मध्ये ओं विष्णुदुर्गाय नमः ।
No 138 b. पाश्च्यनैरृतयोर्मध्ये ओं चतुर्मूर्तये नमः ।
दक्षिणे ओं बलभद्रायनमः । आग्नेये जयन्ताय नमः ।
नैरृत्ये ओं बोधाय नमः । ओं पत्रियै नमः ।
भावं घट कलश वर्धिन्योमन्यसेत् । तत्तत्स्थानेषु
संपूज्य । पश्चावरण मध्येतु विनादिरर्चयेत् श्रुणु ।

"नवग्रह अर्चनं".

सूर्यादिनवग्रहाणान्तु अर्चयेत् विचक्षणे ।

दर्भमालाष्टनाभाच ध्वजपत्रान्तु पूजयेत् ।

पूर्वपत्रध्वजञ्चैवा दक्षिणे सिंहध्वजं भवेत् ।

पश्चिमे सिद्धध्वजञ्चैवा उत्तरे अनुमध्वजः ।

No 39a. अतलादि सत्यलोकान्तं भवनमङ्गमर्चयेत् ।

वेदितुङ्गमथोच्चेतु शयनं पञ्चमूर्तिकम् ।

विधाने ओं आदित्यायनमः । ओं सोमायनमः ।

ओं अङ्गारायनमः । ओं बुधायनमः ।

ओं प्रस्पतायनमः [बृहस्पतये नमः] ओं शुक्रायनमः ।

ओं शनैश्चरायनमः ॥

"अष्टनागार्चने" ॥ "दिक्" ॥

ओं राहवे नमः । ओं केतवे नमः । पावं संपूज्या

पावं पश्चात दत्तमालायां । ओं बुधायनमः ।

ओं वासकिये नमः । ओं तक्षकायनमः ।

ओं कर्कोटकायनमः । ओं बध्यायनमः ।

ओं शङ्खायनमः । ओं कुलकायनमः ।

"गायत्रिलोकम्" ॥

No139b. पूर्वे ओं गरुडध्वजायनमः। दक्षिणे
सिंहध्वजायनमः। उत्तरे अनुमद्ध्वजायनमः।
आकाशे ओं सर्वलोकायनमः। ओं तपलोकाय
नमः। ओं महालोकायनमः। ओं स्वर्गलोकाय
नमः। ओं भुवलोकायनमः। पावं सम्पूज्या-
ऽधस्तात् [ता] पादाले ओं [ध] रातलायनमः। ओं
महातलायनमः। ओं रसातलायनमः। ओं सुत्त-
लाय नमः। ओं अतलायनमः। ओंतलाय-
नमः। ओं वितलायनमः। ओं अतलायनमः।
भुवनाङ्ग स्पष्टिन्यासमिति अतल वितलाश्चैव
No140a. नितलं सर्वमाकुलं। सुतलम् प्रतलश्चैव
सातलं जङ्घयान्वितम्॥
महातलं जानुदेशे धरातलं ऊरुमूलकम्॥
॥ "भुवनाङ्ग॰ .... कुम्भलक्षणम्" ॥
भूलोकं स्यन्देशेतु भुवलोकं मधुपीठकम्।
स्वर्गलोकन्तु कुक्षिं स्यात् महोलोकं हृदिस्थलम्।

जनलोकं हृदयान्तञ्च तपलोकं भ्रुपरिस्थितम् ।
सत्यलोकन्तु मूर्ध्नि स्यात् भुवनाङ्गं निवसंभवम् ।
संप्राप्तेऽयनकारूढान् शक्तिमान् दिव्यशिल्पिनः ।
तावन्तु यागपूजानां कुम्भपूजादयोपरि ।
No140b. रक्तमस्थिञ्च दन्तानां शिरो मांसमयो भवेत् ।
रक्तश्शोणिमयञ्चैव जलानां कुक्षिमेव च ।
कूर्चञ्च दीपसंयुक्तं वस्त्रं चर्ममयं भवेत् ।
सप्तधा तु मयञ्चैव चरकलशावर्धानि ।
कुम्भस्यतु मुखे विष्णु मध्ये बृहस्पतिर्भवेत् । ✓

॥ "कुम्भअधिदेवते" ॥

मूलमाधारमूर्तिञ्च कुक्षिगन्धादि तीर्थकम् ।
वारिशयो सिंहवाहनञ्च इत्येते कुम्भदेवता ।
स्वर्णहीनेतु वैकुल्यं पुष्पगन्धस्यनिष्फलम् ।
नालिकेर विहीनेतु ग्रामशून्यं तथैव च ।
No141a रत्नादिकं विहीनेतु नित्यं पूजा विनश्यति ।
आम्रपत्रविहीने तु श्रीकरञ्च विनश्यति ।

तिलजा तिल **[struck]** हीनेतु राजाराष्ट्रं विनश्यति ।

मण्यहीनन्तु कर्तानां क्रियाहीने तु शिल्पिनाम् ।

आचार्यमन्त्रहीनन्तु त्रिविधन्नास्ति संशयः ।

पादद्रव्यो मुपादानं पादं रूपाकृतिर्भवेत् ।

चित्रकर्म त्रिपादं स्यात् प्रतिष्ठा पूर्वमाचरेत् ।

[त्र]
द्रव्यं शरीरमित्याहुः क्रियाणांमङ्गलमुच्यते ।

मन्त्रप्रणवमित्याहुः त्रिविधात् बेरमर्चयेत् ।

No 141 b. स्थपतिर्मादादस्तत् पिता स्थापकाच स्थपति-

स्थाप्य स्थानबेरे समाप्तं स्थपतिर्मे माहस्थापका ।

वर्जयेत् स्थपतिस्थाप्य स्थानबेरेण नाशनम् ।

गर्भादि सम्पत्सकलं प्रतिष्ठादमिल मातापिता ।

[दि]
द्विजाति सर्वाङ्ग भूषणमिदं परार्ध्यं सर्वाङ्ग

चित्रैस्सह शिल्पिविप्रैः । बेनो मतस्यकटकस्य

अस्थिनां पदं विमानं मध्ये कूलयबन्धात् ।

No 142 a. अन्तरात्मिकानादिवास्तूनां मन्त्र रज्जुसकलादि-

बन्धनात् ।

धर्मत्वं यत्स्वरूपन्तु तन्मयं तत्स्वरूपकम् ।

विश्वकर्मञ्च रूपन्तु रुद्राणां रुद्ररूपकम् ।

विश्वकर्मञ्चाहृत् कुम्भान् अग्निं केरेणमाचरेत् ।

प्राणायामत्रयं प्रोक्तं कुरुन्यासमथ त्वरम् ।

अङ्गन्यासमिति प्रोक्तं हन्तहान्युसमुच्यते ।

मूलाधारन्तु तन्मध्ये तत् चतुर्दल संयुतम् ।

No 142 b. आधार चक्र विधि ॥

गणेशन्तु दलैर्मध्ये वसान्तमन्त्रमुच्यते ।

षट्दलं वा स्वाधिष्ठानां लिङ्गमध्ये शमर्चयेत् ।

बकारादि लकारान्तं ड्राकारवसेत्तथा ।

मणि पूरक दशादलं वा विष्णुनामाधि देवता ।

डकारादि फकारान्तं न्यसेत् दशममक्षरम् ।

हृद्द्वादश दलैर्मध्ये रौद्रवमाधि देवता ।

ककारादि ठकारान्तं द्वादशमन्त्रमुच्यते ।

दयाष्ट दलसंयुक्तं जिह्वा मूले महेश्वरम् ।

No 143 a. अकारादि अकारान्तं षोडशाक्षरकं न्यसेत् ।

द्विदले मध्ये पराशक्त्यादि देवता ।

वत्कलङ्कारंन्यसेदूर्ध्वे द्वादशाङ्गुलमस्तकम् ।

द्वउज्ञनिष्कलस्वरूपन्तु परमानन्दरूपिणीम् ।

एवं मन्त्रमहान्यासं मूलाधारक्रमेशोन्यसेत् ।

मूलाधारे शरेदग्नि मण्डपो द्वारमण्डलम् ।

चन्द्रमण्डलमध्ये तु मण्डलत्रयमुच्यते ।

ब्रह्मदण्ड द्विपार्श्वे तु इडा पिङ्गलमुच्यते ।

No 143 b. प्राणायामत्रयं कृत्वा कारयेत्तु विचक्षणः ।

रेचकं पूरकञ्चैवा कुम्भकञ्च त्रिधामता ।

रेचकपूरककुम्भप्राणायामम् ॥

उदारनाभिपीठानां रेचकन्तत्र कारयेत् ।

अपकृष्टन्तथा युक्त पूरकन्तत्र कारयेत् ।

उत्कृष्टमव कुण्डञ्च वर्जयेत्कुम्भकन्तथा ।

प्राणायाम दशं कृत्वा प्रत्येकं दशमात्रकम् ।

अङ्गुष्ठाभिकनिष्ठाभ्यां अनिष्ठाभ्यन्तथैवचा ।

No 144 a. प्राणायामजपं कुर्यात् मत्स्यमन्दशानीविन्चा ।

अनामिका कनिष्ठे द्वे अङ्गुष्ठन्तु तृतीयकम् ।

नासापुटान्तथा बद्ध प्राणायामस्य लक्षणम् ।
मणिबन्ध भङ्गकञ्चैव अङ्गुष्ठे च गोविन्दकम् ।
तर्जन्यां महिधरञ्चैव श्रीधरमध्यमाङ्गुलिम् ।
त्रिविक्रम अनामिकानान्तु कनिष्ठाया विष्णुरुच्यते ।
तलमध्येमाधवायेति करन्यासमिति स्मृतम् ।
शिरो ललाट भ्रून्नाभिर्गमेजानु स्थलानि चा ।
No 14 b. "कर न्यासम्" ॥ ध्यात्वा हृदैयशिरशि रवावचनन्नग्रह ।
स्मृति: स्मृत्वा त्रशरीरस्थां षोडशाध्यात्वाशिखाया
केशवन्यसेत् ॥
मूर्तिनारायणान्यस्य माधवन्तु ललाटके ।
गोविन्दन्तु भ्रुवेन्यस्य चक्षुर्मध्ये चविष्णवे ।
श्रवणेमधुसूदन्ये दामोदरन्तमक्षिचत्तन्तु ।
.... वराहन्नूचकन्तथा ।
ऊर्ध्वे रोष्ट न्न षीकेशस्य पत्मनाभाधोरोष्टके ।
जिह्वाग्रां वसुदेवस्यत्वगदा गरुडध्वजम् ।
वैकुण्ठ कर्णमध्येतु अनन्त नासिकोपरि ।

No14b a. दक्षिणेतु भुजो विन्यासेत् पुरुषोत्तमः ।
वामे भुजो महायोगं शंखवायाप्रदिन्यसेत् ।
पीताम्बरं सर्वतन्नेह हरिताश्यन्तु विन्यसेत् ।
दक्षिणे तु करे विप्र स्तन संकर्षणं न्यसेत् ।
वामे रिप्रहना विद्यात् दौराश्चैव गदाधरम् ।
जानु मध्ये चक्रधारं जङ्घयोस्त्वच्युतं न्यसेत् ।
गुल्फयो नारसिंहञ्च पादादीनि यथान्यसेत् ।
ककारं मूर्ध्नि विन्यस्यात् आकारन्तु ललाटकम् ।

॥ अक्षरन्यासम् ॥

No14b b. इकारं दक्षिणे नेत्रं ईकारं वामनेत्रकम् ।
उकारं दक्षिणे श्रोत्रं ऊकारं वामश्रोत्रकम् ।
ऋकारं दक्षिणे नासि ॠकारं वामनासिका ।
लृकारं सव्यकपोलञ्च लॄकारं वामकपोलकम् ।
एकारमध्ययेरोष्ठञ्च ऐकारमधोरोष्ठकम् ।
ओंकारं मूर्ध्वदन्तञ्च औंकारमधोदन्तकम् ।
अंकारं जीवतोरग्र आकारजीवमूलकम् ।

कवर्गं दक्षिणहस्ते तु चवर्गं वामहस्तके ।

टवर्गं दक्षिणे पादे तवर्गं वामपादके ।

No148a. पकारं दक्षिणे पक्षे फकारं वामपक्षके ।

बकारं नाभिदेशे तु भकारं हृदयेन तु ।

मकारं गलदेशे तु यकारं रसदेशके ।

रकारं रक्तदेशे तु लकारं मांसदेशके ।

वकारं मेढ्रदेशे तु शकारं शुक्लविन्यसेत् ।

क्षकारं विन्यसस्य अक्षरन्यासमुच्यते ।

प्रथमं कृत्यशुद्धिश्च द्वितीयं स्थापनशुद्धिकम् ।

तृतीयं द्रव्यशुद्धिं स्यात् चतुर्थं बेरशुद्धिकम् ।

पञ्चमं वस्त्रशुद्धिं स्यात् परिवारादिपूजयेत् ।

No148b. पञ्चशुद्धितदारस्य आत्मशुद्धि प्रचक्षते ।

पञ्च शुद्धि॥ ग्रामुखं वाप्यतमुखं भुक्त्वादिकबन्धमथोदश ।

गन्धचन्दनपुष्पेणा शिराङ्गुष्ठादि लेपनम् ।

अस्त्रं करतले स्यात् कर्मशुद्धिरिति स्मृतम् ।

अङ्गुष्ठादिकनिष्ठास्य सृष्टिन्यासमुदाहृतम् ।

कनिष्टान्तमङ्गुष्टान्तं संहारन्यासमुच्यते ।

विष्णांशामूलमन्त्रेणा करन्यासञ्च कारयेत् ।

No 147 a. शिरोपादन्तु विन्यासं संहृदिन्यासमुदाहृतम् ।

शिखान्तन्तु स्थपतिन्यासतत्त्वन्यासमुदाहृतम् ।

पादादिर्नाडिपर्यन्तं संहारन्यासमुच्यते ।

यथेष्ट कलशं कल्प्य पुण्याहं वाचये द्बुधः ।

चन्दनाक्षतसंयुक्तं धूपदीपञ्च दापयेत् ।

कौदारद्वारसंयुक्तं नृत्तवाद्यादि संयुतम् ।

अर्चयेत् नवकुम्भन्तु सर्वमन्त्रैस्समर्चयेत् ।

No 147 b. विष्णुकवचमात्रन्तु कुम्भमध्ये तु पूजयेत् ।

मूर्ध्नि मूर्ध्नादिभेदेषु कुम्भमध्यन्तु कारयेत् ।

त्रिंशत्प्रस्तरं पूर्वं पञ्चकुम्भस्यलक्षणम् ।

सौम्याग्निं पश्चिमे चैवा रसद्रोणन्तु तण्डुलम् ।

सचिवो वेदिमन्त्रेणा धूपदीपञ्चदर्शयेत् ।

"पुण्याहवाचनम्" ॥

धारास्तु सप्तविद्यावान् गन्धतोयन्तु पूरयेत् ।

परि॰ ॰आस युक्ते वा नव॰॰ नन्तु वेष्टयेत् ।
हिर॰ ॰रूपेति मन्त्रेणां ॰ ॰ ॰सन्तुपञ्चमम् ।
No १०a. नमः क्ष इति मन्त्रेणा प वं॰ समर्पयेत् ।
नम स्वलेति मन्त्रां तुम्र स्व ॰मन्त्रमै ॥
भव वेति मन्त्रेणां कूर्चं ॰ा विचक्षणः ।
पुरुष ॰॰ ॰ ॰ ॰मन्त्र विशेषतः ।
अष्टा॰ पारमश्यचर्य॰ । स्तूत्रञ्चेवगतः ।
स्थपा॰ स्थापनरूपं स्था॰ ॰॰॰ ॰॰॰ येत् ।
विश्वरू॰ ॰ ॰ ॰॰वा नारा ॰॰॰म् ।
शयने वेदिमध्ये तु नववस्त्र वेष्ट ॰त् ।
वेरशाययेद्धीमान् पञ्चकु ॰ प्रक॰ पयेत् ।
No 14b.b. नववस्त्र गृहीत्वा तु पश्चात्न ॰ावृतं भवे॰ ।
पुरुषसू॰ ॰शयनं ॰ञ्चकुम्॰ म् ॥
पञ्च॰ ॰अमि॰ ॰ ॰नालिं॰ फ॰ ॰सेत् ।
पञ्च ॰तिं समभ्यच्य॰ पूर्वादिदिदिरुच्यते ।
तन्म ॰ प्रतिमे मूलं अर्चयेद्दि॰ यशिल्पिनः ।

स्वस्ति सूक्तेन मश्चार्य पुण्याहं वाचयेत् बुधः ।

एवं स्थपति सम्पूज्य पुनः प्रतिमादिशोधनम् ।

No.1491a. यागमण्डपमिति प्रोक्तं बेरशोधनमुच्यते ।

इति महाविश्वकर्म्ये प्रतिष्ठातन्त्रे एकादशोऽध्यायः ॥

बेरशो- [ध्य]

धनम्"॥ बेरशोध विधिं वक्ष्ये संक्षिप्येणा तुनोच्यते ।

[त]

स्थानमण्डपतत्पूर्वे श्रीहिन्यस्थण्डुलैरपि ।

चतुरस्रसमं कृत्वा नवपङ्क्तिं लिखेद्बुधः ।

चतुर्दिक्षु च संयुक्तं पूर्वाग्र उत्तराग्रहम् ।

मध्येमेकपदेष्टन्तु दललिख्येति शिल्पिभिः ।

आदिवासर कुम्भन्तु तन्मध्येषु प्रतिष्ठितम् ।

No.1491b. इन्द्रादिलोकपालानां कलशास्थापयोगहम् ।

हंसकूर्चान् नारिकेलञ्च स्रुक्स्रुवस्तन्तुवेष्टयेत् ।

धूपदीपाक पुष्पन्तु स्र्चयेत् पूज्यमेव च ।

प्राणायामन्तु सर्वेषां पूर्ववत् शोधकं भवेत् ।

मृतोदकादि सर्वन्तु पञ्चगव्यन्तु तेपुरे ।

नववस्त्रं तु वेष्टयन्तु संकल्प्य पुण्याहं वाचयेत्बुधः ।

No 150a हिरण्यवर्णादिमन्त्रेण शन्नोमित्रं चशोच्यते ।

लक्ष्मकूर्चसमायुक्तं बेरमन्त्राभिषेचनम् ।

धूपदीपन्ततः पश्चात् नानावस्त्रैरलङ्कृतम् ।

नानागन्धादि सम्पूज्या पश्चात् प्रतिसुबन्धनम् ।

नृत्तगीतादिवाद्यैश्च स्वस्तिसूक्तं जपेत् पुनः ।

शयनमन्त्रं तन्त्रम् ॥

शाययेच्छयने ऊर्ध्वे रचयेद्दिव्यशिल्पिनः ।

बेरशोधनमेवन्तु पश्चात् कुण्डमारभेत् ।

No 150b स्थानमण्डपத்திலே ஜலாதிவாஸம் முடிந்தவுடனே

பேருக்கை கிழக்கே நோக்கி முதல் வடக்கே

நோக்கியாகில் பேருக்கை யிருக்கப்பண்ணி

விச்வ ப்ரதிஷ்டா மண்டபத்திலே முன்சொன்னபடியே

வாஸ்துவை பூஜித்து பர்யக்நிகரணம் பண்ணி

शुद्धமானவுடனே द्वारமும் பூஜித்து யாகமும்

பூஜித்து विधानध्वजगर्भ தோரணங்களும் பூஜித்து

धूपदीपங்களுங்கொடுத்து पुष्पवस्त्रादिகளாலும்

அர்ச்சித்து பின்பு வேதிகைமேல் நெல் பரப்பி
No 15ல. ஷென்பது பதம் பண்ணி தேவதைகளை ஆத்மாவிலே
ஸ்தோக்ரம் பண்ணிக்கொண்டு ஸர்வகர்மமுதல்
கர்மம் கல்பித்து புண்யாஹம் கரிஷ்யே என்று
பலகை போட்டுப் புண்ணியாகமும் பண்ணி

" संकल्पं इन्द्रादि " ॥

ஸர்வ பாஸ்கர மந்த்ரங்களோடே அர்ச்சிப்பான்.

கிழக்கு முதலாக ओं इन्द्राय नमः ।
ओं अग्नये नमः । ओं यमाय नमः ।
ओं निरृत्यै नमः । ओं वरुणाय नमः ।
ओं वायवे नमः । ओं सोमाय नमः ।
ओं सोमाय नमः என்று கிழக்கு முதல்
பிரதக்ஷிணமாக அர்ச்சித்து பின்பு மத்ய-
ஜலத்தின் நடுவே வஸ்துவின் வடிவை த்யானம்
பண்ணி ஏழு நதி சந்நிதிக்காக த்யானித்து
பூசித்து ओं विष्णवे नमः ।

No 151-b.

विष्ण्वादिमन्त्रम्,

केशवादिमन्त्रम्" ॥

ओं पुरुषायनमः । ओं सत्यायनमः ।

ओं अनिरुद्धायनमः । ओं इन्द्रायनमः ।

ओं अग्नये नमः । ओं भृङ्गराजायनमः ।

ओं कात्यायनमः । ओं विनायकायनमः ।

ओं अनलायनमः । ओं वशिष्ठायनमः ।

ओं धनदायनमः । ओं भास्करायनमः ।

ओं लक्ष्म्यै नमः । ओं सुदर्शनायनमः ।

ओं विष्णुदुर्गायनमः । ओं चक्रमूर्तये नमः ।

ओं वृहदायनमः । ओं पौण्ड्रायनमः ।

ओं वरायनमः । ओंनारसिंहायनमः ।

"ओं खड्गायनमः । ओं मुसलायनमः ।

"विष्णुकवचम्"

No 152-a.

इति सम्पूज्य ओं केशवायनमः ।

ओंनारायणायनमः । ओंमाधवायनमः ।

ओं गोविन्दायनमः । ओं विष्णवेनमः ।

ओं मधुसूदनायनमः। ओं दामोदरायनमः।
ओं त्रिविक्रमायनमः। ओं वामनायनमः।
ओं श्रीधरायनमः। ओं हृषीकेशायनमः।
ओं पद्मनाभायनमः। ओं वामदेवायनमः।
[ण्ठा]
ओं गरुडध्वजायनमः। ओं वैकुंठायनमः।
ओं अनन्तायनमः। ओं पुरुषोत्तमायनमः।
ओं योगनरसिंहायनमः। ओं पीताम्बरायनमः।
ओं हरये नमः। ओं बृहस्पतये नमः।
ओं संकर्षणे नमः। ओं गदाधरायनमः।
No158-b. ओं चक्रायनमः। ओं अच्युतायनमः।
ओं नारसिंहायनमः। इत्यादिकवचं सम्पूज्य:।

कवर्गादि मन्त्रम्॥

ओं कवर्गायनमः। ओं चवर्गायनमः।
ओं टवर्गाय नमः। ओं तवर्गायनमः।
ओं पवर्गायनमः। ओं फवर्गायनमः।
ओं बवर्गायनमः। ओं भवर्गायनमः।

ओं यवर्गायनमः । ओं रवर्गायनमः ।

ओं लवर्गाय नमः । ओं ववर्गायनमः ।

ओं शवर्गाय नमः । ओं षवर्गाय नमः ।

ओं सवर्गाय नमः । ओं हवर्गाय नमः ।

ओं ळवर्गाय नमः । ओं क्षवर्गायनमः ।

इति सम्पूज्यः । யாயன வேதிகை கிழக்கேயாதல்

யாயன வேதிகையிலேயாதல் स्थानमण्डप த்திலே

No 158a. சென்று முன்போலே சாலியாலே சதுரமாகக்கொண்டு

नन्त्रम् नவபதமாக்கி பாங்கிடும் பத்தை ஸ்தாபித்து எட்டு

मन्त्रम्

प्रतिसारम् ॥ திக்கிலும் கலசங்களை ஸ்தாபித்து सूत्रकूर्च

नालिकेर விம்ப பக்ஷங்களாலே அலங்கரித்து முன்போலே

இம்பாம்க்களை பண்ணி स्नानवस्त्र विप्रोच उद्धवस्त्र

முப்பதைந்திக்க धूपदीप ங்களும் கொடுத்து ஆராதித்து

பின்பு प्रतिसारबन्धनं करिष्ये என்று ஸங்கல்பித்து

புண்ணியாகவாசனம் பண்ணி தேவ கனிகையிடல் அமுதுப்படியும்

தேங்காய் திரிக்காப்பதாக வைத்து गन्धाक्षतै களாலும்

"विष्णोर्नुकमन्त्रम्" ॥

No 153 b. புஷ்பாதிகளாலும் அர்ச்சித்து विष्णोर्नुक மென்கிற
மந்த்ரத்தாலே அர்ச்சித்து தேவனுடைய தக்ஷிண
ஹஸ்தத்திலே மந்த்ரத்தோடே கூட க்கதிப்பான
திவ்யநாமேவனம் போதாயனோக்தல் இப்படியாகல்
ஸ்கண்டிலமிட்டு தாம்பூலங்களும் கொடுத்து
புஷ்பாதிகளாலும் முன்போல் அர்ச்சித்து
शयनारोहणं करिष्ये என்று ஸங்கல்பித்து புண்யாஹமும்
ப்ரோக்ஷித்து பஞ்ச சயனத்தின் மேலே பேடத்தை
சயனம்பட வைத்து அர்ச்சிப்பான்.

ओं पुरुषायनमः । ओं सत्यायनमः ।
ओं अच्युतायनमः । ओं रुद्धायनमः ।
ओं विष्णवे नमः । என்று பஞ்ச பிம்பங்களும்
அர்ச்சித்து பேடத்தையும் அர்ச்சிப்பான்.

"कुण्डशुद्धिः" ॥

No 154 a. त्रिमूर्ति पञ्चमूर्ति च विष्णुमूर्ति नवमूर्तिकम् ।
दशमूर्ति क्रमेणैव चतुर्विंशति मूर्तिकम् ॥

पञ्चवर्णक्रमेणस्थात् अष्टायुधमथार्चयेत् ।

चतुर्दशं भुवनैश्चतुर्हस्तखड्गादि मेध्ययेत् ।

मांसे च रुधिरेचर्यारोमतिश्च समर्चयेत् ।

इत्यादि कवचादीनां तत्तस्थानेषु मर्चयेत् ।

शयनारोहणं प्रोक्तं कुण्डखड्गि विधि: खण्ड: ।

होमकर्मन्तथाकुर्यात् मण्डपानान्तु संस्तरेत् ।

No154 b. मथित्वाग्नि सूर्यकान्तं वाश्रातिर्याकारजन्तथा ।

खञ्जाखञ्जन्तु कर्तव्यं सर्व कर्म विशेषत: ।

ब्रह्मासने समासीनं कुण्डमध्ये हुताशनम् । अग्निरूपम्

प्रत्यङ्मुखं रक्तवस्त्रं तरुणादित्य सन्निभम् ।

स्वाहा स्वाहयन्तदेविश्च सर्वदेवात्मकं परम् ।

एके वै हृदये तस्य त्रयं पादं शिरद्वया ।

चतु: शृङ्गं चतुर्नेत्रं सप्तजिह्वा द्विनासिका ।

सप्तहस्तस्थितमग्निं सर्वाभरणभूषितम् ।

No155 a. कृष्णाजिनाच्छ शेशाङ्गं मौञ्जिदण्डसमन्वितम् ।

खड्गस्रवाशाज्यं शक्ति षडन्दक्षिणेकरे ।

चाराण्यजनञ्चाप्य आज्यपात्रन्तु वामके ।

बिम्बञ्चा पञ्चमूर्तीनां कुर्यादेवमितिऽध्रुवः ।

हिरण्यवर्णादिकर्तारं रक्ता कृष्णा चैव तु प्रभा ।

अधिका बहुरूपञ्च जिह्वा सप्तप्रकीर्तिता ।

"अग्निरूपम्"

ऐशाने त्वाग्नि भूतिर्वा वारुणानिलमध्यगा ।

आकाशान्तो जुहोतव्यो सप्तजिह्वा तु वैष्णवि ।

V.155b. हिरण्याय समिद्धोमं मङ्नायां मजेपितम् ।

सजवापकशक्तायां कृष्णालं लाजमेव चा ।

वसुप्रभायमनन्तञ्च ध्याला भुवजुहो द्विवा ।

"आहुति" ॥

होतव्यामिति रक्तायां तिलं सर्वमनं प्रियः ।

अन्यासं बहुरूपायां जुहोति मनसा स्मरन् ।

समिधो मेध्या नोपञ्च विशेषेन सशाता हुतो ।

आसीनञ्च तु होमेतु तिलसर्षप शक्तिषु ।

अन्याग्नौ हुतं युक्तत् सर्पि भवति निष्फलम् ।

No 156 a. चतुरङ्गुलसंश्राव्य विश्विनो घृतमाहुतिम् ।
अन्नमु[मि]ष्टप्रमाणं स्यात् लाजमुष्टिमितं भवेत् ।
तिलसर्षपशक्तानां शुक्तिमात्राहुतिर्भवेत् ।
अग्नीनां पूजयेत्तत्र परिधीनात्र कारयेत् ।
आकारसमिधा कुर्यात् कूर्चन्तत्रस्थ मेखला ।
॥ "नवधान्यं समित्" ॥
प्राणिर्वा उत्तरे स्थाप्य प्रोक्षणीनां न्यतिं न्यसेत् ।
श्रद्धकूर्चन्तदात्मे च दक्षिणे शान्तविन्यसेत् ।
समिधाज्य चरु लाजा मृद्गमायनास्तिला ।
No 156 b. शालिंगाढनभेमीमा रसवन्याकानपि ।
"समिधैवके पूर्णाहुतिः" ॥
दधिक्षीर क्रमो जुहुयात् कुण्डमध्ये पृथक् पृथक् ।
पलाश शैल शुक्लार्क अश्वत्थोदुम्बरं तथा ।
श्लक्ष्णं च खदिर बिल्वं समिधैश्च प्रमाद्यते ।
अग्नेरीशानपर्यन्तं क्रमशान्नशिता तथा ।
श्रद्धे चास्तुषडङ्गञ्च बीजामूलमोमयेत् ।

शतमष्टोत्तरं वापि तदर्धं वा तदर्धकम् ।
कर्तव्यं सर्वयत्नेन सर्वद्रव्यं पृथक् पृथक् ।
No 157a. पूर्णाहुतिन्तथा कृत्वा गन्धपुष्पादिरर्चयेत् ।
अग्निकार्यर्थमध्येष्यस्थलस्थानुग्रार्घ्यपात्रकम् ।
प्रदक्षिणमारयागोपकरणादिंव्यक्रमात् ।
कुण्डसंकाशमध्येन कुण्डनाभिं पुरोक्तवत् ।
अनामिकाङ्गुष्ठयोश्चापि मूलाम्ना चक्षु कुण्डवत् ।
निरीक्षणमूलमन्त्रेण प्रोक्षणं ताडनं कुशैः ।
हुम्फटान्तमन्त्रेण अभ्युक्षणं पोषनन्दनम् ।
No 157b. कवचेन धनेतुत्वा किरिणं प्ररणान्तथा ।
सन्धिकारणसेवेन कुर्यात् कुण्डेनोपले ।
नानारवङ्गे निधातव्या पश्चिमेषु शान्यतादितम् ।
कलामन्त्रस्य स्पाकल्या त्रिसूत्राऽथानुवेष्टयो ।
गर्भादादिति कासर्वं क्रमं कृत्वा विचक्षणः ।
भावमेवक्रमेणान्तु स्थपतिर्होममाचरेत् ।
केशवस्य नारायणस्य माधवस्य गोविन्दस्य

No 158 a. विष्णुस्य [विष्णोः] मधुसूदनस्य त्रिविक्रमस्य
वामनस्य श्रीधरस्य हृषीकेशस्य पद्मनाभस्य
दामोदरस्येति स्वाहा ॥

॥ "आहुतिमन्त्रांतन्त्रौ प्रायश्चित्ताम्" ॥

ओं प्रजापतये स्वाहा । ओं इन्द्रायस्वाहा ।
ओं अग्नये स्वाहा । ओं सोमायस्वाहा ।
ओं ज्येष्ठायस्वाहा । ओं श्रेष्ठायस्वाहा ।
ओं कनिष्ठायस्वाहा । ओं कनिष्ठित्यैस्वाहा ।
ओं प्रतिष्ठायै स्वाहा । ओं तपत्येस्वाहा ।
ओं अयनेस्वाहा । ओं प्रजापतये स्वाहा ।
ओं ब्रह्मणे स्वाहा । ओं विश्वजकर्मनोमयस्वाहा ।

No 158 b. ओं हंसवाहमहिमादिषाहं, रक्षोहणं प्रतिनासि
प्रतिनासि जिष्णुं ज्योति आत्मतिं विश्वे स्वाहा ।
ओं चित्रञ्चस्वाहा। ओं चित्तञ्चस्वाहा ।
ओं आकृतिञ्च स्वाहा । ओं अविज्ञातञ्चस्वाहा ।
ओं मरञ्च स्वाहा । ओं सत्वाहिञ्चस्वाहा ॥

ओं दर्शश्च स्वाहा । ओं पूर्णमासश्च स्वाहा ।
ओं रथन्तरञ्च स्वाहा । ओं प्रजापत येजयानन्तो
विष्णवे प्राश्नित्तदूम: प्रतनाज्येषु तस्मै विशास्स-
मनन्तसर्वसमधु सहितन्योवहन्वस्वाहा । ओं

No 159a. अग्निभूतानां अधिपतस्समावत्वास्मिन् ब्रह्मणास्मिन्
क्षेत्रस्यामशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कलणास्मिन्
देव भूत्यां स्वाह ।

"अग्निमुखम्" ॥ "तन्त्रम्" ॥

अग्निमुखादिहोममग्निं करिष्ये अल्லது
ஸங்கல்பித்து குண்டத்தை கிழக்கு மேற்கு
கோடுகளால் செய்து குशाग्रेण अभ्युक्षणं ।
खनन पूरण समीकरण सेचनं गोमयानुलेपनं खड्गो
पिधाय कुण्डमध्ये पूर्वयामोत्तर पश्चिमेषु
त्रिसूत्रायाश्रेण वेष्ट्या इत्यभ्यर्च्य कुण्डमध्ये
पूजाध्यान मन्त्र ககாலே சொல்லிக் பூஜித்து

No 159b. आप्यायस्व स्समे: என்கிற மந்திரத்தால் வடக்கே

॥ मन्त्रं तन्त्रं ॥

கிழக்கே முடியாகக் கீறுவது. இதின் மேலே
நடுவே வடக்கே நுனியாக यो रुद्रो विश्वाय
என்கிற மந்த்ரங்களாலே கீறுவது. கிழக்கே அக்னியைத்
தொடுவது. வடக்கே நுனிய इन्द्र विश्वा अविवृता
என்கிற மந்த்ரங்களாலே யிப்படிக் கீறின சமித்தை
நடுவே வைத்து ஜலம் ப்ரோக்ஷித்து எடுத்து
வடக்கே போட்டு அக்னியைக் கொண்டுவரச் சொல்லி
ओं भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा । अग्निमावाहयामि
என்று நடுவே ப்ரதிஷ்டித்து ஜ்வலிக்கக்காட்டி
NC160a भूर्भुवस्स्वाहा என்று பரிஷேசனம் பண்ணி
இரண்டு நாலு ஆறு சமித்து மாகக் கொண்டு
जुषाणो अमुना अतिथिमन्त्रेण। उमन्नो उमन्नो
यन्नामुपयामि त्रि विद्वान् विश्वा अग्ने अभियुञ्जापि
इत्यादीन् इयतामाहर भोजनानि என்கிற மந்த்ரங்களாலே
சமித்தை யிட்டு மலனை ஆஸனம் போட்டு பின்பு ஒரு பில்லு
எடுத்துக் கிள்ளி வடக்கே போட்டு கிழக்கே

புல்லிடுகிற மந்திரம். ओं भूर्भुवस्वाहा வென்று
கிழக்கு நுனியாகப் போட்டு பின்பு தெற்கே இடுகிற
மந்திரம் 3 कृयनाम सरस्पारे என்கிற மந்திரத்தாலே
வடக்கு நுனியாகப் போட்டு பின்பு வடக்கே புல்லிடுகிற
மந்திரம். अग्न आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये
No 160 b निहोता सत्सि बर्हिषि என்கிற மந்திரத்தாலே
கிழக்கே நுனியாகப் போட்டு இப்படி பரிஸ்தரித்துப்
பின்பு வடக்குதிக்கிலே பாத்ர ஸாதனம் போட்டுத்
கூர்ச்சம்
தெற்கே ப்ரஹ்மாவுக்குப் ப்ரஸ்து போட்டுப் பின்பு
ஈசான்ய திக்கிலே ப்ரணீதாஸனம் போட்டுப் பின்பு
தம்பமென்பது அணைக்கால் கட்டி வைத்து பாத்திர-
ங்களை ஆஸனத்திலே ரெண்டு ரெண்டாக கவிழ்த்து
ப்ரோக்ஷித்து பாத்ரங்களை எடுத்து முன்னே வைத்து
No 161 a. ஜலங்களை விட்டு இரண்டு பில்லு பவித்ரமாக முடிந்து
ஜலத்திலே போட்டு अनामिकाङ्गुष्ठ த்தாலும்
முகாலதிக்க கிழக்கு நுனியிலே வைத்து ப்ரணீதாவிலெடுத்து

முன்னேயச்சு ப்ரோக்ஷித்து ஆஜ்யபாத்திரத்திலே

ஜலத்தைப் பவித்ரத்தாலே ப்ரோக்ஷித்து நிருதிக்கு

கிழக்கே ப்ரஹ்மாவைப் ப்ரதிஷ்டித்து வைத்து

மந்த்ரம் ப்ரஹ்மணேஸ்மின் நமஸ்தே என்கிற

மந்த்ரத்தாலே அர்ச்சிப்பானாம் பின்பு பாத்ரத்திலே

குசமும் தேனும் பூவும் பிடிக்க नारसाग्र அளவாக

எடுத்து वरुणाद्यै என்கிற மந்த்ரத்தாலே வைத்து பின்பு

No161 ப்ரு பாத்ரத்திலே ஜலத்தை விட்டு வாயு திசையிலே

வைத்து கிழக்கிலே பின்பு ஆஜ்யஸ்தாலியை

எடுத்து நெய்யை வார்த்து ஒரு தர்ப்பையைக் கொளுத்தி

அதின் மேலே வைத்து ஒரு பவித்ரத்தைப் போட்டு

இரண்டு தர்ப்பை கட்டி ஆஜ்யத்திலே போட்டு ஒரு

அக்னி பிடித்துக்கொண்டு ஆஜ்யஸ்தாலியை

சுற்றி அக்னியண்டைக்கே போட்டு ஆஜ்யத்தை

அக்னிக்கு தெற்கே எடுத்து வைத்து நெருப்பைக் கொட்டு

அக்னியோடே அக்னியைக்கூட்டி ஆஜ்யத்தை

ஜலத்தை மெக்காலதிச்ச பவித்ரத்தின் முடிச்சை

No 162a. அவிழ்த்து அக்னியிலே போட்டு इदंक्रावर्च னம்பண்ணி

. யசா. அங்கிலக்காலே தெற்கேயென்றும் வடக்கேயென்றும்

ஸ்திலையவடக்கு கிழக்கு மகமாக யிட்டு. யசா. சமித்தும்

. ய. சூ. அங்கிலக்காலே கொண்டு இதில் தெற்கே

அகோராஸமித்தும் இதில்வடக்கு சருயாஸமித்தும்

யீசானத்திலே प्रणीते க்கென்றும் வடமயில் சரு வக்கொன்று

நின்ற ஸமித்தைக் கட்டி ஆஜ்யத்திலே அடியையும்

நுனியையும் தெளித்து அக்னியிலே போட்டு

ஹோமம் பண்ணுகிற மந்த்ரம் जुषस्वाहा வென்று

ஆஹுதி பண்ணி பரிஷேசனம் பண்ணி ப்ரோக்ஷணியில்

No 162 b. ஜலத்தைக் தொட்டுத் தெற்கே अदि பரிஷேசனம் பண்ணி

u ... ஸ்ருபதியினுடைய அனுக்ஞையைக்கொண்டு அக்னியிலே

सोमायस्वाहा என்று अदितेऽनुमन्यस्वाहा என்று மேற்கே

अनुमतेऽनुमन्यस्वाहा என்று வடக்கே सरस्वतेऽनुम-

न्यस्वाहा என்று கிழக்கே देवसवितप्रसूवा என்று

திக்கிலே ஹோமம் பண்ணிப் பின்பு युक्तोपहृजातवेदा

எண்திசை மங்கலர்க்காலே ஹோமம் பண்ணி ओं इन्द्रायनमः।

ओं अग्नयेनमः, ओं यमायनमः, ओं निऋत्यैनमः।

ओं वरुणायनमः । ओंवायवेनमः।

No 163 a. ओं सोमायनमः । ओं ईशानायनमः।

எண்ணு ஆவாஹிக்கு தூपदीपமும் கொடுக்கு

அர்ச்சிக்கு ओं इन्द्रायस्वाहा ।

ओं इन्द्रस्पर्शनायस्वाहा। ओं अग्नये स्वाहा ।

ओं अग्निस्पर्शनायस्वाहा । ओं यमायस्वाहा ।

ओं यमस्पर्शनायस्वाहा । ओं नैरृते स्वाहा ।

ओं नैऋतस्पर्शनायस्वाहा । ओं वायवे स्वाहा ।

ओं वायुस्पर्शनायस्वाहा । ओं वरुणायस्वाहा ।

ओं वरुणस्पर्शनायस्वाहा । ओं सोमायस्वाहा ।

ओं सोमस्पर्शनायस्वाहा । ओं ईशानायस्वाहा ।

ओं ईशानस्पर्शनायस्वाहा ॥

॥ समिधान्याहुति ॥

No 163 b. ओं अदिते अनुमन्यस्वाहा, अनुमते अनुमन्यस्वाहा
सरस्वतेऽनुमन्यस्वाहा , देवसवितप्रसूवा ।
ओं भूरस्वाहा । समिधान्या आज्याहुति मन्त्राम
युक्तोवाहाजातवेदापुरस्तात् ।
अग्नेरिति मर्यमणंयदे दन्तं षड्ढेषजस्य आद्भकर्ता
याागात् अपात् पुरुषान् समीसमिस्वाहा ।
अन्नाहुति चतश्च आज्या प्रचरत्वन्नो इमन्नो यज्ञं
नयतु प्रजानत् । ब्रह्मसमिद्भवत्याहुतीनां स्वाहा ।

No 164 a. ॥ "आज्याहुति" ॥

आज्याहुति चतश्च प्रजा प्रचरत्वन्नो इमन्नो यज्ञ-
न्नयतु प्रजानत् । ब्रह्मसमिद्भवत्याहुतीनां स्वाहा ।
आज्याहुति । आनोभद्राः क्रतवो यन्तु विश्वतो
दस्थासो अपरिदास उद्भिदः । देवा नो यास्तमिद्धयेत्
सन्नप्राप्युपोरक्षिता रौपे दिवे स्वाहा ।
चित्तञ्चस्वाहा । ओं कृतया स्वाहा ।
ओं कृतञ्चस्वाहा । ओं प्रीयते स्वाहा ।

ओं प्रक्रोयते स्वाहा । ओं प्राणायस्वाहा ।

ओं अपानायस्वाहा । ओं व्यानायस्वाहा ।

No 164 b ओं उदानायस्वाहा । ओं समानायस्वाहा ।

ओं सान्ति धमानायस्वाहा । ओं सन्नितायस्वाहा ।

ओं विकृडक्नायस्वाहा । ओं बलायुष्यमाणायस्वाहा ।

ओं बलाहितायस्वाहा । ओं निषिन्ने स्वाहा ।

ओं निष्कणाय स्वाहा । ओं अशिष्यते स्वाहा ।

ओं आसीनायस्वाहा । ओं आसितायस्वाहा ।

ओं निवत्स्यते स्वाहा । ओं निपद्यमानायस्वाहा ।

ओं निपन्नाय स्वाहा । ओं शेष्यते स्वाहा ।

ओं शयनायस्वाहा । ओं शयितायस्वाहा ।

ओं निकृन्तते स्वाहा । ओं सममिते स्वाहा ।

No 165 a ओं संमीलितायस्वाहा । ओं सोत्स्यते स्वाहा ।

ओं स्वपते स्वाहा । ओं सोप्तायस्वाहा ।

ओं प्रबोत्स्यते स्वाहा । ओं प्रबोध्यमानायस्वाहा ।

ओं जाकरिष्यते स्वाहा । ओं जाक्रमानायस्वाहा ।

ओं विक्षितायस्वाहा । ओं सन्नहारस्यते स्वाहा ।

ओं सांजितायस्वाहा । ओं विचिलनस्वाहा ।

ओं विपरपंमानायस्वाहा । ओं लङ्कितायस्वाहा ।

ओं विकविष्यस्वाहा । ओं विधूतायस्वाहा ।

ओं ओजितायस्वाहा । ओं विचिते स्वाहा ।

No165b. ओं विचितेनस्वाहा । ओं विवस्तुमानायस्वाहा ।

ओं अर्थस्यते स्वाहा । ओं चक्रमिष्यते स्वाहा ।

ओं शक्रमीनायस्वाहा । ओं नारायणायस्वाहा ।

ओं सर्वदेवात्मने स्वाहा । ओं नारायणायस्वाहा ।

ओं सर्वयमाद्रपतये स्वाहा । ओं नारायणाय अनन्तायस्वाहा ।

ओं प्रसन्न नारायणायस्वाहा । ओं पुण्यनारायणाय कुशाधि-

पतये स्वाहा । ओं पुण्यनारायणाय नरपत्रशायिने स्वाहा ।

No166a. ओं पुण्यनारायणायस्वाहा । ओं वटाक्षिवशायस्वाहा ।

ओं पुण्यनारायणायनातवेन स्वाहा । ओं पुण्यनारायणाय

बालरूपायस्वाहा । ओं पुण्यनारायणाय बालरूपिणेस्वाहा ।

ओं पुण्यनारायणाय प्रबोधिनेमिस्वाहा ।

ओं पुण्यनारायणाय सर्वाधिष्ठानायस्वाहा ।

ओं पुण्यनारायणाय सर्वमायप्रवरायस्वाहा ।

ओं पुण्यनारायणाय मूर्धिनस्थानायस्वाहा ।

No166 b. ओं बलायस्वाहा । ओं बलाय वरपत्रशायिने स्वाहा ।

ओं सत्यायस्वाहा । ओं सत्यनिष्ठायस्वाहा ।

ओं सत्यात्मने स्वाहा । ओं सत्यनित्यायस्वाहा ।

ओं सर्वसत्यादिसत्यस्थासत्यसत्यं प्रतिष्ठायस्वाहा ।

ओं सत्यलोक प्रवर्धिने स्वाहा । ओं सत्यात्मदेवायस्वाहा ।

ओं सत्यं ममोताय स्वाहा । ओं सत्यं सोपनायस्वाहा ।

ओं सत्यं सत्यं समामन् सत्यं निष्ठायस्वाहा ।

ओं पुरुषायस्वाहा । ओं पुरुषपुरुषाय स्वाहा ।

ओं पुरुषसंकुरस्कुताय स्वाहा । ओं पुरुषायिसमाधिताय स्वाहा ।

No167 a. ओं पुरुषनिष्ठायस्वाहा । ओं पुरुषात्मने स्वाहा ।

ओं पुरुषपुरुषायस्वाहा । ओं पुरुषायजगमित्यायस्वाहा ।

ओं पुरुषाय जगधाता स्वाहा । ओं पुरुषाय जगत् प्रवर्तिने स्वाहा ।

ओं पुरुषाय जगत्कृतवे स्वाहा ।

ओं विष्णुक्रीडात्मने स्वाहा । ओं भुवि संक्रीडनायस्वाहा ।

ओं जगन्मोहनायस्वाहा । ओं जगद्धितायस्वाहा ।

ओं नयिर्यप्पनायस्वाहा । ओं कायस्वाहा ।

ओं कस्मै स्वाहा । ओं सर्वस्यै स्वाहा ।

No167 b. ओं विष्णवे स्वाहा । ओं धूपरूपिणे स्वाहा ।

ओं विष्णवे संग्रहनात्मने स्वाहा । ओं विष्णवे संप्रति-

कायस्वाहा । ओं विष्णवे सर्वशुभप्रदाय स्वाहा ।

ओं विष्णवे अशुभायस्वाहा । ओं विष्णवे शुभसंरक्षणाय

स्वाहा । ओं पुण्यात्मने स्वाहा । ओं पुण्यायबल ऊर्जिनाय -

स्वाहा । ओं पुण्य परस्थानायस्वाहा । ओं पुण्यसमृद्धायस्वाहा ।

ओं पुण्यजन सम्पृक्तायस्वाहा । ओं पुण्याय त्रिविनायकाय -

No 168 a. स्वाहा । ओं पुण्यायकामन्तजनायस्वाहा । ओं पुण्याय

सर्वनन्दनायस्वाहा । ओं पुण्यायहित महात्मने स्वाहा ।

ओं पुण्यायत्यन्ताभितायस्वाहा । ओं पुण्याय सर्व सर्वा-

निष्टायस्वाहा । ओं पुण्यायसर्वलोकायस्वाहा ।

ओं पुण्यात्मने सर्वसर्वात्मने स्वाहा ।

ओं मौलायस्वाहा । ओं दिव्यायस्वाहा ।

ओं ~~[illegible]~~स्वाहा । ओं तनयायस्वाहा ।

No 168 b. ओं सर्वोत्तरायस्वाहा । ओं सर्वस्मै स्वाहा ।

ओं विष्णवे स्वाहा । ओं प्रपञ्चविष्णवे स्वाहा ।

ओं मकुटायस्वाहा । ओं केशवो स्वाहा ।

ओं ललाटे स्वाहा । ओं श्रोत्राभ्यां स्वाहा ।

ओं पक्ष्माभ्यां स्वाहा । ओं उष्णीषायस्वाहा ।

ओं मृडु स्वाहा । ओं मुखायस्वाहा ।

ओं ललाटायस्वाहा । ओं श्रोत्राभ्यां स्वाहा ।

ओं भ्र्यां स्वाहा । ओं कर्मनागोप्यां स्वाहा ।

ओं मक्षाभ्यां स्वाहा । ओं वक्ष्याभ्यां स्वाहा ।

No 169a. ओं तानकाभ्यां ~~ज्योति~~ज्योतिश्चखास्वाहा । ओं ज्योतिरूपायस्वाहा ।

ओं गण्डाभ्यां स्वाहा । ओं न्रभ्यां स्वाहा ।

ओं नासिकाये स्वाहा । ओं दाभ्यां स्वाहा ।

ओं नखाभ्यां स्वाहा । ओं दन्ताभ्यां स्वाहा ।

ओं जिह्वायै स्वाहा । ओं अङ्गुलायस्वाहा ।

ओं कर्णायस्वाहा । ओं ग्रीवायस्वाहा ।

No 169 b. ओं कीकस्वाभ्यां स्वाहा । ओं जत्रुभ्यां स्वाहा ।

ओं अंसाभ्यस्वाहा । ओं स्कन्धायस्वाहा ।

ओं बाहुभ्यां स्वाहा । ओं कोर्पराभ्यां स्वाहा ।

ओं प्रकोष्ठभ्यां स्वाहा । ओं तलेभ्यस्वाहा ।

ओं अङ्गुलीभ्यां स्वाहा । ओं पर्वतेभ्यस्वाहा ।

ओं नखेभ्यस्वाहा । ओं हृदयायस्वाहा ।

ओं स्तनान् स्वाहा । ओं पार्श्वभ्यां स्वाहा ।

ओं प्रजापत्ये स्वाहा । ओं वस्त्रायै स्वाहा ।

ओं वसतिमुष्कायस्वाहा । ओं व्यकृतिभ्यां स्वाहा ।

No 170 a. ओं जानुभ्यां स्वाहा । ओं जङ्घाभ्यां स्वाहा ।

ओं उल्फेभ्यस्वाहा । ओं परभ्यां स्वाहा ।

ओं पादाभ्यां स्वाहा । ओं पादाङ्गुलाभ्यां स्वाहा ।

ओं पावनभ्यां स्वाहा । ओं नखेभ्यस्स्वाहा ।

ओं सन्धीभ्यां स्वाहा । ओं सन्तानेभ्यः स्वाहा ।

ओं रोमस्थाभ्यस्वाहा । ओं रोमरूपेभ्यस्वाहा ।

ओं चर्मभ्यस्वाहा । ओं चर्मपालीभ्यस्वाहा ।

ओं मन्त्रेभ्यस्वाहा । ओं शिरेभ्या स्वाहा ।

Nc No170b. ओं द्रिमर्थं स्वाहा । ओं रक्तेभ्यस्वाहा ।

ओं मांसेभ्यस्वाहा । ओं मेध्येभ्या स्वाहा ।

ओं शुक्रायस्वाहा । ओं शुक्ररूपायस्वाहा ।

ओं हेतसे स्वाहा । ओं जितेजिष्टायस्वाहा ।

ओं तेजसे स्वाहा । ओं धातुभ्यस्वाहा ।

ओं धातुरूपभ्य: स्वाहा । ओं बद्धायस्वाहा ।

ओं क्षीरेभ्यस्वाहा । ओं नादेभ्य: स्वाहा ।

ओं नमस्तेभ्यस्वाहा । ओं बुद्धियेभ्य: स्वाहा ।

अहङ्कारायस्वाहा । ओं सिद्धायस्वाहा ।

No171a. ओं हृत्पुण्डरीकायस्वाहा । ओं प्राणपुण्डरीकायस्वाहा ।

ओं जीवायस्वाहा । ओं जीवात्मने स्वाहा ।

ओं सत्यायस्वाहा । ओं सत्यरूपायस्वाहा ।

ओं ज्ञानायस्वा: । ओं ज्ञानरूपायस्वाहा ।

ओं ज्ञाघायस्वाहा । ओं ज्ञाप्तेस्वाहा ।

ओं विज्ञाप्त्रे स्वाहा । ओं अनन्तायस्वाहा ।

ओं व्यक्तायस्वाहा । ओं व्यानायस्वाहा ।

ओं प्राणायस्वाहा । ओं प्राणात्मने स्वाहा ।

ओं अपानायस्वाहा : । ओं उदानायस्वाहा ।

ओं समानायस्वाहा । ओं मतेस्वाहा ।

ओं महात्मने स्वाहा । ओं विश्वस्मै स्वाहा ।

No.171.b. विश्वात्मने स्वाहा । ओं परस्मै स्वाहा ।

ओं सत्मने स्वाहा । ओं कस्मै स्वाहा ।

ओं परमात्मने स्वाहा । ओं कस्मै स्वाहा ।

ओं यस्मै स्वाहा । ओं सर्वस्मै स्वाहा ।

ओं सर्वान्तरात्मने स्वाहा । ओं शिरश्चक्रायस्वाहा ।

ओं चन्द्रायस्वाहा । ओं शङ्खायस्वाहा ।

ओं शान्तायस्वाहा । ओं गदायस्वाहा ।

ओं नन्दकायस्वाहा । ओं मकरायस्वाहा ।

ओं भूषणे भूषयस्वाहा । ओं प्रभायैस्वाहा ।

ओं चित्रायैस्वाहा । ओं पादपद्मायै स्वाहा ।

No 172a. ओं पादपीठायस्वाहा । ओं महाकायस्वाहा ।

ओं उपाङ्गायस्वाहा । ओं प्रत्यङ्गायस्वाहा ।

ओं सर्वेश्यस्वाहा । ओं पुरुषान् स्वाहा ।

ओं भूस्वाहा । ओं भुवस्वाहा ।

ओं सुवस्वाहा । ओं महस्वाहा ।

ओं जनस्वाहा । ओं तपस्वाहा ।

ओं सत्यं स्वाहा । ओं तत्सत्य स्वाहा ।

ओं वितुर्वरेण्यंस्वाहा । ओं भर्गो देवस्य स्वाहा ।

No 172b. ओं धीमहि स्वाहा । ओं धियोयोनः प्रचोदयात् स्वाहा ।

ओं केशवायस्वाहा । ओं नारायणाय स्वाहा ।

ओं माधवायस्वाहा । ओं गोविन्दायस्वाहा ।

ओं विष्णवे स्वाहा । ओं मधुसूदनायस्वाहा ।

ओं श्रीधराय स्वाहा । ओं हृषीकेशायस्वाहा ।

ओं पद्मनाभायस्वाहा । ओं दामोदरायस्वाहा ।

ओं शङ्कर्षणायस्वाहा । ओं वासुदेवायस्वाहा ।

ओं अनिरुद्धायस्वाहा । ओं पुरुषोत्तमायस्वाहा ॥

ओं अधोक्षजाय स्वाहा । ओं नारसिंहायस्वाहा ।

No173a. ओं अच्युताय स्वाह । ओं जनार्दनायस्वाहा ।

ओं उपेन्द्रायस्वाहा । ओं कृष्णायस्वाहा ।

ओं प्रजापतये स्वाहा । ओं इन्द्रायस्वाहा ।

ओं अग्नये स्वाहा । ओं यमायस्वाहा ।

ओं निर्ऋत्यै स्वाहा । ओं वरुणायस्वाहा ।

ओं वायवे स्वाहा । ओं सोमायस्वाहा ।

ओं ईशानायस्वाहा । ओं ज्येष्ठायस्वाहा ।

ओं श्रेष्ठायस्वाहा । ओं कनिष्ठायस्वाहा ।

ओं कनिष्ठित्यै स्वाहा । ओं प्रतिष्ठायै स्वाहा ।

ओं प्रतिष्ठित्यै स्वाहा । ओं पत्यैस्वाहा ।

ओं अन्वरे स्वाहा । ओं प्रजापतये स्वाहा ।

No173b. ओं ब्रह्मणे स्वाहा । ओं विष्णवे स्वाहा ।

ओं विश्वब्रह्मणे स्वाहा । ओं विश्वकर्मणे स्वाहा ।

ओं विश्वजगन्मनो स्वाहा । ओं हव्यनामाभिमातिषा

रक्षोहणं प्रतनासजिष्णं ज्योतिष्मतीं विश्वैस्वाहा ।

ओं चित्तञ्चस्वाहा । शक्तिंश्च स्वाहा ।

ओं पूर्णाय स्वाहा । ओं ब्रह्मञ्च स्वाहा ।

ओं स्था[थि]न्तरञ्च स्वाहा । ओं विज्ञानञ्च स्वाहा ।

ओं प्रजापतिजाताय विष्णवे प्रायश्चित्तदुग्ं प्रतनाज्येषतस्मै

सविशा समनुमन्त सर्वायउग्तस्सहि हेव्य बभ्रुक्ल स्वाहा ।

No 174 a. अग्निर्भूतानामधिपतिस्समावत्वास्मिन् ब्रह्मणास्मिन् क्षेत्रस्य

माशिक्ष्यां पुरोधायां मस्मिन् कर्मणास्मिन् देवहृत्यां स्वाहा ।

पितरः पितामहावरेवरेतस्ततामहाः इभमापद्रोप्नोति ष्टानां यमः ।

पृथिव्यानायुरन्तरिक्षास्यां सूर्यादिदो चन्द्रमानक्षत्राणां

बृहस्पतिब्रह्मणाधिपति मित्रस्यां वरुणानानामधिपते

समुद्रस्यो धानम । ब्रह्मणाधिपते अंशाक्षात्यानां सविता-

No 174 b. प्रसवानाम दितिरुद्र पशूनां त्वष्टरूपाणां विष्णुपर्वतानां

मरुतोगणां प्रत्येकं स्वाहा ॥

होमकर्मन्तथा प्रोक्त मावाहनविधिं श्रुणु ः ।

सुमुहूर्ते शुभलग्ने च सूदय तिथिवारके ।

प्राणप्रतिष्ठ समायुक्तं तत्र दोषं विवर्जयेत् ।

॥ आवाहनविधि ॥

प्रातः काले तु कर्तव्यं आवाहयेत भवेत् ।

मूलमन्त्रं समुच्चार्य मन्त्रपुष्पं समर्चयेत् ।

अन्यान्यापि तथाभ्यर्च्य तथान्यासं तदिक्षयेत्।

No 175a. अष्टाक्षरेण वक्ष्येऽहं न्यासं सृष्ट्यादिभेदकम् ।

मूर्ध्नादाकारयहृनाभि योनयूरि द्विजान्य च ।

तलात्रक्रमं प्रोक्तं सृष्टिन्यासमिति भवेत् ।

॥ "संहारन्यासम्" ॥

पादादि मूर्ध्निपर्यन्तं संहारन्यासमुच्यते ।

द्वितीयञ्चरणे तुर्यं चतुर्थमङ्गुलीयकम् ।

पञ्चम पूर्वतो मूर्ध्नि षष्ठमन्नञ्च सप्तमम् ।

मुखेतु हृदयं पश्चात् अष्टमं समुदीरितम् ।

No 175b. नाभ्ये तु नवमं विद्यात् दशमं जानुमण्डलम् ।

एकादशान्तलेजङ्घो तल द्वादशमुच्यते ।

सृष्टिन्यासक्रमेणैतत् संहारं पादमादिकम् ।

न्यासं पूर्वोक्तवद्धोषं बीजाहमधुनोच्यते ।

रक्ताभं गौरवर्णञ्च धूम्रश्यामस्य सन्निभम् ।

अरूणं स्फटिकशाङ्ख सन्निभं गोप्यमित्यपि ।

पावमष्टाक्षरञ्चैव वर्णाभेदमुदीरितम् ।

No 176 a. सितं गौरञ्च विष्णुञ्च श्यामवर्णञ्च रक्तकम् ।

धूमञ्च नीलरक्तञ्च शुक्लञ्च लोहितासिता ।

पीतं श्वेताभ द्वादश्यां केशवस्य तु नामको ।

पीते प्रणव सर्वत्र न्यासं प्रणवसम्युतम् ।

॥ "अक्षरन्यासम्" ॥

तत्तद्वर्ण प्रतिष्ठादि न्यासं न्यासक्रमेण च ।

अकारं मूर्ध्नि विन्यस्य आकारन्तु ललाटके ।

इकारं सूर्यदृष्टिञ्च ईकारं चन्द्रदृष्टिकम् ।

उकारं दक्षिणे नासि ऊकारं वामनासिका ।

No 176 b. ऋकारं दक्षिणे कर्णे ॠकारं वामकर्णके ।

लृकारं सव्यकपोलञ्च लॄकारं वामकपोलकम् ।

पाकारमूर्ध्वरोष्ठञ्च पोकारमधरोष्ठकम् ।

अङ्कारञ्च जिह्वाग्रं अःकारं जिह्वमूलकम् ।

ककारं दक्षिणे बाहुं खकारं तस्य कूर्परम् ।

गकारं मणिबन्धं स्यात् घकारं तलमध्यकम् ।

ङकारमङ्गुलीनान्तु चकारं वामबाहुकम् ।

छकारं कूर्परन्तत्र जकारं मणिबन्धनम् ।

No177a. झकारन्तलमध्यं स्यात् ञकारं अङ्गुलीयके ।

टकारं दक्षिणे चोरु ठकारन्तस्यजानुकम् ।

डकारञ्जङ्घयोस्तस्मात् ढकारं पादतले भवेत् ।

णकारं पादमाङ्गुल्यं तकारं वामचारुकम् ।

थकारं तस्यजानुं स्यात् दकारन्नलकान्तकम् ।

धकारं पादतलं प्रोक्तं नकारमङ्गुलाग्रकम् ।

पकारं दक्षिणेकक्षा फकारं वामकटित्रकम् ।

बकारस्नित्पिण्डकञ्चैव भकारं लिङ्गमूलकम् ।

मकारं कुक्षिदेशेतु यकारं मेढ्रसम्भवम् ।

ळकारं भ्रूदेशेतु क्षकारं आकाशमुच्यते ।

॥ "मन्त्रन्यासम्" ॥

No177b. तत्तन्मन्त्राकरन्यासं बहिस्थानन्तु मिहोच्यते ।

आधारे लिङ्गे नाभौ हृदयसरसिजे तालुमूले ललाटे
द्वे लेत्रे षोडशारे द्वादशादि द्वलाच्च दशार्थे चतुष्के ।
[अकारादि]
नासान्ते मालमध्ये मेडपकमध्ये अंकारिद्विक्षाकारान्तं
लक्ष्यो तत् क्रमेण ॥

भावं पञ्चावरणाद्यातुर्विष्णुवाचनमर्चयेत् ।

प्राण-प्रतिष्ठा No 178a. प्राणप्रतिष्ठ मन्त्रेणा हृन्मध्ये तु न्यसेद्बुधः ।
ॐ आं ह्रीं क्रों अं कं खं गं घं ङं ओं पृथिव्याप्तेजो
वायुवाकाशा प्राणात्मने हृदयाय आं ह्रीं क्रों
इं चं छं जं झं ञं सप्तस्पर्श रूपरसगन्धात्मने
शिरसे आं ह्रीं क्रों पं टं ठं डं णं श्रों पं फं बं भं मं
वचनादानविसर्गरात्मने औं नेत्र आं ह्रीं क्रों अं यं
रं वं लं वं शं षं सं हं ळं मनोबुद्धि अहङ्कारचित्त
ज्ञानात्मने अज्ञापवद्यानं ज्ञातस्य अं नं ह्रीं नं

178 b. क्रोन्नमं इतिव्याकायां तत्वात्मने नमः । मं रं आ
सुकात्मने नमः । लं मं मनसात्मने नमः । वं मेधात्मने नमः ।
षं ज्ञानात्मने नमः । सं इडात्मने नमः ।

हुं प्राणात्मने नमः। सं पादात्मने नमः।

"अभिषेकम्" ॥ मन्त्रन्यासम् "॥

मन्त्रन्यासमिति प्रोक्तं अभिषेकमिति शृणु।
व्रीहिस्तण्डुलं कृत्वा तु दर्भैः पुष्पैः परिस्तरेत्।
धूपदीपं ततो दत्वा पुण्याहं वाचयेत्सुधीः।
तत्पूर्वं पृथानकुम्भन्तु आलयन्तु प्रदक्षिणम्।
नृत्तगीतादिवाद्यञ्चा सर्वमङ्गलकोष्टकैः।
No 179.a. छत्रचामरसंयुक्तं स्वस्तिसूक्तेन वाचकान्।
तत् बेरे तु पुरमध्ये यवादूर्ध्वं प्रतिष्ठितम्।
धूपदीपञ्च पुष्पञ्चा वाद्ययुक्तं समर्चयेत्।
उत्तराभिमुखे शिल्पि कुम्भाभिषेचनं भवेत्।
हिरण्यवर्णादि मन्त्रेण शन्नो देवीति मन्त्रकम्।
तत्क्रमेणैव कुम्भेन तु सर्वाङ्गमभिषेचयेत्।
अर्चयेत् धूपदीपन्तु मन्त्रन्यासं यथाक्रमम्।
मन्त्रपुष्पं समभ्यर्च्य हृमध्येषु सुपूजयेत्।
पायसान्ननिवेद्यञ्चा ताम्बूलञ्चा निवेदयेत्।

स्तोत्रमन्त्रां जपेच्छिल्पि पुष्पाणि विसमर्पयेत् ।

No 179 b. वेदाध्यायादिकं कृत्वा कुर्याच्छिल्पि विचक्षणः ॥

आकाशात्पतितं तोयं यथा गच्छति सागरम् ।

सर्वदेवनमस्कारं केशवं प्रति गच्छति ।

लिङ्गस्य मध्ये रुद्रयोऽधिवास्वे द्वात्रिंशमूर्तिं प्रतिमाहृतिश्चत् ।

मूलस्य मध्ये वृषभङ्गवास्ते पल्यस्यमध्ये शिखरस्यञ्ञ -

क्षि[illegible]तिशैलजलोहजानां स्तनौ नु मध्ये सततं

जीवान् प्रासादस्य पुष्पाणिनां गोरङ्गमालाकृति ।

No 180 a. प्राकारेणदिनेचैव दृश्मानि वृषभालयः ।

इति महाशिल्पकर्म्ये द्वादशोऽध्यायः ।

"प्राणस्थापन [illegible] आहुति" ॥

ओं अग्नये स्वाहा । ओं वनराजायस्वाहा ।

ओं सोमायस्वाहा । ओं यमायस्वाहा ।

ओं शङ्खायस्वाहा । ओं स्थूललक्षायस्वाहा ।

ओं व्यासायस्वाहा । ओं मृगरूपिणे स्वाहा ।

ओं वनस्पतिभ्यस्वाहा । ओं कुमारीभ्यः स्वाहा ।

ओं पल्लिश्यः स्वाहा । ओं कुसुमायस्वाहा ।

No 180 b. ओं जटालके स्वाहा । ओं ब्रह्मात्मस्वाहा ।

ओं पुण्यायस्वाहा । ओं मित्रतेजस्वाहा ।

ओं सूर्यायस्वाहा । ओं सूर्यरूपायस्वाहा ।

ओं श्टङ्गिणे स्वाहा । ओं भूतरूपिणे स्वाहा ।

ओं नागहस्तायस्वाहा । ओं दिंग्यायस्वाहा ।

ओं त्रिहस्तायस्वाहा । ओं विघ्नायस्वाहा ।

ओं विघ्नरूपायस्वाहा । ओं विनायकायस्वाहा ।

No 181 a. ओं सारिणे स्वाहा । ओं मुरुण्डायस्वाहा ।

ओं अन्यान्यायस्वाहा । ओं रोगेश्यस्वाहा ।

ओं भूतराजस्यस्वाहा । ओं चारणेश्यस्वाहा ।

ओं मारश्यस्वाहा । ओं मिथुनेश्यस्वाहा ।

ओं सुरवेश्यस्वाहा । ओं भुवस्स्वाहा ।

ओं निर्गन्ध्यारक्षः । ओं सर्वेश्वरायनमः ।

ओं जगन्नाथायस्वाहा । ओं चामुण्डायस्वाहा ।

ओं शाचरस्वरायस्वाहा । ओं ब्रह्मश्येस्वाहा ।

ओं पिङ्गलायैस्वाहा । ओं गौर्यैस्वाहा ।

ओं दुर्गायै स्वाहा । ओं गणेश्वर्यै स्वाहा ।

No 181 b. ओं वैशाखतन्यै स्वाहा । ओं शिखण्डिन्यैस्वाहा ।

ओं गायत्र्यै स्वाहा । ओं षण्मुखै स्वाहा ।

ओं विश्वगर्भायस्वाहा । ओं विषोर्मिण्यै स्वाहा ।

ओं कृष्णायै स्वाहा । ओं रोहिण्यै स्वाहा ।

ओं वराहै स्वाहा । ओं पावनै स्वाहा ।

ओं पाद्मायै स्वाहा । ओं उप्यैस्स्वाहा ।

ओं वज्र [विश्व] सृष्ट्यैस्वाहा । ओं कौशल्यैस्वाहा ।

ओं इन्द्राण्यस्वाहा । ओं षण्मन्यै स्वाहा ।

ओं मूल्यैस्वाहा । ओं नालीदंभूस्वाहा ।

No 182 a. ओं विकारस्वाहा । ओं विनायकायस्वाहा ।

ओं भूस्वाहा । ओं विजहायैस्वाहा ।

ओं वेदारण्ये स्वाहा । ओं वक्रतुण्डायस्वाहा ।

पाकद्रव्यायस्वाहा ।

ओं त्रिस्थोमं वक्रतुण्डमेकदं ६५ कुरुः २.

॥ "शिवाहुति" ॥

अङ्गसोमेतिपूर्वं जुहोति अङ्गहोमन्तु तत्परे ।

ओं चित्तञ्चस्वाहा । ओं अग्निर्भूतानमृतषर्निकायैस्वाहा

ओं स्कन्धग्रीवाय स्वाहा । ओं कपोताय स्वाहा ।

ओं पालकायस्वाहा । ओं रूपायस्वाहा ।

ओं तत्कामेयस्वाहा । ओं तार्द्यै स्वाहा ।

No 182 b. ओं टरिकायैस्वाहा । ओं खण्डायैस्वाहा ।

ओं गार्हमपत्यमावाहयामि । ओं यज्ञादेवत विश्वदेवतानामावाहयामि ।

ओं आवाहयामि । ओं अच्युतमावाहयामि ।

ओं अन्वाहार्यमावाहयामि । ओं यज्ञदेवताविश्वदेवतानामावाहयामि ।

ओं भुवः पुरुषमावाहयामि । ओं सत्यमावाहयामि ।

No 183 a. ओं ऋह पनीहमावाहयामि । ओं यज्ञादेवताविश्वेदेवदेवतानामावाहयामि ।

ओं आवनत्यमावाहयामि । ओं यज्ञादेवताविश्वेदेवदेवतानामावाहयामि

ओं महापुरुषमावाहयामि । अग्निरथमावाहयामि ।

ओं सभ्यमावाहयामि । ओं यज्ञदेवताविश्वेदेवदेवतानामावाहयामि ।

ओं जनपुरुषमावाहयामि । ओं विष्णुमावाहयामि ।

ओं पौणपरिकमावाहयामि । ओं यज्ञोदेवदेवता-
विश्वदेवानामावाहयामि । ओं नारायणमावाहयामि ।
ओं औपासनयज्ञकर्ममावाहयामि ।
ओं यज्ञोदेवविश्वेदेवानामावाहयामि ।
No 183.b. ओं श्रावणमावाहयामि । ओं यज्ञोदेवता विश्वेदेवताना-
मावाहयामि । ओं विष्णवे स्वाहा ।
ओं सत्याय स्वाहा । ओं अच्युताय स्वाहा ।
ओं अनिरुद्धाय स्वाहा । ओं श्रियै स्वाहा ।
ओं ह्रियै स्वाहा । ओं पवित्रै स्वाहा ।
ओं प्रमोदाविद्यै स्वाहा । ओं अरिण्यै स्वाहा ।
ओं पौष्णियै स्वाहा । ओं कौण्यो स्वाहा ।
ओं सश्यै स्वाहा । ओं माकयाय स्वाहा ।
ओं पुण्याय स्वाहा । ओं पुराणाय स्वाहा ।
ओं अमृताय स्वाहा । ओं पद्मपा[पि]त्रै स्वाहा ।
No 184a. ओं यामुनाय स्वाहा । ओं ख्यातिशाय स्वाहा ।
ओं मूलवे स्वाहा । ओं ब्रह्मणे स्वाहा ।

ओं प्रजापतये स्वाहा । ओं पितामहायस्वाहा ।
ओं हिरण्यगर्भायस्वाहा । ओं गङ्गाधरायस्वाहा ।
ओं वृषभवाहनायस्वाहा । ओं अष्टमूर्तये स्वाहा ।
ओं उमापतये स्वाहा । ओं धात्रे स्वाहा ।
ओं हिरण्ये स्वाहा । ओं सनीलायस्वाहा ।
ओं गन्धर्वायस्वाहा । ओं विधात्रे स्वाहा ।
ओं किनाय स्वाहा । ओं मरुण्डायस्वाहा ।
ओं मन्यन्तायस्वाहा । ओं भूवर्गायस्वाहा ।
ओं उत्सङ्गायस्वाहा । ओं पीठायस्वाहा ।
No 184 b ओं पतङ्गायस्वाहा । ओं उत्करायस्वाहा ।
ओं पादायस्वाहा । ओं कपर्दिनेनस्वाहा ।
ओं पतीशायस्वाहा । ओं पल्लयस्वाहा ।
ओं मध्यभागायस्वाहा । ओं यवक्षाय स्वाहा ।
ओं चरणायस्वाहा । ओं नेजिने स्वाहा ।
ओं दण्डिने स्वाहा । ओं तत्स्वाहा ।
ओं मणिकायस्वाहा । ओं येमहाजलायस्वाहा ।

ओं विलायस्वाहा । ओं द्वारपालकायस्वाहा ।

ओं मण्ये स्वाहा । ओं प्रभावत्यै स्वाहा ।

No 185a. ओं ज्योतिरूपायस्वाहा । ओं द्दढप्रदायस्वाहा ।

ओं तपायस्वाहा । ओं समन्वीराजायस्वाहा ।

ओं सर्वदोषविवर्जितायस्वाहा । ओं सहस्रायस्वाहा ।

मेधने स्वाहा । ओं विधारायस्वाहा ।

ओं तपोयुक्तायस्वाहा । ओं सद्धितायस्वाहा ।

ओं सर्वदेशेस्वाहा । ओं किष्किन्धायस्वाहा ।

ओं महमर्दायस्वाहा । ओं बहुसेनायस्वाहा ।

ओं द्दढच्युतायस्वाहा । ओं तीर्थायस्वाहा ।

ओं उद्वाहायस्वाहा । ओं सर्वयोग्यायस्वाहा ।

ओं उत्तावहायस्वाहा । ओं इन्द्रायस्वाहा ।

ओं पावकायस्वाहा । ओं हुताशनायस्वाहा ।

No 185b. ओं यमायस्वाहा । ओं यमराजायस्वाहा ।

ओं प्रदेशायस्वाहा । ओं मध्यस्थायस्वाहा ।

ओं रक्षाधिपतये स्वाहा । ओं नीलायस्वाहा ।

ओं नैऋतये स्वाहा । ओं सर्वक्षोमाऽधिपतये स्वाहा ।

ओं पुराणाय स्वाहा । ओं प्रचेतसे स्वाहा ।

ओं रक्ताम्बराय स्वाहा । ओं यक्षराजाय स्वाहा ।

ओं यातस्पतये स्वाहा । ओं जयन्ताय स्वाहा ।

ओं भूतात्मने स्वाहा । ओं वायव्ये स्वाहा ।

ओं इन्द्राय स्वाहा । ओं कुबेराय स्वाहा ।

ओं धन्याय स्वाहा । ओं पौलस्त्याय स्वाहा ।

ओं यीशानाय स्वाहा । ओं यीश्वराय स्वाहा ।

No 186a. ओं देवाय स्वाहा । ओं शिवाय स्वाहा ।

ओं आदित्याय स्वाहा । ओं भास्कराय स्वाहा ।

ओं अङ्गारकाय स्वाहा । ओं पत्राय स्वाहा ।

ओं रक्ताय स्वाहा । ओं धरास्मताय स्वाहा ।

ओं सूर्यपत्राय स्वाहा । ओं कारिकाय स्वाहा ।

ओं शनैश्चराय स्वाहा । ओं पीतवर्णाय स्वाहा ।

ओं गुरवे स्वाहा । ओं तैष्याय स्वाहा ।

ओं बृहस्पते स्वाहा । ओं कुधाय स्वाहा ।

ओं सोमायस्वाहा । ओं सौम्यायस्वाहा ।
ओं श्रविष्ठायस्वाहा । ओं रुक्मायस्वाहा ।
ओं भार्गवायस्वाहा । ओं कान्थायस्वाहा ।
No 186 b. ओं परिसर्पण्यै स्वाहा । ओं नालिन्यै स्वाहा ।
ओं जान्हवै स्वाहा । ओं गङ्गायै स्वाहा ।
ओं लोकपावन्यै स्वाहा । ओं वशिष्ठायै स्वाहा ।
ओं सोमायस्वाहा । ओं यज्ञाङ्गाय स्वाहा ।
ओं हेतवे स्वाहा । ओं चन्द्रायस्वाहा । ओं भवाय स्वाहा ।
ओं सर्वायस्वाहा । ओं ईशानायस्वाहा ।
ओं पशुपते स्वाहा । ओं उग्रायस्वाहा ।
ओं रुद्रायस्वाहा । ओं हिमायस्वाहा ।
ओं महादेवायस्वाहा । ओं जगद्भुवनायस्वाहा ।
ओं यत्भुवनायस्वाहा । ओं अस्यभुवनायस्वाहा ।
ओं अच्युताय स्वाहा । ओं अनिरुद्धायस्वाहा ।
No 187 a ओं यत्रियै स्वाहा । ओं रुद्रभुवनायस्वाहा ।
ओं ब्रह्मभुवनायस्वाहा । ओं भुवनभुवायस्वाहा ।

ओं ब्रह्मपुरुषायस्वाहा । ओं सत्यायस्वाहा ।

ओं होदार्यैस्वाहा । ओं रौद्रै : स्वाहा ।

ओं महाकायस्येस्वाहा । ओं भूज्येष्टान्येस्वाहा ।

ओं सुनज्येष्टायिन्यै स्वाहा । ओं कलिराजन्ये स्वाहा ।

ओं कपिवन्येस्वाहा । ओं उग्रायैस्वाहा ।

ओं कत्यायिन्यै स्वाहा । ओं नन्दिन्यैस्वाहा ।

No 187 b. ओं दरिन्ये स्वाहा । ओं रजतप्रियायस्वाहा ।

ओं अजिन्यै स्वाहा । ओं वेगिन्येस्वाहा ।

ओं [illegible]जयाये स्वाहा । ओं प्रवाहिन्ये स्वाहा ।

ओं कूर्चिन्ये स्वाहा । ओं शालिन्ये स्वाहा ।

ओं वाहिन्ये स्वाहा । ओं त्रिश्ये स्वाहा ।

ओं कृत्रन्ये स्वाहा । ओं राजसैस्वाहा ।

ओं वर्द्दिन्यै स्वाहा । ओं पूर्वाहिने स्वाहा ।

ओं कालिन्ये स्वाहा । ओं दाविन्ये स्वाहा ।

ओं पैशिन्ये स्वाहा । ओं विद्युतायै स्वाहा ।

ओं तस्यूसै स्वाहा । ओं गकारायस्वाहा ।

No 188 a. ओं सौमनस्यै स्वाहा । ओं प्रविद्युतायै स्वाहा ।

ओं इन्द्रियायविकारिण्यै स्वाहा । ओं अपर्णायै स्वाहा ।

ओं गङ्गावारुण्यै स्वाहा । ओं भृगवे स्वाहा ।

ओं शम्भुदीशाय स्वाहा । ओं मरीचिमन्द्राय स्वाहा ।

ओं शोचिषन्ताय स्वाहा । ओं प्रलायस्वाहा ।

ओं वर्णामासिभ्रताय स्वाहा । ओं क्षमायस्वाहा ।

ओं कर्दमद्याय स्वाहा । ओं पलास्त्यायस्वाहा ।

ओं प्रतिभक्तायस्वाहा । ओं कारायस्वाहा ।

ओं दन्तानिराजाय स्वाहा । ओं चित्रायस्वाहा ।

No 188 b. ओं निष्कसूनवे स्वाहा । ओं शान्तीशायस्वाहा ।

ओं क्रतवे स्वाहा । ओं ऊर्जजपतये स्वाहा ।

ओं त्रिनेत्रायस्वाहा । ओं नियामकायस्वाहा ।

ओं सत्यनेत्रगरुडे स्वाहा । ओं नसुधावशाय स्वाहा ।

ओं भविष्टायस्वाहा । ओं त्रैष्टभायस्वाहा ।

ओं गरुडध्याय स्वाहा । ओं आकाशाय स्वाहा ।

ओं अस्त्राय स्वाहा । ओं कण्ठायस्वाहा ।

ओं अग्नये स्वाहा । ओं पवित्राय स्वाहा ।

ओं अमृताय स्वाहा । ओं तोयाय स्वाहा ।

ओं धीश्वराय स्वाहा । ओं हिरण्ये स्वाहा ।

ओं पौर्ण्ये स्वाहा । ओं क्षौण्ये स्वाहा ।

१०१४१७. ओं कुहुण्ये स्वाहा । ओं सिद्ध्यै स्वाहा ।

ओं विश्वै स्वाहा । ओं विश्वभुक्कै स्वाहा ।

ओं पवित्रौः स्वाहा । ओं प्रमादिन्यै स्वाहा ।

ओं न्यक्षाय स्वाहा । ओं धितयकाय स्वाहा ।

ओं भीमराजाय स्वाहा । ओं कृत्याय स्वाहा ।

ओं विवस्वते स्वाहा । ओं भरताय स्वाहा ।

ओं विश्वकर्मणे स्वाहा । ओं मरीचिमन्ताय स्वाहा ।

ओं मित्राय स्वाहा । ओं इधित्याय स्वाहा ।

ओं राजिष्ठते स्वाहा । ओं रणकाय स्वाहा ।

१४१८. ओं पित्रैः स्वाहा । ओं महीधराय स्वाहा ।

ओं उधरोहाय स्वाहा । ओं शेवध्ये स्वाहा ।

ओं हरिरक्षकाय स्वाहा । ओं तथाय स्वाहा ।

ओं शैलूषायस्वाहा । ओं नर्तनायस्वाहा ।

ओं सर्वेश्वरायस्वाहा । ओंजगन्नाथायस्वाहा ।

ओं पिङ्गलायैस्वाहा । ओं गौर्यैस्वाहा ।

ओं सर्वतोमुखायैस्वाहा । ओंघनाघनैस्वाहा ।

ओं काल्यैस्वाहा । ओं कालिकदंष्ट्रायस्वाहा ।

ओं त्रिपर्णायैस्वाहा । ओं वेदधारिण्यैस्वाहा ।

No190a. ओं पुष्परक्तकायस्वाहा । ओं हरितायस्वाहा ।

अचलायस्वाहा । ओं पुल्यायस्वाहा ।

ओंबलिदायस्वाहा । ओं दण्डायस्वाहा ।

ओंसर्वजायस्वाहा । ओं समायस्वाहा ।

ओं विष्वक्सेनायस्वाहा । ओं शान्तायस्वाहा ।

ओं हरायस्वाहा । ओं अमृतायस्वाहा ।

ओं श्रीभूतायस्वाहा । ओंश्वेतवर्णायस्वाहा ।

ओं वैष्णवायस्वाहा । मुखवालिनेस्वाहा ।

ओं गरुडायस्वाहा । ओं पक्षिराजायस्वाहा ।

ओं स्वर्णायस्वाहा । ओं गणाधिपायस्वाहा ।

No190b. ओं वक्रतुण्डायस्वाहा । ओं एकदन्तायस्वाहा ।
ओं विकटायस्वाहा । ओं विनायकायस्वाहा ।
ओं नागराजाय स्वाहा । ओं सहस्रशीर्षायस्वाहा ।
ओं अनन्ताय स्वाहा । ओं षोडशाय स्वाहा ।
ओं सुदर्शनायस्वाहा । ओं चक्रायस्वाहा ।
ओं हस्तविकलायस्वाहा । ओं नवातिथेस्वाहा ।
ओं जयायस्वाहा । ओं कूर्मनायस्वाहा ।
ओं धान्यायस्वाहा । ओं ध्वजायस्वाहा ।
ओं पाञ्चजन्यायस्वाहा । ओं शङ्खायस्वाहा ।
ओं ध्वजायस्वाहा । ओं विष्णुप्रियायस्वाहा ।
ओं धूपदीपतये स्वाहा । ओं नित्यायस्वाहा ।
No191a. ओं गरुडायस्वाहा । ओं दढभुजगायस्वाहा ।
ओं पर्जन्यायस्वाहा । ओं हस्तायस्वाहा ।
ओं अक्षपायस्वाहा । ओं विष्णुभूतायस्वाहा ।
ओं स्वस्तिचैये स्वाहा । ओं प्रजापतये स्वाहा ।
ओं अग्निमेये स्वाहा । ओं आदित्यान्नस्वाहा ।

ओं विश्वभ्यस्वाहा । ओं मरुत्गणेभ्यः स्वाहा ।

ओं इदीमम वरुणन्तत्वयामि । ओं त्वन्नोऽग्ने

अयासीतश्चस्वाहा । अग्निर्भूतानां कृताश्रायेद्देवनायाति

व्यामायुष वैश्वानराय स्वर्भुवर्भू: ।

स्वस्तिवेबोहस्ति स्वाहा । भूरस्ने च पृथिव्यै महतेजय

No 191 b. स्वाहा । चिरायुषाय नवदन्तिधीरः । समस्तवेदार्थ

विदाय मार्कण्डेयाय माहामुनिये स्वाहा । पुण्याहरिषाय

पराननाय नित्यात्मने ब्रह्मविदांवराय स्वाहा ।

पद्मपत्र वेदपीताम्बराय महावीर्याय अमृततेजवे

स्वाहा । मृगांके महामुने ब्रह्मनित्याय ब्रह्मात्मने

प्रणातायस्वाहा । ओं ब्रह्माणं हिरण्यगर्भं रुद्रमन्यं

त्र्यम्बकम् । द्यावापृथिव्योश्चन्द्रस्कयोश्च

समभान्ययांव्ये ति दुर्को रमेताम् स्वाहा । ओंतस्थितो

वृत्वा यरते शान्त्यस्ये ना जस्तु सुहुतो विश्वविश्वाश्यां

स्वाहा ।

No 192 a. ओं येयेष्क विमृत्यारितेजः पतङ्गमितिवश्वनिस्तोभवताय

स्यमैत्नु स्वाहा । ओं जिनस्य जिम्बं जिक्रायनमः।
वृत्स्यावृत्तं तस्य नितन्नतैं स्वाहा । ओं ओमोभिरक्षस्य
पमानयत्वायेओ तथा सांवर्थीयन् पुरयेतस्मै सर्वचित्त-
सारसंख्यायन्ता सोनिदंध्यमानास्मि मानिमता स्वाहा ।
ओं मुनित्रं ब्रह्मनित्यानत्लोत्कृष्टाय द्वारिक प्रधातानाय
महिकायस्वाहा । ओं सन्ध्यै मुनिवर्त्ये दृढव्रतायस्वाहा ।
ओं तापसंसिद्धराजाय संहिता यमाति स्वाहा ।
No 192 b. ओं नेपनाये फुनायायं पूज्याय प्रेगटनिष्ठाय ब्रह्मदर्शने स्वाहा ।
ओं किष्किन्ताय नमदादायारत्नमेस्तवास्व सहस्राक्षो फोत
ज्ञातमरुत परमात्मा मरुतो गणानां मिस्रांनास्य योशानं रेशारंशते ।

॥ "स्वास्ति" ॥

ओं इतीत्य चित्रमाग्ने नचो विश्नुवैष्पस्तु नयन्द्रधारा
मास्तनुवं पुष्पम मश्यन्नमन्तो प्रतिज्ञाख्यात श्राम ।
त्वायध्यक्षण प्रतनाजये स्वाहा । ओं अहमन्तिमग्नि
अग्निल्याहि बूहि देवेम दोसित ज्ञा०याधः ।
No 193 a. पुरुषा विश्वाय स्वाहा । ओं ग्रहाधिपतिः ।

पृथिवीग्चान्तरिक्षं सूर्यआत्मा जगतश्चक्षुषश्चा स्वाहा ।

ओं ब्रह्मणस्पति दैवानां ब्रह्मसहिसोमो ब्रह्मणस्पते ।

अत्रितयद्रूपायामगृहीतः शवष्टजोद्यः । परमानुगाप्ता

प्रजापते प्रथमं हृदयायनमः । प्रजापते सूयोणास्सुस्तुवे

भवन्तु स्वाहा ।

॥ तद्विष्णो पराहि ॥

तद्विष्णोः परं तद्विप्रास प्रजापते नत्वत्सम्भू स्वयम्भु-

र्भुभामि निभवेस्तुवे भूर्भुवस्वलोकपापन्ये स्वाहा ।

ओं यिष्टकाम्य निमनष्टध्नान्नालिनीमेकं मूर्धानि मथस-

No 193 b. ब्रूजो र्भं वैस्वाहा । सोमाय स्तेयोमनयामानि दिविष्ट

रुद्रमन्यं त्र्यम्बकम् । यीशकायस्वाहा । ओं आप्ताय-

स्वाहा । ओं अनन्तायस्वाहा । ओं पन्ते स्वाहा ।

ओं प्रीयते स्वाहा । ओं श्रुवीयते स्वाहा । ओं गन्धाय-

स्वाहा । ओं धृतायस्वाहा । ओं प्राणायस्वाहा ।

ओं अपानायस्वाहा । ओं व्यानायस्वाहा ।

ओं समानायस्वाहा । ओं त्रितायस्वाहा ।

ओं विधृत्यमानायस्वाहा । ओं विच्युतायस्वाहा ।

No 194 a. ओं ग्लायिष्यमाणायस्वाहा । ओं पर्यायितायस्वाहा ।

ओं उपरंस्यते स्वाहा । ओं उपरतायस्वाहा ।

ओं निवेष्यते स्वाहा । ओं निविसमानायस्वाहा ।

ओं निविष्यमानायस्वाहा । ओं निविक्षते स्वाहा ।

ओं निषत्स्यते स्वाहा । ओं निषण्णायस्वाहा ।

ओं हृष्यते स्वाहा । ओं हासितायस्वाहा ।

ओं स्थितायस्वाहा । ओं निवत्स्यते स्वाहा ।

ओं निवद्यमानायस्वाहा । ओं जीवनायस्वाहा ।

ओं शयिष्यते स्वाहा । ओं शयनायस्वाहा ।

ओं शयितायस्वाहा । ओं संमिलिष्यते स्वाहा ।

No 194 b. ओं स्वप्स्यते स्वाहा । ओं स्वपते स्वाहा ।

ओं स्वपतायस्वाहा । ओं प्रबुत्स्यते स्वाहा ।

ओं प्रबुध्यमानायस्वाहा । ओं जाग्रते स्वाहा ।

ओं जागर्तायस्वाहा । ओं उत्थेक्षणायस्वाहा ।

ओं श्री उपविष्यते स्वाहा । ओं उत्थास्यते स्वाहा ।

ओं वीक्षमाणायस्वाहा । ओं विक्षितायस्वाहा ।

ओं सहास्यते स्वाहा । ओं उद्धतायस्वाहा ।

ओं विध्वनिष्यते स्वाहा । ओं विध्वुनानायस्वाहा ।

ओं निधूत्या स्वाहा । ओं सन्निनारायस्वाहा ।

ओं षड्जहाय स्वाहा । ओं विवस्यते स्वाहा ।

No 195a. ओं नित्त [ध] मानायस्वाहा । ओं विवृतायस्वाहा ।

ओं उध्मास्यते स्वाहा । ओं उद्धतायस्वाहा ।

ओं विध्वविष्यते स्वाहा । ओं विधूनानायस्वाहा ।

ओं निधूत्यायस्वाहा । उत्कष्यते स्वाहा ।

ओं उत्कामाते स्वाहा । उत्कामान्तायस्वाहा ।

ओं चक्रमिष्यते स्वाहा । ओं कण्डूयिष्यते स्वाहा ।

ओं कण्डूयमानायस्वाहा । ओं कण्डूयितायस्वाहा ।

ओं निष्कृष्यवदयते स्वाहा । ओं निकृष्यमाणायस्वाहा ।

ओं निकर्षितायस्वाहा । ओं यदन्तिकद्ये स्वाहा ।

ओं यद्विपान्तितन्यै स्वाहा । ओं धर्म हृति तस्मै स्वाहा ।

No 196 b. ओं यच्चकृत्करोति तस्मै स्वाहा । ओं रेतसे स्वाहा ।

ओं प्रजाध्यक्षस्वाहा । ओं प्रजानाथस्वाहा ।

ओं सर्वश्रेयैस्वाहा । ओं विष्णवे स्वास्तितायैस्वाहा ।

ओं विष्णवे सर्वन्धारायस्वाहा । ओं विष्णवेसर्व गोप्त्रे स्वाहा ।

ओं विष्णवे सर्वात्मने स्वाहा । ओं विष्णवेमुनिनामन्तरात्मनेस्वाहा ।

ओं नारायणाय देवात्मने स्वाहा । ओं विष्णवे योगसर्वारणायस्वाहा ।

ओं विष्णवे सर्वप्रतिष्ठिताय स्वाहा ।

No 197 a. ओं नारायणायस्वाहा । ओं नारायणात्मने स्वाहा ।

ओं नारायणदेवात्मने स्वाहा । ओं नारायण इन्द्ररूपायस्वाहा ।

ओं नारायणसंयमनाधिपतये स्वाहा । ओं नारायणाय

संभोगपतये स्वाहा । ओं नारायणाय सर्वतृप्ति प्रदायस्वाहा ।

ओं नारायणायानन्तात्मने स्वाहा । ओं नारायणाय श्रेष्ठमात्मने

स्वाहा । ओं नारायणाय प्रजापतये स्वाहा । ओं नारायणाय

No 197 b. अनन्तशयनाय स्वाहा । ओं नारायणायस्वाहा । ओं पुण्य

नारायणाय स्वाहा । ओं पुण्यनारायणाय त्रिंदशाधिपतये

स्वाहा ॥ इति महाविश्वकर्म्ये प्रतिष्ठाविधानो नाम त्रयोदशो

अध्याय: ॥

॥ "कूर्चलक्षणम्" ॥

अथवक्ष्ये प्रवक्ष्यामि दर्भकूर्चञ्चलक्षणम् ।

कूर्चानां तस्य संख्यायां वक्ष्येते ऋषिकोत्तमः ।

कुशाङ्काशास्तथा दूर्वा मौञ्जीब्रह्मीयवेण चा ।

विश्वामित्रमतो संख्या सप्त भ[द]र्भ प्रकीर्तितः ।

No 198 a. मूलस्थूलं भवेन्नारि अग्रस्थूलन्नपुंसकम् ।

मूलाग्रेण समं कुर्यात् इत्येवं दर्भलक्षणम् ।

पञ्चाधिकदशा दर्भ अग्रयुक्तेन गृह्यते ।

ग्रन्थितः द्व्यङ्गुल्यं अग्रेण चतुरङ्गुलम् ।

त्रिंशाधिकशतं कूर्चं विस्तारेण बन्धनात् ।

षट्त्रिंशद्वेदिकाकूर्चं षट्त्रिंशाद्व्यङ्गुलं भवेत् ।

सप्तविंशतिकूर्चन्तु द्वादशाङ्गुलमुन्नतम् ।

शेषं कूर्चप्रमाणेना ब्रह्मसोमद्य पात्रवे ।

शेष कूर्चेण कृत्वातु प्रोक्षणात्कुम्भमेव चा ।

वेदिका पात्रकुम्भमेव चा ।

No 198 b. वेदिका पात्रकुम्भस्य पीठवत्कूर्चकल्पयेत् ।

नान्यापञ्चदर्भेण पूर्वमानन्तु बन्धनात् ।

द्वादशाङ्गुलमात्रेण शताधिक सहस्रतत् ।

कूर्चेत्तूर्जयेत्पीठं पद्मन्..... ततः ।

(तत्तो)त्कर्म विशेषेण तत्तत्कूर्चे कुशायचा ।

अग्रयुक्तैस्त्रिदर्भेण चतुर अंगुलाग्रकम् ।

द्व्यङ्गुलं ग्रहीतुबन्धेन पाकाङ्गुलं भवेत् ।

विश्वामित्रेण दर्भेण तत्पवित्रं विधीयते ।

त्रिदर्भंतत्पवित्रन्तु ... विधीयते ।

No1990. कारये बुद्धिमान् नेतु ब्रह्मकूर्चे विधीयते ।

॥ "पवित्रं अधिदेवते कूर्चप्रमाणम्" ॥

विश्वामित्रेण दर्भाः स्यात् कूर्चयित्वा विशेषतः ।

शेषं दर्भेण कृत्वैव संकल्पेन जपे तथा ।

अष्टाधिकैको दर्भात् अग्रयुक्तेन गृह्य च ।

त्रिपुर्यारज्जुकर्तव्ये द्वादशाङ्गुलवेदवित् ।

द्व्यङ्गुल रज्जुवलयं अग्रन्तु चतुरङ्गुलम् ।

ग्रन्थि पाकाङ्गुलं प्रोक्तं पवित्रान्तु लक्षणम् ।

अग्रे क्रूरं खरं प्रोक्तं ग्रन्थिविष्णु तथैव च ।
वलयं ब्रह्मदेवत्वं पवित्राणादिदेवता ।
कूर्चानां षोडशाङ्गुल्यं हस्तमात्रकम् ।
No119 b. कूर्चलक्षणमेवोक्तं समिदाधानविधिं शृणु ।
समितां तालमात्राणां द्वादशाङ्गुलमथापि वा ।
पलाशोदुम्बराश्वत्थ वटवृक्षञ्च खादिरम् ।

॥ "स्रुक्स्रुवविधि" ॥

समिधालक्षणमेवोक्तं स्रुक्स्रुवलक्षणं शृणु ।
कल्पयेत् स्रुक्स्रुवौ यागे वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ।
श्रीपर्णि शिंशिपा क्षीरशाखिवैकतमं गुरुः ।
लोहजौवापि कुर्वीत सद्वा यज्ञिय वृक्षजौ ।
गृहीत्वा विभजेध्यस्त मात्रं भागत्रिंशतां पुनः ।
No2[illegible] a. त्रिंशत्यंशो भवेद्दण्डे वेदिष्ठोरष्टभिर्भवेत् ।
षाकाम्शेन विस्तारं काष्ठस्य परिकीर्तितम् ।
अग्रे खण्डं समाने स्यात् मुखे मार्गं प्रकल्पयेत् ।
कनिष्ठाङ्गुलमानेन सर्वथा निम्नमाय च ॥

प्रच्छन्नच्छाविनीरन्ध्रं गजादिर्येन दारुणा ।
वेदिमध्ये विध्यातस्य भागेनैकेनकं स्रुका ।
विंविनत् कट्टिस्तस्य पाकाम्शानाम्भितोवटम् ।
तस्यबाप्तत्रिभिर्भागै प्रथमध्यांशतो बहिः ।
अम्शेनैके परितो दलानि परिकल्पयेत् ।
मेखलामुखओन्योस्यात् परितोथ्यांशमानतः ।
No 200 b. दण्डमूलगतोकुम्भं गणेदङ्गुलेक्रमात् ।
गन्धि युगसंमांशैस्यात् दण्डस्य नाहंरनिदः ।
षड्भिरंशैः पृष्टभागेनेद्याक्कूर्माकृतिर्भवेत् ।
हंसस्यं वा हस्तिनो वा पात्रणो वा मुखं लिपेत् ।
मुखस्य पृष्ठभागे स्यात् संप्रोक्तं स्रुवलक्षणम् ।
स्रुक् चतुर्विंशति अभिर्भागैक राजयेत् ।
द्वाविंशत्या दण्डमानं द्वंशोनेनस्य कीर्तितम् ।
चतुर्भागांशैनाहं काष्टाज्यग्राहितत् स्रुरा
अंशाद्वयेन निखाननेतः ।
No 201 a. पङ्क्तिः मृगपदाकृतिं . . . . ।